

ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
EFFECTIVENESS OF PUBLIC WELFARES ADMINISTRATION OF
SANGHA AT MAHARAJ DISTRICT, AYUTTHAYA PROVINCE

พระมหากฤษฎิชัย กิตติธมฺโม (นาคกล่อม)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔

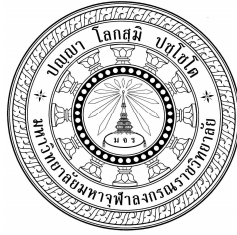
ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระมหากฤษธิชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Effectiveness of Public Welfares Administration of Sangha
at Maharaj District, Ayutthaya Province

Phramaha Kritthichai Kittidhammo (Nakklom)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2021

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

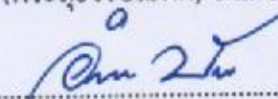

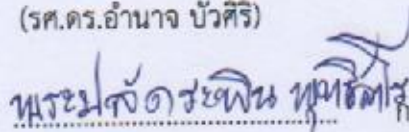
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณ สงเคราะห์ ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัด พระนครศรีอยุธยา" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ จัดการเชิงพุทธ

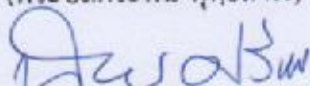

 (พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

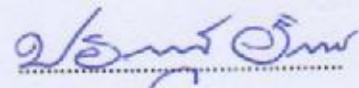
คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

 (พระสุธีวโรบัณฑิต, รศ.ดร.)
 ประธานกรรมการ

 (รศ.ดร.อำนาจ บัวศิริ)
 กรรมการ

 (พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร, ผศ.ดร.)
 กรรมการ

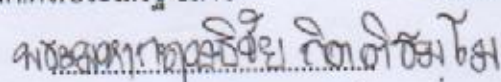

 (อ.ดร.นิกร ศรีราช)
 กรรมการ

 (ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว)
 กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

อ.ดร.นิกร ศรีราช ประธานกรรมการ
 ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

 (พระมหาภคชัชชัย กิตติธมโม)

ชื่อสารนิพนธ์	: ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ผู้วิจัย	: พระมหาภุชชิตชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์	: ดร.นิกร ศรีราช, ป.ธ.๙, พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
	: ผศ. ดร.ประเสริฐ ธิลาว, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ), พธ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์), พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๗๐ กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓๙๑ รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๘ รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประชาชนมีความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๒$, S.D. = ๐.๗๕๗)

๒. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุและการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา และอุปสรรค ที่มีต่องานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ๑) วัดขาดจิตอาสาที่จะช่วยขนของไปบริจาคตามที่ต่างๆ ๒) ขาดความร่วมมือจากชุมชน เช่น โครงการปลอดบุหรี่ เหล้า ๓) วัดยังขาดการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมระดมทุน

ข้อเสนอแนะ ๑) ควรมีการจัดการฝึกอบรมบุคลากร และรับสมัคร บุคลากรที่เป็นจิตอาสา ก่อนจะช่วยงานและควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานในอนาคต ๒) คณะสงฆ์ควรเป็นศูนย์ประสานงานในเรื่องการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาชนในที่ต่างๆ กันอย่างจริงจัง และมีเจ้าหน้าที่ติดตามประเมินผลกับการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วย คณะสงฆ์ ควรมีการทำความเข้าใจกับประชาชน โดยการให้พระสงฆ์ช่วยกันอบรมประชาชนผ่านกิจกรรมการแสดงธรรม ประจำวันอาทิตย์และการเทศน์ต่างๆ ในงานวัด ๓) งานด้านสาธารณสงเคราะห์นี้ ควรกระจายไปตามวัดต่างๆ ที่มีกำลังทุนทรัพย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสาธารณชนมากกว่านี้ ในด้านนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามีกิจกรรมที่จะต้องระดมทุนสร้าง

Research Paper Title : Effectiveness of Public Welfares Administration of Sangha at Maharaj District, Ayutthaya Province

Researcher : Phramaha Kritthichai Kittidhammo (Nakklom)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Dr. Nigorn Sirat, Pali IX,
M.A. (Buddhist Management),
Ph.D. (Buddhist Management)

: Asst. Prof. Dr. Prasert Thilao, B.A. (Public Administration),
M.A. (Public Administration),
Ph.D. (Public Administration)

Date of Graduation : July 20, 2021

Abstract

Objectives of this research were: 1. To study the level of public opinion on the effectiveness of public welfares administration of the Sangha at Maharaj District. Ayutthaya Province 2. To Compare public opinions on the effectiveness of public welfares administration of the Sangha at Maharaj District, Ayuthaya Province classified by personal factors and 3. To study problems, obstacles and recommendations for the effectiveness of public welfare administration of the Sangha at Maharaj District. Ayutthaya Province.

Methodology was the mixed methods: The quantitative research by survey method, data were collected with questionnaires with reliability value at 0.970 from 391 samples who were the people at Maharaj District, Ayuthaya Province. Data were analyzed with social science research ready-made program. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test. The qualitative research, data were collected from 8 key informants by in-depth interviewing and analyzed data by content descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1. People had opinions on the effectiveness of the public welfares administration of Sangha at Maharaj District, Ayutthaya Province, by overall, at very high level ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.757)

2. Research hypothesis test results were found that people of different genders had opinions on the effectiveness of public welfares administration of Sangha at Maharaj District, Ayutthaya Province, by overall, indifferently, reflecting the set hypothesis. People with different ages and education levels had opinions on the effectiveness of public welfares administration of Sangha at Maharaj District, Ayuthaya Province, by overall, differently with the statistically significant level at 0.05, accepting the set hypothesis

3. Problems and obstacles of the public welfares of Maharaj District, Ayutthaya Province were found that 1) Monasteries lacked volunteering minds to help carry charity things to various places, 2) Lack of cooperation from the community, such as non-smoking projects and liquor and 3) Monasteries also lacked publicity at fund raising events.

Suggestions: 1) There should be personnel training and recruitment of volunteers before helping work and should be trained for quality and efficiency work. To support future operations 2) Sangha should be a coordinating center for service work for people in various places. really together and there are officers to monitor and evaluate the public benefits as well. The Sangha should have an understanding of the people. by allowing monks to help train people through dharma teaching activities Sunday and various sermons in temple fairs. 3) This public welfare work. should be distributed among various temples with capital to benefit the public more In this aspect, there should be public relations that are common when there are activities that need to raise funds to create.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จาก พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ดร.นิกร ศรีราช ประธานกรรมการที่ปรึกษา และ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว กรรมการที่ปรึกษา ตลอดจนคณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไข สารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณ และขอเจริญพรไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และขอเจริญพรขอบคุณ คณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการต่างๆ ถ่ายทอดองค์ความรู้ การศึกษา ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนนิสิตทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและคำปรึกษาดีๆ ที่มอบให้ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร., พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ ผศ.ดร., พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร. และขอเจริญพร รศ.ดร.สุรินทร์ นียมางกูร, ดร.กาญจนา คำจตุ อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถามและให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอันเป็นประโยชน์แก่การทำสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูอรุณวรสาสัย เจ้าคณะอำเภอมหาราช พระครูสุขุมโชติธรรม เจ้าคณะตำบลมหาราช พระครูโฆสิตกิตติคุณ เจ้าคณะตำบลน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เมตตาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลือชี้แนะ ทักขะแนวทางที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณญาติธรรมทุกท่านที่ได้ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ สนับสนุนช่วยเหลือส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาเพิ่มเติมองค์ความรู้ และกำลังใจจากทุกท่านดังกล่าว ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเอื้อเฟื้อเป็นอย่างยิ่ง คุณค่าสิ่งดีงามและประโยชน์ได้อันจะพึงมีจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอนอบน้อมถวายเป็น พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา กตเวทิตาคุณ แก่ บิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์อาจารย์ ญาติสนิทมิตรสหายทั้งหลาย และผู้มีคุณูปการทุกท่าน

พระมหากฤษชิชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม)

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฑ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๕
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๖
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๗
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๘
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๙
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ	๑๐
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๒๑
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๓๑
๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๓๘
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๑
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๑
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๓
๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๖๔
๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ	๖๕

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า	
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๓	
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๗๔	
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อประสิทธิผล	๗๖	
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๘๒	
๔.๕ ผลการทดสอบสมมติฐาน	๘๗	
๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๐๙	
๔.๗ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นมีต่อ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๑๔	
๔.๘ องค์กรความรู้	๑๑๘	
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ		
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๒๓	
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๒๗	
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๓๗	
บรรณานุกรม	๑๓๙	
ภาคผนวก	๑๔๗	
ภาคผนวก ก	หนังสือของความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๑๔๘
ภาคผนวก ข	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Try Out)	๑๕๒
ภาคผนวก ค	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๕๖
ภาคผนวก ง	หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๕๘

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง		หน้า
ภาคผนวก (ต่อ)		
ภาคผนวก จ	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๖๑
ภาคผนวก ฉ	แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๖๓
ภาคผนวก ช	รูปภาพสัมภาษณ์	๑๖๕
ประวัติผู้วิจัย		๑๖๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
๒.๑	สรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล	๑๓
๒.๒	แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน	๑๗
๒.๓	สรุปการวัดประสิทธิผลขององค์กร	๒๑
๒.๔	สรุปความหมายการบริหารจัดการ	๒๔
๒.๕	สรุปแนวคิดหลักการบริหารจัดการ	๒๘
๒.๖	สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ	๓๑
๒.๗	สรุปความหมายของงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๓๘
๒.๘	สรุปความสำคัญของงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๓๗
๒.๙	สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผล	๔๘
๒.๑๐	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๕๔
๒.๑๑	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับสาธารณสุขสงเคราะห์	๕๙
๓.๑	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย	๖๖
๔.๑	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๓
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม	๗๕
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อประสิทธิผล ในภาพรวม	๗๖
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อประสิทธิผล ด้านการผลิต (Production)	๗๗
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อประสิทธิผล ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency)	๗๘
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อประสิทธิผลด้านความพึงพอใจ (Satisfaction)	๗๙
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อประสิทธิผลด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness)	๘๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อประสิทธิผลด้านการพัฒนา (Development)	๘๑
๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม	๘๒
๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	๘๓
๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	๘๔
๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	๘๕
๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	๘๖
๔.๑๔ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามเพศ	๘๗
๔.๑๕ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ	๘๘
๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านภาพรวม	๘๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๗	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	๙๑
๔.๑๘	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	๙๓
๔.๑๙	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	๙๕
๔.๒๐	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	๙๗
๔.๒๑	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา	๙๙
๔.๒๒	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา ด้านภาพรวม	๑๐๐
๔.๒๓	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	๑๐๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๔	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	๑๐๓
๔.๒๕	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	๑๐๕
๔.๒๖	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	๑๐๖
๔.๒๗	ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตาม สมมติฐานที่ ๑-๓	๑๐๘
๔.๒๘	ปัญหา และอุปสรรคที่มีต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	๑๑๔
๔.๒๙	ปัญหา และอุปสรรคที่มีต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	๑๑๕
๔.๓๐	ปัญหา และอุปสรรคที่มีต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	๑๑๖
๔.๓๑	ปัญหา และอุปสรรคที่มีต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	๑๑๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๒
๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๑๘
๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๒๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

ในวิทยานิพนธ์ ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นหลักในการอ้างอิง ซึ่งพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น วิ. มหา. (ไทย) ๑/๑๘/๒๓ หมายความว่า ระบุถึง วินัยปิฎกมหาวิภังค์ พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๑๘ หน้าที่ ๒๓ เป็นต้น ทั้งนี้ โดยใช้ระบบคำย่อ ดังต่อไปนี้

พระวินัยปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
วิ. มหา. (ไทย)	= วินัยปิฎก มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จ. (ไทย)	= วินัยปิฎก มหาวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
ที.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สीलขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก์	(ภาษาไทย)
อง.เอกก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

พระพุทธศาสนาเป็นองค์การหนึ่งที่เป็นพื้นฐานของสังคม เป็นรากฐานทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมในสังคมไทย วัดเป็นสถาบันทางสังคมที่ประชาชนยอมรับและผูกพันในด้านการเข้าไปรับการอบรมสั่งสอนเป็นเวลานาน และผู้ที่ทำหน้าที่ให้การอบรมสั่งสอนประชาชนให้ได้รับความรู้ ทั้งทางคฤโลก และคติธรรมในรูปลักษณะของการให้การศึกษา การเผยแผ่ธรรม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การรักษาพยาบาล การสงเคราะห์ผู้ยากไร้ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นภารกิจของสงฆ์ ทั้งสิ้นพระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในทางด้านจิตใจเสริมสร้างศีลธรรม สติปัญญาที่ถูกต้องแก่ชุมชน บทบาทนี้เป็นบทบาทสำคัญยิ่ง เป็นรากฐานของความเจริญ ความสุขของสังคมอย่างแท้จริง

ปัจจุบันชาวไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา จากข้อมูลสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ จำนวน ๖๑,๗๔๖,๔๒๙^๑ คน จากประชากรของประเทศทั้งสิ้น จำนวน ๖๖,๕๕๘,๙๓๕^๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๙๔ พระพุทธศาสนาจึงถือได้ว่าเป็นพื้นฐานและเป็นแกนของวัฒนธรรมไทยทุกสาขา ชุมชนย่อยของชาวไทยทั่วประเทศไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด จะเห็นว่ามีชุมชนไทยพุทธอยู่เป็นส่วนใหญ่ เครื่องหมายของชุมชนไทยพุทธ คือ “วัด” จากการสำรวจของกองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ พบว่า วัดพุทธในประเทศไทยที่มีพระสงฆ์ อยู่จำพรรษา มีจำนวน ๔๐,๙๔๗^๓ แห่ง มีจำนวนพระสงฆ์ ๒๗๘,๖๘๖ รูป สามเณร ๕๕,๓๒๗ รูป^๔

^๑ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://bit.ly/3o0YrRe> [๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓].

^๒ รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://bit.ly/3nYHVBp> [๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓]

^๓ ศาสนสถาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://bit.ly/2M4fLYs> [๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓]

^๔ สถิติ พระภิกษุ สามเณร ไทย ปี ๒๕๖๑, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://bit.ly/35WFNUw> [๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓]

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

พระพุทธรศาสนาจึงนับได้ว่ามีบทบาทโดดเด่นอย่างยิ่งต่อสังคมไทย ชาวพุทธยัง ภาคภูมิใจ ในบทบาทของวัดและพระสงฆ์ว่า สามารถเป็นผู้นำทางด้านสติปัญญาแก่สังคม และเป็น ศูนย์รวมของ ทุกสิ่งทุกอย่าง แต่การที่จะพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์รวมหรือศูนย์กลางของชุมชนให้สำเร็จ บรรลุตาม เป้าหมายได้นั้น วัดควรจะต้องดำเนินการในสิ่งต่อไปนี้โดยลำดับ คือ ประการแรก วัดต้อง จัดและ พัฒนากิจกรรมของวัดให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยรอบวัดให้มากที่สุด ประการที่สองวัด ต้อง จัดการปกครองพระภิกษุสามเณรภายในวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งเสริมคนรอบวัดหรือคนใน ชุมชนนั้น ให้มาบวชเรียนตามพระธรรมวินัยที่วัดนั้น ให้มากที่สุด และประการสุดท้าย วัดต้องจัดการ พัฒนาบริเวณอาคารสถานที่เสนาสนะของวัด ให้สะอาดเรียบร้อยและร่มรื่นเหมาะสมกับสภาพความ ต้องการและความจำเป็นให้มากที่สุด

ความสำเร็จของวัดในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนมาก ขึ้นอยู่กับการ บริหารหมู่คณะ หรือการปกครองดูแล ตลอดทั้งแนะนำสั่งสอนอบรมพระภิกษุ สามเณร คฤหัสถ์ ที่มา อยู่ในวัดให้ประพฤติตนอยู่ในธรรมวินัย ตัวผู้บริหารถือได้ว่าเป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้ที่ ได้รับอำนาจอันชอบธรรมในการจัดการบริหาร สถาบันวัดในพระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน ตาม กฎหมายของบ้านเมือง ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง และประกาศของมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นองค์กร สูงสุดของคณะสงฆ์ไทย และเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารหมู่คณะ เป็นหัวหน้าสงฆ์ในวัดก็คือเจ้า อาวาสนั่นเอง พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เจ้าอาวาสในแต่ละวัดจะต้องดำรงบทบาทในการปฏิบัติภารกิจ ตามที่คณะสงฆ์ได้กำหนดไว้^๕

วัดในปัจจุบันได้ดำเนินการกิจการตามที่คณะสงฆ์กำหนด โดยมีได้ละเลยบทบาทหน้าที่ของ การเป็นศูนย์กลางของชุมชน ทั้งด้านการศึกษา และการศึกษาสงเคราะห์ประชาชน ตามศักยภาพของ วัด และวัดยังคงมีความสำคัญต่อชุมชนและมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนคู่กับ สถาบันทางสังคมในชุมชน เช่น โรงเรียน บ้านและราชการ โดยเหตุที่วัดเป็นนิติบุคคลตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีการจัดองค์การที่เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและมี หน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของวัดต้องสอดคล้องกับภาระหน้าที่ขององค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ คือ มหาเถรสมาคม ซึ่งกำหนดภารกิจของวัดไว้ ๖ ด้าน สรุปได้ ดังนี้

^๕ สุทธิพงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พร้อมด้วย ระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ กรมการศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๔.

๑. **งานปกครอง** หมายถึง ภารกิจที่เจ้าอาวาสดำเนินการสอดส่องดูแล รักษา ความเรียบร้อยดีงามแก่พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในเขตปกครอง

๒. **งานศาสนศึกษา** หมายถึง ภารกิจวัดในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะ สงฆ์ ทั้ง แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา เป็นต้น

๓. **งานการศึกษาสงเคราะห์** หมายถึง ภารกิจวัดในการดำเนินการศึกษา ที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน เป็นต้น

๔. **งานเผยแผ่ศาสนาธรรม** หมายถึง การประกาศพระพุทธศาสนาให้ประชาชนได้รับทราบในทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรม และน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การบรรยายธรรม เป็นต้น

๕. **งานสาธารณสงเคราะห์** หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางด้านวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เช่น การใช้วัดเป็นที่น้ำเพ็ญกุศลเกี่ยวกับการเกิด เจ็บ ตาย การช่วยเหลือการสงเคราะห์ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ

๖. **งานสาธารณูปการ** หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาวัดด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม การบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัด

การปฏิบัติงานตามภารกิจทั้ง ๖ ด้านของวัดถือเป็นภารกิจสำคัญที่จะนำวัดไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์รวมหรือศูนย์กลางของชุมชนได้ ซึ่งทุกวัดได้ปฏิบัติภารกิจเหล่านี้ตามศักยภาพของวัดที่อาจอ่อนด้อยหรือโดดเด่นในบางด้าน และในการพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นคนดีมี

คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปรารถนาในสังคมได้นั้น ต้องประกอบด้วยบทบาทที่พึงประสงค์ของสังคม ชุมชน และนโยบายรัฐที่เหมาะสมกับสภาพการณ์

การสาธารณสงเคราะห์ เป็นกิจกรรมที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสังเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ แยกโดยลักษณะ มี ๔ ประการ คือ^๖

๑) **การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล** ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเอง ซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มิว่าวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน เป็นต้น

^๖ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโญ), เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๕๗-๕๘.

๒) การช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์

๓) การช่วยเหลือกิจการสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน สร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ และอื่น ๆ ข้อนี้ มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือกิจการสถานที่อันเป็นของสาธารณประโยชน์

๔) การช่วยเหลือกิจการประชาชนทั่วไป ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการที่ควรช่วยเหลือ เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับภัยพิบัติทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วม พร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย

การสาธารณสงเคราะห์ จึงเป็นการแสดงบทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ โดยมีพระภิกษุสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เพราะพระภิกษุสงฆ์เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมา พระภิกษุสงฆ์ในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ใช้ทำประโยชน์เป็นสาธารณกุศล และช่วยเหลือ บุคคลผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาสดังกล่าวแล้ว

จะเห็นได้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ เป็นกิจการอันหนึ่ง ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช เช่นเดียวกับการสงเคราะห์ด้านอื่น ๆ ซึ่งวิธีการดำเนินงานนั้น จะต้องเป็นไปตามที่ กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม และในอำนาจหน้าที่ของบทบาทพระสงฆ์ จึงกล่าวได้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ เป็นกิจการของคณะสงฆ์โดยแท้^๗

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังขาดบุคลากรทางสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ มีจิตอาสาเข้าช่วยงานด้านสาธารณสงเคราะห์อีกจำนวนมาก ทั้งยังขาดแคลนทุนทรัพย์ในการดำเนินงานและทุนทรัพย์หรือสิ่งของปัจจัยที่จะอนุเคราะห์แก่ชุมชน การประสานงานระหว่าง หน่วยงานราชการ บ้าน วัด โรงเรียน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับการตอบรับด้วยดี แต่ยังมีความล่าช้า

พระสังฆาธิการมีการจัดการปัญหา การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ในคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้ คือพยายามชักชวนพระภิกษุสงฆ์

^๗ สุทธิพงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พร้อมด้วยระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคมเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการ ศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๙.

ข้าราชการ ชาวบ้าน เข้าร่วมเป็นจิตอาสาในการทำงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ พระสังฆาธิการในแต่ละวัด ได้ใช้ทุนทรัพย์ของตนเองในการช่วยกิจการคณะสงฆ์ในงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ ทั้งปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงาน ติดต่อประสานงาน ปัจจัยที่ใช้ในการสงเคราะห์แก่ชุมชน พระสังฆาธิการในอำเภอ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับด้วย ราชการ ชาวบ้าน และโรงเรียน

การบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ในคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปัญหาตั้งได้กล่าวมาแล้วนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นพระที่อยู่ในคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงมีความตั้งใจที่จะทำเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อให้ทางด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประสิทธิภาพ สามารถปรากฏผลเป็น รูปธรรม แบบเข้าถึง เข้าใจ และปฏิบัติได้ทั้งในสภาวะการณ์สังคมในปัจจุบันและในอนาคต โดยเฉพาะ การบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ใน ๔ ด้าน คือ

๑. ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล
๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่น
๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ
๔. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

อันเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญ และครอบคลุมต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อันเป็นการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์เพื่อความมั่นคง ยั่งยืน ของพระศาสนา และสังคมไทยต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับไหน

๑.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอะไรบ้าง

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๓.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่

๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, การศึกษา

๒) ศึกษาแนวคิด/แนวทฤษฎี ของ Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D. ซึ่งได้อธิบายถึงเกณฑ์ของควมมีประสิทธิผลขององค์การว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ๕ ตัว คือ ๑. การผลิต (Production) ๒. ประสิทธิภาพ (Efficiency) ๓. ความพึงพอใจ (Satisfaction) ๔. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) ๕. การพัฒนา (Development)^๔

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามแนวคิดของ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ) ซึ่งได้ระบุการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ๔ ประการ ได้แก่ ๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๔) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป^๕

^๔Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D., *Organizations: Behavior structure and Processes*. (4th ed.), (Austin, TX: Business Publications, 1982), p. 182.

^๕ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), *เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๕๗-๕๘

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน ได้กำหนดขอบข่ายประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

ประชากร ประชากรในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน ๑๙,๐๗๒ คน^{๑๐} กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มจากจำนวนประชากร จำนวน ๑๙,๐๗๒ คน โดยคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรในอำเภอมหาราช รวมทั้งสิ้น จำนวน ๓๙๑ คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

- ๑) พระสังฆาธิการในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๒ รูป
- ๒) ข้าราชการในส่วนการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๒ คน
- ๓) บุคลากรจากกลุ่มอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ๒ คน
- ๔) ผู้ได้รับการสงเคราะห์ ๒ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภายในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ ถึง พฤษภาคม ๒๕๖๔ รวมทั้งสิ้น ๑๒ เดือน

๑.๕. สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

^{๑๐} ที่ว่าการอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ข้อมูลประชากรในเขตปกครองอำเภอมหาราช, (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๖๓), (อัดสำเนา)

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยกำหนดความหมายต่าง ๆ ของการใช้คำในวิจัยดังนี้

ประสิทธิผล หมายถึง ผลของการปฏิบัติงานของพระสงฆ์หรือพระภิกษุว่าสามารถปฏิบัติงานได้ ผลลัพธ์ดีมาน้อยเพียงใด และตรงตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้หรือไม่ จากงานบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของพระสงฆ์หรือพระภิกษุที่จะใช้ความรู้ ความสามารถในการทำงานคณะสงฆ์ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย โดยการจัดองค์กร วางแผน สั่งการและควบคุม

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง ภารกิจที่วัดดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและภารกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ การให้วัดเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลเกี่ยวกับเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย โดยมุ่งให้ประชาชนได้มีการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา การสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน ด้วยการแจกอาหาร จัดตั้งโรงทาน การจัดตั้งกองทุนหรือ มูลนิธิเพื่อช่วยเหลือเด็ก เยาวชนและประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี การบริจาค ทรัพย์สร้างโรงพยาบาล โรงเรียนหรือสถานที่ทางราชการการช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือการบำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ เป็นต้น

การดำเนินงานกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล หมายถึง การที่วัดหรือคณะสงฆ์ ใน อ.มหาราช จ.พระนครศรีอยุธยา ดำเนินกิจการเอง ซึ่งเป็นกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มิว่าวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจกรมตั้งโรงทานเพื่อแจกอาหารในหรือนำสิ่งของบริจาคช่วงสู่วิกฤติ “โควิด-๑๙” กิจการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ หมายถึง การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้น เป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ชุดสระน้ำขนาดใหญ่ เพื่อเป็นแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน สร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ และอื่น ๆ ข้อนี้นับเอาเฉพาะการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นของสาธารณประโยชน์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนในการที่ควรช่วยเหลือ เช่น การจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วมพร้อมทั้งมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย โรงทานอาหารช่วงสู้วิกฤติ “โควิด-๑๙” และโรงเรียนเลี้ยงเด็กด้อยโอกาสของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์และประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๗.๔ ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๓) เพื่อปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภายใต้แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์
- ๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - ๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิผล
 - ๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ
 - ๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวกับสาธารณสุขสงเคราะห์
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิผลไว้ต่าง ๆ ประสิทธิผลเป็นการวัดความสามารถในการทำงานบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประสิทธิผลขององค์การประกอบด้วยควมมีประสิทธิผล ของบุคคลของแต่ละกลุ่มรวมกัน มุมมองควมมีประสิทธิผลขององค์การก็โดยการพิจารณาควมมีประสิทธิผล ขององค์การนั้น มีมากกว่าผลบวกของควมมีประสิทธิผลของบุคคล และของกลุ่มรวมกัน องค์การนั้นก็จะมีผลการดำเนินงาน ที่ดีควมมี

ประสิทธิผล ขององค์การเป็นปัจจัยที่สำคัญ ขององค์การที่ผู้จัดการจะประเมินผลของบุคคล และของ กลุ่มโดยประเมินจากการดำเนินงาน โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบที่จะสามารถนำไปเปลี่ยนแปลงตัว องค์การเองไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ

นอกจากนี้ประสิทธิผลขององค์กร จะมีขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่าองค์กร สามารถ ทำ ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดอยู่ เบื้องหลัง ควบคุมประสิทธิผล ก็คือความมีประสิทธิภาพซึ่งหมายถึงการมีสมรรถนะสูงสามารถมีระบบ ทำงานที่ ก่อให้เกิดผลได้สูงสุด โดยได้ผลผลิตที่มีคุณค่าของทรัพยากรที่ใช้ไปนอกจากนี้ประสิทธิผล ขององค์กร จะบรรลุผลย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย และแผนงานต่างๆเป็น สำคัญที่สุดโดย เป้าหมาย และชนิดของแผนงานที่องค์กรกำหนดขึ้น เพื่อการดำเนินงานใน สภาพแวดล้อมทั้งระยะสั้น และระยะยาวย่อมจะมีผลทำให้องค์การ ต้องเกี่ยวข้องกับเทคนิควิทยาการ

๒.๑.๑ ความหมายของประสิทธิผล

คำว่าประสิทธิผล (Effectiveness) นั้น มีผู้ให้คำนิยาม ไว้หลากหลายและได้ให้ความ หมายของคำว่าประสิทธิผลคล้ายกันว่า หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการ ให้เกิดผลตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้ ปัจจุบันมีการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพ (Effectiveness) กันอย่างแพร่หลายและมีการ นิยามความหมายแตกต่างกัน โดยมีการใช้หลักเกณฑ์มาประกอบกัน โดยมีผู้ให้ ความหมายหรือคำ นิยามต่าง ๆ กัน ดังนี้

ประสิทธิผล หมายถึง ขนาดของความสามารถ ขององค์การในการที่จะสามารถทำงาน บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้^๑

ประสิทธิผล หมายถึง ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของกลุ่ม ความสำเร็จของการทำงาน หรือความพึงพอใจในการทำงานของสมาชิก หรือขวัญของสมาชิก^๒

ประสิทธิผลขององค์การ (organizational effectiveness) หมายถึง ความมากน้อย (Extent) ของการที่องค์การ ในฐานะ เป็นระบบทางสังคมสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ได้โดย ทรัพยากรและหนทางที่มีอยู่ โดยไม่ทำให้ ทรัพยากรและหนทางเสียหายและ โดยไม่สร้างความตึง เครียดที่ไม่สมควรแก่สมาชิก ซึ่งมาตรการที่ใช้ในการวัดประสิทธิผล ขององค์การตั้งอยู่บนวิธีการและ เป้าหมาย (means and ends) โดยเกณฑ์บ่งชี้ในการวัดประสิทธิผล คือ ความสามารถในการผลิต ขององค์การ ความยืดหยุ่นขององค์การในรูปของความสำเร็จในการปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลง ภายใต้องค์การ และความสำเร็จในการ ปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นนอกองค์การ และ

^๑ Etzioni, Amitai., *Modern Organization*, (Prentice Hall, 1964), p. 8.

^๒ Fiedler, F. E., *A Theory of Leadership Effectiveness*, (New York: McGraw-Hill, 1967), p. 9.

การปราศจากความกดดัน หรือการขัดแย้งรุนแรงระหว่างกลุ่มย่อยในองค์การ ระหว่างหน่วยงานในองค์การ^๓

ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง สมรรถนะ (capacity) ขององค์การในการที่จะอยู่รอด (survival) ปรับตัว (adept) รักษาสภาพ (maintain) และเติบโต (grow) ไม่ว่าองค์การนั้นจะมีหน้าที่ใดที่ต้องการให้ลุล่วง^๔

หมายถึง ความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมาย ที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สมาชิกเกิดความพอใจในงาน และองค์การโดยส่วนรวม สามารถปรับตัวและพัฒนาเพื่อดำรงอยู่ต่อไปได้^๕

ประสิทธิผลเป็นการศึกษาถึงผลที่ได้รับ (Effect) ของแผนงาน การบริการลักษณะกิจการ หรือกิจกรรมสนับสนุนในการลดปัญหาหรือปรับปรุงสถานการณ์ที่ไม่พึงพอใจให้ดีขึ้น หรือหมายถึง การวัดระดับของการบรรลุ จุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่คาดหวังไว้ หรืออาจหมายถึงการเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์กับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้^๖

ประสิทธิผล หมายถึง การทำกิจกรรมหรือการดำเนินงานขององค์กร ที่สามารถสร้างผลงานได้สอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ ล่วงหน้า ทั้งในส่วนของผลผลิต และผลลัพธ์ เป็นกระบวนการเปรียบเทียบผลงานจริงกับเป้าหมายที่ กำหนดไว้ ก่อให้เกิด ผลผลิต ผลลัพธ์ ที่ตรงตามความคาดหวัง ที่กำหนดล่วงหน้าไว้มากน้อยเพียงใด การมีประสิทธิผลจึงมีความเกี่ยวข้องกับผลผลิตและผลลัพธ์การดำเนินงานเป็นกระบวนการ วัดผลงานที่เน้นด้านปัจจัยนำออก^๗

ประสิทธิผล หมายถึง สภาพการทำงานที่ได้ผลตามวัตถุประสงค์^๘

^๓ Georgopoulos and Tanenbaum., *Management and Organizational Behavior Theories*, Greenwood, W.T., Ed. (South Westem, 1962), p. 65.

^๔ Schein, Edgar., *Organizational Culture and Leadership*, (Emerald Group Publishing Limited, 1970), p. 177.

^๕ มีขมาพร สุวรรณเรือง, “ประสิทธิผลของการนำนโยบายป้องกันปราชัยจรรยาบรรณของโครงการ ท.ม.ก. ไปปฏิบัติ : กรณีวิจัยปฏิบัติการเขตเลือกตั้ง จังหวัดนครราชสีมา”, *วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต*, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๒๔-๒๗.

^๖ วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และสุริยา วีรวงศ์, *การประเมินโครงการ*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๓๖.

^๗ สุพจน์ ทรายแก้ว, *การจัดการรัฐแนวใหม่*, (พระนครศรีอยุธยา : เทียนวัฒนา, ๒๕๕๕), หน้า ๑๘.

^๘ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, *วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า*, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑๘.

ประสิทธิผล เป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการนำโครงการไปปฏิบัติ กับผลที่กำหนดไว้ใน วัตถุประสงค์ของโครงการ^๙

ประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือโครงการ หรืออาจหมายถึง การเปรียบเทียบ ระหว่างผลลัพธ์กับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้^{๑๐}

ประสิทธิผลว่า หมายถึง ความสามารถขององค์การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ๔ ประการ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์การ (integration) การปรับตัวขององค์การให้ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม (Adaptability) การปรับตัว ขององค์การให้ สอดคล้องกับสังคม (Social relevance) และผลผลิตขององค์การ (Productivity)^{๑๑}

ตารางที่ ๒.๑ สรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Etzioni, Amitai, (1964, p. 8)	ขนาดของความสามารถขององค์การ ในการที่จะสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้
Fiedler, (1976, p. 9)	ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของกลุ่ม ความสำเร็จของการทำงานหรือความพึงพอใจในการทำงานของสมาชิก หรือขวัญของสมาชิกดี
Gcorgopoulos and Tanenbaum, (1962, p. 65)	ความสำเร็จขององค์การ และความยืดหยุ่นขององค์การที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ทั้งภายนอกและภายในองค์การ
Schein, (1970, p. 177)	สมรรถนะขององค์การในการที่จะอยู่รอด ปรับตัว รักษาสภาพและเติบโต
มัทมาพร สุวรรณเรือง, (๒๕๔๖, หน้า ๒๔-๒๗)	ความสามารถขององค์การ ในการบรรลุเป้าหมาย ที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

^๙ สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมืองแนวคิดและการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๕๓๔.

^{๑๐} สมชาย ดุรงค์เดช, การประเมินผลโครงการแนวคิดและวิธีการ, (กรุงเทพมหานคร : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒), หน้า ๒๐๘.

^{๑๑} อรุณ รักรธรรม, ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ : การบริหารองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕), หน้า ๑๒.

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และสุริยา วีรวงศ์, (๒๕๔๕, หน้า ๓๖)	การบริการลักษณะกิจการ หรือกิจกรรมสนับสนุนในการลดปัญหาหรือปรับปรุงสถานการณ์ที่ไม่พึงพอใจให้ดีขึ้น หรือหมายถึง การวัดระดับของการบรรลุ จุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่คาดหวังไว้
สุพจน์ ทรายแก้ว, (๒๕๔๕, หน้า ๑๘) สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (๒๕๔๔, หน้า ๑๑๘)	การทำกิจกรรมขององค์กร ที่สามารถสร้าง ผลงานได้สอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ สภาพการทำงานที่ได้ผลตามวัตถุประสงค์
สมบัติ อารังธัญวงศ์, (๒๕๔๓, หน้า ๕๓๔)	เป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการนำโครงการไปปฏิบัติกับผลที่กำหนดไว้ใน วัตถุประสงค์ของโครงการ
สมชาย ดุรงค์เดช, (๒๕๔๒, หน้า ๒๐๘)	การเปรียบเทียบ ระหว่างผลลัพธ์กับเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้
อรุณ รักธรรม, (๒๕๒๕, หน้า ๑๒)	ความสามารถขององค์กรที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

ประสิทธิผลของการปฏิบัติงานนั้น คือ ผลสำเร็จอันเป็นผลเนื่องมาจากการปฏิบัติงาน ตามโครงการหรือแผนงานนั้นตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ได้ตั้งไว้หรือได้คาดหวังไว้ โดยหาก นำมาศึกษาแล้วจะพบว่าประสิทธิผลนั้น หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นแล้ว สำเร็จได้ตามที่ติดหรือวาง ไว้ เรียกว่า การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพ แนวความคิดสมัยใหม่ในการจัดกิจกรรมงานจะเริ่มต้นที่ การตั้งฐานสำเร็จของงาน คือ ในการวางแผนงานนั้น ณ จุดเริ่มต้นของงานจะมีการตั้งเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์กันว่าผลสำเร็จที่เราต้องการนั้นคืออะไร เช่น การวางแผนงานของธนาคารพาณิชย์ อาจ กำหนดให้รับผิดชอบแผนงานแต่ละแผนก ตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานของตนในช่วงระยะเวลาหนึ่งมาก่อน เป็นต้นว่าตั้งเป้าเงินฝากในงวดการบัญชีหนึ่ง (๖ เดือน) ว่าจะต้องหาเงินฝาก ได้จำนวนเท่าไร^{๑๒}

^{๑๒} เอนก ณ นคร, ประสิทธิภาพการปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร, (ภาคินพนธ์พัฒนาสังคมมหาบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๗-๘.

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การที่ดำเนินโครงการหรืองานอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว และปรากฏว่าผลเกิดขึ้น (Outcomes) หรือผลผลิตที่เกิดขึ้น (Output) ณระดับหนึ่งระดับใดที่เป็น เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการใช้ทรัพยากร (Resources) หรือปัจจัยนำเข้า (Inputs) มากน้อยเพียงใด ถ้าใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้ามาดำเนินการในโครงการหรืองานได้น้อยที่สุด และ ผลที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ การดำเนินโครงการนั้นจะมีประสิทธิผลสูงสุด (ทั้งนี้โดยการเปรียบเทียบโครงการแต่ละโครงการ ที่สามารถดำเนินการแล้วบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดได้เหมือนกัน) ในทางตรงกันข้ามโครงการใดแม้ว่าจะสามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้เหมือนกันก็ตาม แต่ใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้ามากกว่าโครงการอื่น ๆ โครงการนั้นก็ไม่ใช่โครงการที่มีประสิทธิผลสูงสุด เช่น องค์การนาโต (NATO) ซึ่งเป็นองค์การทางการทหารกำลังพิจารณาว่าจะใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดแบบใดดี ที่จะสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ในการเข้าทำลายเป้าหมายข้าศึกได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ในทางปฏิบัติ อาจจะมีเครื่องบินหลายแบบให้เลือก โดยแต่ละแบบจะมีประสิทธิภาพในการทำลายและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามในที่สุดแล้วการตัดสินใจเลือกเครื่องบินแบบใดมีประสิทธิภาพในการทำลายน้อยที่สุดสามารถตอบสนองเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ และเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด นั่นคือ การเลือกเครื่องบินตามความหมายของประสิทธิผลสูงสุด โดยพยายามให้มีค่าใช้จ่ายต่ำสุดและสามารถตอบสนองเป้าหมายตามที่ต้องการได้^{๑๓} สำหรับวิธีในการทดสอบการบริหารที่ดี ก็ต้องดูความสามารถในการจัดองค์การ (Organize) และการใช้ทรัพยากรที่มี ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และรักษาระดับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลไว้ให้ได้

ประสิทธิผล คือ ตัวการที่จะเป็นเครื่องมือตัดสินในขั้นสุดท้ายว่าการบริหารและองค์การประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด อย่างไรก็ตาม คำว่าประสิทธิผลยังมีความแตกต่างกันอยู่ในความเข้าใจของนักวิชาการต่างสาขากัน สำหรับนักเศรษฐศาสตร์หรือนักวิเคราะห์ทางการเงิน ประสิทธิผลขององค์การ (Organization Effectiveness) มีความหมายอย่างเดียวกันกับผลกำไร (Profit) หรือผลประโยชน์จากการลงทุน (Return On Investment) สำหรับผู้จัดการฝ่ายผลิต ประสิทธิผลมักหมายถึงความถึงคุณภาพหรือปริมาณของผลผลิตที่เป็นสินค้าหรือบริการ สำหรับ นักวิทยาศาสตร์ การวิจัยประสิทธิผลอาจดูตีความในรูปของจำนวนสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ หรือ ผลผลิตใหม่ๆ ขององค์การ และสำหรับนักสังคมศาสตร์ ประสิทธิผลมักหมายถึงความถึงคุณภาพของ ชีวิตการทำงาน^{๑๔} นอกจากนี้ยังมีความเห็นอีกว่า ประสิทธิผลขององค์กรจะมีขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่า องค์กรสามารถทำ

^{๑๓} อ่างแล้ว, หน้า ๘-๙.

^{๑๔} ภรณ์ มหามนต์, การประเมินประสิทธิผลขององค์การ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ร่วมกับสำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๒.

ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่อยู่เบื้องหลังควบคู่กับประสิทธิผล คือ ความมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการมีสมรรถนะสูง สามารถมีระบบการทำงานที่ก่อให้เกิดผลได้สูง โดยได้ผลผลิตที่มีมูลค่าของทรัพยากรที่ใช้ไป^{๑๕}

กีบสัน และคณะ^{๑๖} นิยามประสิทธิผลไว้ว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) เป็นเรื่องของ การกระทำใดๆ หรือพยายามใดๆ ที่ มีความมุ่งหมายจะได้รับผลอะไรสักอย่างให้เกิดขึ้น การกระทำ หรือความพยายามจะมีประสิทธิผลสูง ต่ำเพียงใดขึ้นกับว่า ผลที่ได้รับนั้นตรงครบถ้วน ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ และใช้พลังงานน้อย เพียงใด

ประสิทธิผลอาจพิจารณาเป็น ๒ ระดับ คือ

๑. ประสิทธิภาพของบุคคล คือ ลักษณะบุคคลที่มีความสามารถปฏิบัติงานใดๆ หรือ ปฏิบัติกิจกรรมใดๆ แล้วประสบความสำเร็จ ทำให้บังเกิดผลตรงและครบถ้วนตามที่มีวัตถุประสงค์ ไว้ ผลที่เกิดขึ้นมีลักษณะคุณภาพ เช่น ความถูกต้อง ความมีคุณค่า ความเหมาะสมดิงาม ตรงกับ ความคาดหวังและความต้องการของหมู่คณะ สังคม และผู้นำผลนั้นไปใช้เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติ อย่างมีประสิทธิภาพ คือ เป็นการปฏิบัติด้วยความพอใจ ปฏิบัติเต็มความสามารถ เลือกสรรกลวิธีและเทคนิควิธีการที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้บรรลุทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อย่างสูงสุด แต่ใช้ทุน ทรัพยากร และระยะเวลา น้อยที่สุด

๒. ประสิทธิภาพขององค์กร ประกอบด้วย

๑) การผลิต (Production) องค์กรมีประสิทธิภาพ ถ้าองค์กรสามารถดำเนินการผลิตให้ได้ผลผลิตทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ตรงกับความต้องการขององค์กร

๒) ประสิทธิภาพ (Efficiency) องค์กรที่มีประสิทธิภาพ ถ้าอัตราส่วนระหว่างปัจจัยทรัพยากร (Input) ที่ใช้กับผลผลิต (Output) มีความเหมาะสมในลักษณะที่ใช้ทรัพยากรได้คุ้มค่า

๓) ความพึงพอใจ (Satisfaction) องค์กรมีประสิทธิภาพ ถ้าผลการดำเนินงานขององค์กรนำมาซึ่งความสำเร็จสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของสมาชิกในองค์กร

๔) การปรับเปลี่ยน (Addictiveness) องค์กรมีประสิทธิภาพ ถ้าองค์กรมีกลไกที่สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานได้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งภายในองค์กร และภายนอกองค์กร

^{๑๕} ธงชัย สันติวงศ์, **การบริหารเชิงกลยุทธ์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๓), หน้า ๓๑๔.

^{๑๖} Gibson and others, อ้างถึงใน รัฐพล ศรีกตัญญู, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) สำนักงานธนาคารกลางเข้าสู่รัชดาภิเษก”, **สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑), หน้า ๓๒.

๕) การพัฒนา (Development) องค์กรมีประสิทธิผลถ้าองค์กรสามารถเพิ่มพูนศักยภาพ (Potential) และวิสัยสามารถ (Capacity) ขององค์กรที่เจริญก้าวหน้าตามการเปลี่ยนแปลง ของสภาพแวดล้อม

ตารางที่ ๒.๒ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เอนก ญ นคร, (๒๕๓๘, หน้า ๗-๘)	ตั้งเป้าหมายถึงผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานขององค์กร ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
ภรณ์ มหามนต์, (๒๕๒๙, หน้า ๒)	สำหรับนักสังคมศาสตร์ ประสิทธิภาพมักหมายถึงความถึงคุณภาพของชีวิตการทำงาน
ธงชัย สันติวงศ์, (๒๕๓๓, หน้า ๓๑๔)	ประสิทธิผล กับ ประสิทธิภาพ คือเบื้องหลังที่ควบคู่กันไป ซึ่งหมายถึงการมีสมรรถนะสูง และสามารถมีระบบการทำงานที่ก่อให้เกิดผลได้สูง โดยวัดได้จากผลผลิตที่มีมูลค่าของทรัพยากรที่ใช้ไป
Gibson and others อ้างถึงใน รัฐพล ศรีกัญญา, (๒๕๕๑, หน้า ๓๒)	ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นเรื่องของการทำงานใดๆ ที่มี ความมุ่งหมาย การกระทำหรือความพยายามจะมีประสิทธิผลสูงต่ำ เพียงใดขึ้นกับว่า ผลที่ได้รับนั้นตรงครบถ้วน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และใช้พลังงานน้อย เพียงใด

๒.๑.๓ การวัดประสิทธิผลขององค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ระบบขององค์กรเป็นเครื่องมือวัดความมีประสิทธิภาพขององค์กร โดยใช้ชื่อว่า AGIL ซึ่งระบุกิจกรรม ๔ ประเภทซึ่งทุกองค์กรจำเป็นต้อง กระทำซึ่งประกอบไปด้วย^{๑๗}

๑. การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม
๒. การบรรลุถึงเป้าหมาย
๓. การประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งนำไปสู่ความมั่นคงทางสังคม
๔. สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในซึ่งหมายถึงการรักษารูปแบบหรือการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์

^{๑๗} Talcott Parsons., Suggestion for a Sociological Approach to the Theory of Organizations in Complex Organizations: A Sociological Reader by Amitai Etzioni, (New York: Holt, Rinehart & Winston, 1964), p. 44.

จากการศึกษาของ Lawrence and Lorsch^{๑๘} พบว่าองค์การที่ปฏิบัติงานได้ผล สูงสามารถปฏิบัติงานสนองตอบข้อเรียกร้องของสภาพแวดล้อมมากกว่าองค์กรคู่แข่ง จึงทำให้องค์กรคู่แข่งนั้นมี ประสิทธิภาพน้อยกว่า ทั้งองค์การที่ประสบความสำเร็จที่สุดมีแนวโน้มที่จะสามารถรักษา สภาวะแห่งความ แตกต่างของโครงสร้างให้สอดคล้องกับความแตกต่างกันของส่วนต่าง ๆ ของ สภาพแวดล้อม ซึ่งองค์การต้อง พึ่งพาอาศัยกัน ทั้งยังมีความสามารถในการประสานความแตกต่าง ให้สามารถทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ด้วยทั้งองค์การ

ประสิทธิภาพขององค์การอยู่ที่ความสามารถใน การผสมผสาน ส่วนย่อยขององค์การเข้าด้วยกันทั้งหมดเพื่อไม่ให้งานของแต่ละส่วนซึ่งแตกต่างกันภายใน องค์การเดียวกันขัดแย้งกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างเป้าหมายของบุคคลและเป้าหมายขององค์การ^{๑๙}

แนวคิดของ Schein ก็คล้ายคลึงกันแนวคิดของ Theodore Caplow^{๒๐} ที่เขาได้สร้างสิ่งที่ เรียกว่า “แบบจำลองเดี่ยวทางทฤษฎี” เพื่อนำไปสู่การคาดคะเนที่เป็นประโยชน์ให้กว้างขวางขึ้นโดย เสนอแนะว่าประสิทธิภาพขององค์การในระยะเวลาที่แตกต่างกันสามารถเอามาเปรียบเทียบกันได้และ ประเมินผลโดยวัดจากตัวแปร ๔ ตัวได้แก่

๑. ความมั่นคง (Stability)
๒. ความผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Integration)
๓. ความสมัครใจ (Voluntarism)
๔. ความสัมฤทธิ์ผล (Achievement)

การวัดและประเมินประสิทธิภาพโดยทั่วไป เป็นการวัดเพื่อดู ความแตกต่างระหว่างความ คาดหวัง และผลการปฏิบัติ ถ้ามีความแตกต่างกันน้อยก็จะมีประสิทธิภาพมาก แต่ถ้ามีความแตกต่าง มากจะมีประสิทธิภาพน้อยหรืออาจจะดูความสอดคล้องกันระหว่างผลผลิต กับเป้าหมายที่ ใ้ระบุไว้ การประเมินประสิทธิภาพขององค์การสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทคือ^{๒๑}

^{๑๘} Lawrence, Paul R. and Lorsch, Jay W, **Organization and Environment: Managing Differentiation and Integration**, Boston: Division of Research, Graduate School of Business Administration, Harvard University, 1967), pp. 133-134.

^{๑๙} Edgar H. Schein, **Organizational Psychology**, 2 nd. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, Inc. **Encyclopedia of Education Evaluation**, (San Francisco: Jossey -Bass, 1970), pp. 18-19

^{๒๐} Caplow, Theodore, **Principle of Organization**. (New York: Barcourt Brace & World, 1964), pp. 119-124.

^{๒๑} Seldin, Peter, **Evaluation and Developing Administration Performance**, (San Francisco: Jossey-Bass, 1988), p. 24.

๑. การวัดประสิทธิผลขององค์การโดยใช้ตัวบ่งชี้เดี่ยว (Single criterion measures of effectiveness) เป็นการพิจารณาว่าองค์การจะมีประสิทธิผลหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับผลที่ได้รับว่าบรรลุเป้าหมาย ขององค์การหรือไม่หรือการใช้เป้าหมายขององค์การเป็นเกณฑ์ ซึ่งเป็นการใช้หลักการ อันใดอันหนึ่งในการ ประเมินผลขององค์การเป็นเกณฑ์ ซึ่งเป็นการใช้หลักเกณฑ์อันใดอันหนึ่งในการ ประเมินประสิทธิผลของ องค์การ เช่น วัดจากความสามารถในการผลิตวัดจากผลกำไร ฯลฯ

๒. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบ ทรัพยากร (The system resource model of organization effectiveness) เป็นการประเมินโดยพิจารณาความสามารถขององค์การในแสวงหา ประโยชน์ จากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการ อันจะทำให้บรรลุเป้าหมายของ องค์การ ซึ่งเป็นการเน้น ที่ปัจจัยตัวป้อนเข้า (Input) มากกว่าผลผลิต (Output)

๓. ประเมินประสิทธิผลโดยหลายเกณฑ์ (The multiple criteria of effectiveness) เป็น การ วิเคราะห์ประสิทธิผลองค์การโดยใช้เกณฑ์หลายอย่างในการวัดประเมินผล ซึ่งพิจารณาจากตัวแปรที่อาจมีผล ต่อความสำเร็จขององค์การ และพยายามแสดงให้เห็นว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์ ผู้ที่ให้แนวคิดในการ ประเมินองค์การโดยวิธีนี้

นอกจากนี้ตามแนวคิดของนักวิชาการไทยอย่าง ธงชัย สันติวงษ์^{๒๒} ก็ได้สรุปวิธี ประเมินผล งานหรือประสิทธิผลของงานไว้ดังต่อไปนี้คือ

กลุ่มที่ ๑ เป็นวิธีการประเมินผลเฉพาะบุคคลแต่ละบุคคลใช้บุคคลประเมินผู้ที่ต้องการ ประเมินที่ ละคน โดยแยกกันในแต่ละครั้งและไม่นำไปเปรียบเทียบโดยตรงทันทีกับผู้ที่ต้องการ ประเมิน

กลุ่มที่ ๒ เป็นวิธีการประเมินที่ใช้กับคนหลายๆ คนพร้อม ๆ กัน วิธีนี้จะประเมินผู้ถูก ประเมินจะ ถูกประเมินพร้อม ๆ กัน โดยเปรียบเทียบกับผู้ถูกประเมินอื่น ๆ ในครั้งเดียวกัน

กลุ่มที่ ๓ วิธีประเมินอื่น ๆ มี ๒ วิธีคือ

๑. วิธีทดสอบผลงาน (Perform test) วิธีการออกแบบผลการทดสอบผลการ ปฏิบัติงานเพื่อ นำไปใช้ในการทดสอบประเมินผล แล้วติดตามการประเมินว่ามีผลงานดีเลวอย่างไร

๒. วิธีการประเมินผลงานรอบด้าน (Field review technique) เป็นวิธีการที่ใช้ผู้ ประเมินจากภายนอก โดยผู้ถูกประเมินและผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกประเมิน จะต้องตอบคำถามปาก เปล่าต่อผู้มาตรวจหรือผู้ประเมินจากภายนอก

^{๒๒} ธงชัย สันติวงษ์, *องค์การและการบริหาร*, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕), หน้า ๒๐๒-๒๑๓.

ในทางปฏิบัติ วิธีวัดประสิทธิผลขององค์การจากความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมาย เป็นวิธีที่มีปัญหาและสลับซับซ้อน กล่าวคือ^{๒๓}

๑. เป้าหมายทางการขององค์การมีความแตกต่างไปจากเป้าหมายในทางปฏิบัติ(Actual goals) ปกติแล้ว เป้าหมายทางการขององค์การมักเขียนไว้เป็นประโยคที่สวยงาม

๒. การที่เราจะทราบว่าเป้าหมายขององค์การมีลักษณะประการใดกันแน่จำเป็นต้องเป็นผู้ศึกษาตั้งคำถามว่าเป้าหมายขององค์การที่พิจารณาอยู่นั้นเป็นเป้าหมายของใคร ทั้งนี้เป็นเพราะเป้าหมายขององค์การอาจมี ที่มาที่แตกต่างกันออกไป และไม่จำเป็นต้องมาจากระดับผู้บริหารระดับสูงสุด แต่เป้าหมายขององค์การอาจ มาจากสมาชิกขององค์การฝ่ายอื่น ๆ ก็ได้

๓. องค์การทั่วไปมีเป้าหมายหลาย ๆ เป้าหมายไปพร้อม ๆ กัน บางครั้งเป้าหมายเหล่านั้นอาจ ขัดแย้งกัน

๔. การที่องค์การมีเป้าหมายหลายเป้าหมายทำให้เกิดความจำเป็นที่เราจะต้องสามารถจัดลำดับ ความสำคัญของเป้าหมายแต่ละเป้าหมายเพื่อกำหนดชัดเจนว่าเป้าหมายอันไหนสำคัญกว่าอันไหน มิฉะนั้นแล้ว การวัดประสิทธิผลขององค์การโดยดูจากเป้าหมายที่จะใช้เป็นวิธีที่ใช้ไม่ได้ในทางปฏิบัติ ปรากฏว่า การ จัดลำดับเป้าหมายทั้งหลายซึ่งขัดแย้งกันนั้นกระทำได้ยากมาก และอาจสร้างความไม่พอใจกับคนซึ่งยึดถือ เป้าหมายที่ถูกระงับให้มีความสำคัญน้อยต่อไปได้

๕. การพิจารณาเรื่องเป้าหมายขององค์การจำเป็นต้องนำเอามิติของเวลามาประกอบด้วย องค์การ จะมีเป้าหมายระยะสั้น เป้าหมายระยะกลาง เป้าหมายระยะยาว จึงเกิดปัญหาว่า เป้าหมายอันใดจะมี ความสำคัญมากกว่าในการนำไปใช้เป็นเกณฑ์เพื่อวัดประสิทธิผลขององค์การ

โดยสรุปแล้ว ผู้ศึกษาที่ต้องการใช้วิธีการวัดประสิทธิผลขององค์การโดยคำนวณจากความสามารถ ขององค์การในการบรรลุเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องใช้วิธีวัดนี้ด้วยความระมัดระวัง อยากรู้ก็ตามวิธีวัดที่นิยมใช้กันมานาน และก็คงยังมีประโยชน์อยู่บ้าง แต่ผู้ใช้จำเป็นต้องตระหนักถึง ปัญหาและความสลับซับซ้อนต่าง ๆ ที่แฝง อยู่ในวิธีวัดนี้ ซึ่งถ้าดูผิวเผินแล้ว ถ้าจะเป็นวิธีที่ง่าย

^{๒๓} พิทยา บวรวัฒนา, ทฤษฎีองค์การสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑), หน้า ๗๑-๗๗.

ตารางที่ ๒.๓ สรุปแนวคิดหลักของนักวิชาการเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผลขององค์กร

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Talcott Parsons, (1964, p. 44)	อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ระบบขององค์กรเป็นเครื่องมือวัดความมีประสิทธิภาพขององค์กร โดยใช้ชื่อว่า AGIL
Lawrence, Paul R. and Lorsch, Jay W, (1967, pp. 133-134)	องค์กรที่ปฏิบัติงานได้ผล สูงสามารถปฏิบัติงานสนองตอบข้อเรียกร้องของสภาพแวดล้อมมากกว่าองค์กรคู่แข่ง ทั้งยังมีความสามารถในการประสานความแตกต่าง ให้สามารถทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้
Edgar H. Schein, (1970, pp. 18-19)	ประสิทธิผลขององค์กรอยู่ที่ความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยขององค์กรเข้าด้วยกันทั้งหมดเพื่อไม่ให้งานของแต่ละส่วนซึ่งแตกต่างกัน
Caplow, Theodore, (1964, pp. 119-124)	ประสิทธิผลขององค์กรในระยะเวลาที่แตกต่างกันสามารถเอามาเปรียบเทียบกันได้และประเมินผลโดยวัดจากตัวแปร ๔ ตัว

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารงานเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการดำเนินงานของทุกๆ องค์กรเพราะการบริหารงานสามารถบ่งชี้ให้เห็นได้ว่าองค์กรมีความเจริญก้าวหน้าเพียงใดการบริหารงานขององค์กรที่ดีนั้นผู้บริหารองค์กรจะต้องมีความสามารถในการวางแผนให้บุคลากร สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์ประสิทธิผลสูงสุดทั้งนี้เพราะผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นศักยภาพและความสามารถของตัวผู้บริหารเอง

๒.๒.๑ ความหมายการบริหารจัดการ

“บริหาร” มาจากคำว่า Administration หรือบางตำราก็ใช้คำว่า Management ตามหนังสือ Webster Dictionary คำว่า Administration มีความหมายเหมือนกับคำว่า Management ฉะนั้น จึงมีการใช้ทั้งสองคำนี้ในลักษณะเดียวกัน แต่คำว่า Management มักจะใช้ในการบริหารองค์กรหรือหน่วยงานที่มุ่งในด้านผลกำไร แต่การบริหารในวงการศึกษาหรือการบริหารงานโครงการสุขภาพในสถานศึกษานี้มิได้มุ่งหวังผลกำไรจึงควรใช้คำว่า Administration จึงจะเหมาะสมกว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์^{๒๔}

^{๒๔} Herbert A. Simon, *Administrative Behavior*, (New York: Macmillan, 1947), p. 3.

รวมถึงการใช้ศิลปะหรือความสามารถในการรวมวัตถุและกำลังคนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด^{๒๕} เป็นกระบวนการจัดการและการใช้ทรัพยากรต่างๆเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า^{๒๖} “การบริหารจัดการ” และ “การจัดการ” ได้ดังนี้

๑. “การบริหาร” (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูงโดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูงเป็นค่านิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการและคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrator) จะหมายถึงผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐหรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไรการบริหารคือ กลุ่มของกิจกรรมประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/Directing) หรือการอำนวยความสะดวกและการควบคุม (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร (๖M's) เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลครบถ้วนเป็นการขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้เดินไปข้างหน้าโดยอาศัยผู้อื่นด้วยการเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะแนว (Guiding) และการกระตุ้น (Motivative) ความเพียรของผู้อื่นเพื่อสู่เป้าหมายขององค์กรและยังรวมถึงการให้ กำลังใจ (Inspiring) การสื่อสาร (Communicating) การวางแผน (Planning) และการจัดการ (Management)^{๒๗}

๒. “การจัดการ (Management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายหรือ แผนที่วางไว้ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ (Business Management) ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” (Manager) จะหมายถึงบุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากร และกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร^{๒๘} “Management คือ การใช้ ศิลปะใน การทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น^{๒๙} การบริหารเป็นกระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะ และ กลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกใน องค์กรการตระหนักถึงความสามารถความถนัดความต้องการและความมุ่งหวังด้านความ เจริญก้าวหน้าในการ

^{๒๕} Hutchinson, Jonh G, **Organization: Theory and Classical Concepts**, (New York: McGraw-Hill, 1967), p. 12.

^{๒๖} Ernest Dale, **Management: Theory and Practice**, (New York: McGraw-Hill, 1973), p. 4.

^{๒๗} E.N. Chapman, **Supervisor Survival Kit**, second edition, (California: Science Research Associates Inc., 1995), p. 3.

^{๒๘} ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, **องค์การและการจัดการ (ฉบับสมบูรณ์) (Organization and Management)**, (กรุงเทพมหานคร : Darmand in Business World, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘-๑๙.

^{๒๙} Don Hellriegel, **Management**, third edition, (Addison - Wesley: Publishing Company WE, 1982), p. 6.

ปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วยองค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้^{๓๐} ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ ๒ นัยคือ

๓) คำว่าบริหารมาจากภาษาบาลีว่า ปริหารมาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ ทรธาตุ ในความนำไปดั่งนั้นคำว่า บริหาร จึงแปลว่านำไปโดยรอบอีกสำนวนหนึ่งคำว่าบริหาร แปลว่า อ้อมหนี หลีกหนีหลบหนีดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปหปริหริตสมตโถ” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อ การอ้อมหนี หลีกหนีหลบซึ่งปัญหาหรือแปลว่าผู้สามารถบริหารปัญหาและนำปัญหาไปโดยรอบหรือ กำจัดปัญหา ให้หมดสิ้นไป

๔) การบริหารแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Administer และ Administration แปล ความหมายคือการปกครองดำเนินการอำนวยความสะดวกจัดให้วางส่งเสริมและบำรุง^{๓๑} การบริหาร หมายถึง การปกครอง (Government) การดูแลรักษาหมู่คณะและการดำเนินงานหรือจัดการงาน (Management) กิจกรรมต่างๆ ของหมู่คณะหรือองค์การต่างๆ ให้ได้บรรลุผลสำเร็จลุล่วงตาม นโยบาย (Policy) และวัตถุประสงค์ (Purpose/Objective) ขององค์การนั้นๆ ด้วยดีมีประสิทธิภาพ (Efficiency)

สรุปได้ว่าการบริหารจัดการเป็นการร่วมมือกันดำเนินงานในด้านต่างๆ ตามแผนของ องค์การหรือหน่วยงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายคน ช่วยกันทำ ทั้งนี้ผู้นำจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินการด้านการบริหารจัดการเป็นอย่างดี เพราะถ้า ผู้นำไม่มีความรู้ ไม่มีทักษะ ผู้ปฏิบัติงานก็จะมีไม่มีแนวทางหรือหลักในการดำเนินงาน การบริหาร จัดการก็จะไม่บรรลุผลสำเร็จ

^{๓๐} พะยอม วงศ์สารศรี, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๓๑} สิริภพ เหล่าสาละ, พุทธศาสตร์การเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๕๕), หน้า ๑๔๐.

ตารางที่ ๒.๔ สรุปความหมายการบริหารจัดการ

นักวิจัย	ผลการวิจัย
Herbert A. Simon, (1947, p. 3)	การบริหารจัดการ เป็นกิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คน ร่วมกัน ดำเนินการเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ
Hutchinson, G. Jonh, Ernest Dale, (1967, p. 12)	เป็นศิลปะการรวมคนเพื่อความสำเร็จ เป็นกระบวนการจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรให้บรรลุ วัตถุประสงค์
E.N. Chapman, (1995, p. 3)	การบริหารโดยให้บุคลากรทำหน้าที่ ๑. เป็นผู้นำ (Leadership) ๒. การแนะแนว (Guiding) ๓. การกระตุ้น (Motivative) ๔. การให้กำลังใจ (Inspiring) ๕. การสื่อสาร (communicating) ๖. การวางแผน (Planning) ๗. การ จัดการ (Management)
ศิริวรรณ เสรีรัตน์, (๒๕๔๕, หน้า ๒๘๕)	การบริหารเน้นการกำหนดนโยบาย การจัดการเน้นการ ปฏิบัติการ
Don Hellriegel, (1982, p. 6)	เป็นการใช้ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น
Dale Yoder, (1956, p. 6)	กระบวนการของการทำกิจการที่มีการวางแผน (Planning) การ อำนวยการ (Directing) และความร่วมมือ (Coordinating) โดยเฉพาะกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ
พะยอม วงศ์สารศรี, (๒๕๔๒, หน้า ๓๖)	เป็นการศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ โดยการร่วมแรงของสมาชิกใน องค์การ
สรภาพ เหล่าลาภะ, (๒๕๔๕, หน้า ๔๐)	เป็นผู้สามารถบริหารปัญหา และสามารถจัดปัญหาให้หมดไป

๒.๒.๒ แนวคิดหลักการบริหารจัดการ

การบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จมี ๕ ประการตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้คือ

๑. P คือ Planning หมายถึงการวางแผนเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคตผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึงการจัดองค์กรเป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กรมีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึงงานบุคลากรเป็นการสรรหาบุคลากรใหม่การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึงการอำนวยการเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึงการกำกับดูแลเป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร^{๓๒}

หลัก POSDCoRE ในหนังสือ ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ ระบุว่า การบริหารรัฐกิจ ได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสตร์ทางการบริหารมากขึ้นเมื่อมีผลงานของนักวิชาการด้านการบริหาร รัฐกิจผู้ที่ได้รับการกล่าวถึงเสมอและถือเป็นจุดสูงสุดในการยอมรับนับถือ คือ ผลงานการเขียนของ Luther Guick and Lyndall Urwick ในปี ค.ศ. ๒๔๗๓ ชื่อหนังสือ Papers on the Science of Administration ซึ่งมีการเสนอกระบวนการบริหารหรือหลักเกณฑ์การบริหารขึ้นมาจนเป็นที่โด่งดัง และต่อมา Gulick ได้พัฒนาปรับปรุงอักษรย่อหลักการบริหารเป็น ๗ ตัวโดยได้มาจากงานวิเคราะห์ของ Henry Fayal และกลายเป็นอักษรย่อต้นบัญญัติทั้ง ๗ หมายถึง กิจกรรมการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายบริหาร อักษรย้อมีดังนี้ POSDCoRE (โพสดีคอร์บ)^{๓๓}

การบริหาร เป็นทั้งศาสตร์และศิลปะในการทำงานให้สำเร็จโดยใช้คนอื่นตามความถนัดหรือทักษะส่วนบุคคลอันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กรการสั่งการและการควบคุม รวมถึงการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จขององค์กรที่กำหนดไว้ส่วนการบริหารนั้นเป็นแนวทางหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ ตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างมีระบบ และได้ขยายความเกี่ยวกับกระบวนการบริหารตามเป็นแนวคิดของ Gulick ว่ากระบวนการบริหาร ประกอบด้วย ๗ กิจกรรมหรือเรียกว่า POSDCoRE^{๓๔} กระบวนการบริหารเกิดได้หลายแนวคิด เช่น โพสดีคอร์บ (POSDCoRE) เกิดจากแนวคิดของลูเธอร์ กูลิค (Luther Gulick) และลินดอล ส เออร์วิค (Lyndall Urick) ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร ๓ ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การบริ

^{๓๒} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), พุทฺธวิธีในการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓ - ๕.

^{๓๓} เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๓๗.

^{๓๔} ประพันธ์ สุริหาร, ศัพท์เทคนิคทางการบริหาร, (ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘.

งานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิด ของเฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol) ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และ การควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอคค์ (Poccc)^{๓๕}

การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์กล่าวคือการบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปเพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) มีหลักเกณฑ์ (Principle) และทฤษฎี (Theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับกับวิชาจิตวิทยาสังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ^{๓๖} ดังนั้นนักบริหารที่เก่ง ต้องมีศาสตร์และศิลปะ อธิบายองค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อองค์การ

๑. วัตถุประสงค์ที่แน่นอนกล่าวคือจะต้องรู้ว่าจะดำเนินการไปทำไมเพื่ออะไรและ ต้องการอะไรจากการดำเนินการเช่นต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการหรือในการผลิตต้องรู้ว่า จะผลิตเพื่อใครต้องการผลตอบแทนเช่นใดถ้าหากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีประโยชน์ที่จะบริหารการดำเนินงานต่างๆ จะไม่มีผลสำเร็จเพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒. ทรัพยากรในการบริหารได้แก่วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมถึงความสามารถในการจัดการทรัพยากรในการบริหารได้แก่ ๔M's คือมนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ๖M's ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓. มีการประสานงานระหว่างกันหรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกล่าวคือเป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔M's หรือ ๖M's ดังกล่าวจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันหรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริงๆ ด้วยการนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

^{๓๕} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกาอังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย, (กรุงเทพมหานคร : โฟร์เพช, ๒๕๔๕), หน้า ๓๙.

^{๓๖} เด็น ชะเนตติยง, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๔๓), หน้า ๕๒.

๔. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่าบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือประสิทธิผลขององค์การหมายถึงความสามารถขององค์การในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่ระยะสั้นโดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์การ^{๓๗}

หลักการบริหารจัดการของ ฟาโยลมาปรับปรุงประยุกต์กับการบริหารราชการ ในที่สุดคำตอบ คือ POSDCoRE ซึ่งหมายถึงกระบวนการบริหาร ๗ ประการ คือ

๓. P = Planning หมายถึง การวางแผนเป็นการกำหนดโครงการอย่างกว้างๆ ว่าจะทำอะไรบ้าง เพื่ออะไร มีแนวทางปฏิบัติอย่างไร การวางแผนจะต้องทำก่อนการลงมือปฏิบัติ

๒. O = Organizing หมายถึง การจัดการองค์กร กล่าวคือ เป็นการจัดสายงานแบ่งแยกอำนาจการบริหารให้ผู้ปฏิบัติงานทราบบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน เพื่อจะได้ทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

๓. S = Staffing หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงานทางด้านบุคคลอันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีการประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

๔. D = Directing หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการบอกทิศทางการทำงานเสนอแนะวิธีการทำงานหลังจากที่ได้วิเคราะห์อย่างรอบคอบแล้วว่า ควรจะทำอะไรบ้าง อย่างไร ไปในทิศทางใด

๕. Co = Coordinating หมายถึง การประสานงาน อันได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยและบุคคลในตำแหน่งต่างๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้ซึ่งอาจจะต้องใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสื่อสารการกำหนดระเบียบแผนในการทำงาน เป็นต้น

๖. R = Reporting หมายถึง การรายงาน การทำงานทุกอย่างจะมีการรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปว่าตนเองได้ทำอะไรบ้าง อย่างไร ได้ผลประการใด

๗. B = Budgeting หมายถึง การจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องเหมาะสมกับกิจกรรม^{๓๘}

จะเห็นได้ว่า POSDCoRE ของกูลิคนี้มีลักษณะซ้ำซ้อนกับ POCCE ของฟาโยลแต่จัดขั้นตอนไว้ละเอียดกว่าจึงได้มีผู้นิยมนำมาใช้และเผยแพร่ในเวลาต่อมา

^{๓๗} สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์, ๒๕๔๕), หน้า ๖๒-๖๓.

^{๓๘} Gulick L and Unwick, *Papers on the Science of Administration*, (New York: Institute of Public Administration, 1973), pp. 18-19

สรุปได้ว่าแนวคิดหลักการบริหารจัดการเป็นการผสมผสานระหว่างศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกรอบของแผนงานที่ได้วางไว้ ให้บรรลุผลสำเร็จและการดำเนินการงานจะต้องมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ ๒.๕ สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดหลักการบริหารจัดการ

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), (๒๕๔๕, หน้า ๓-๕)	การบริหารเป็นการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น
เด่น ชะเนตียัง, (๒๕๔๓, หน้า ๕๒)	การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ส่วนการปฏิบัติอยู่ที่ทักษะของ ผู้บริหาร
สมคิด บางโม, (๒๕๔๕, หน้า ๖๒-๖๓)	๑. วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ๒. ทรัพยากรในการบริหาร ๓. มีการประสานงานระหว่างกัน ๔. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล
เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, (๒๕๔๗, หน้า ๓๗)	กระบวนการหรือหลักเกณฑ์การบริหารที่มีประสิทธิภาพ
ประพันธ์ สุริหารม (๒๕๔๗, หน้า ๓๔)	การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการทำงาน โดยให้คนอื่นเป็นความถนัดหรือทักษะส่วนบุคคล
วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, (๒๕๔๕, หน้า ๓)	แนวคิดของเฮนรี ฟาโยล ๑. การวางแผน ๒. การจัดองค์การ ๓. การบังคับการ ๔. การประสานงาน ๕. การควบคุม
Gulick L. and Urwick J, (1973, pp. 18-19)	หลักการบริหารจัดการของ ฟาโยล ๑. P = Planning หมายถึง การวางแผนเป็นการกำหนด ๒. O = Organizing หมายถึง การจัดการองค์กร ๓. S = Staffing หมายถึง การจัดหาบุคคล ๔. D = Directing หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการบอกทิศทางการ ทำงาน ๕. Co = Coordinating หมายถึง การประสานงาน ๖. R = Reporting หมายถึง การรายงาน ๗. B = Budgeting หมายถึง การจัดทำงบประมาณ ค่าใช้จ่ายให้ ถูกต้องเหมาะสม

๒.๒.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ

แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจทฤษฎีเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกันเป็นข้อสรุปอย่างกว้างๆ ที่พรรณนาและอธิบายพฤติกรรมในการจัดการองค์การทางการศึกษาอย่างเป็นระบบถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อยๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์ใช้และปฏิบัติได้ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทั่วไปและชี้แนะสำหรับการวิจัยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการจัดการองค์การที่นักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้โดยแสดงสรุปทฤษฎีตามช่วงระยะเวลา^{๓๙} การจัดระบบแนวความคิดทางการจัดการนั้นเริ่มต้นในช่วงที่มีการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมในประเทศอังกฤษระหว่างศตวรรษที่ ๑๘ และ ๑๙ ได้มีการปรับปรุงพัฒนาเรื่อย ๆ มาจนกระทั่งปัจจุบันซึ่งสามารถแบ่งแนวความคิดออกเป็น ๖ กลุ่มด้วยกันคือ

๑. ทฤษฎีการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management School)
๒. ทฤษฎีการจัดการเป็นกระบวนการ (Management Process School)
๓. ทฤษฎีด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations School)
๔. ทฤษฎีด้านระบบสังคม (Social System School)
๕. ทฤษฎีด้านคณิตศาสตร์ (Mathematical School)
๖. ทฤษฎีด้านระบบ (Systems School)

การจัดการโดยทั่วไปในปัจจุบันมักจัดระบบแนวความคิดเป็นสองแนวคือเป็นวิทยาศาสตร์หรือเป็นศิลปะ (Management : Science or Art) การจัดการโดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นกระบวนการหรือเป็นการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานหรือเป็นลำดับรายการในการจัดการซึ่งในการจัดการนั้นจะต้องมีลำดับรายการก่อนหลังว่าจะต้องทำอะไรก่อนและต่อๆ ไปจะทำอะไรซึ่งจัดว่าเป็นหลักเกณฑ์วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการจัดการจะกำหนดขอบเขตและหน้าที่ตามขั้นตอนต่างๆ ไว้อย่างชัดเจนการบริหารจัดการนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือศาสตร์นั้นต้องรู้ (To Know) ในเนื้อหาทางการบริหารจัดการส่วนศิลป์เป็นการนำความรู้ไปปฏิบัติหรือทำ (To Do) ดังนั้นการจัดการจึงเป็นทั้งสองอย่างคู่กันผู้บริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จจึงมักเป็นผู้ที่มีทั้งศาสตร์และศิลปะในการบริหารจัดการอยู่ในตัวเอง^{๔๐}

^{๓๙} ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐-๒๕.

^{๔๐} สุพจน์ บุญพิเศษ, **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร**, (ชลบุรี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๒), หน้า ๙.

๑. แต่ก่อนถือว่าการจัดการให้ได้รับผลสำเร็จนั้นเป็นศิลปะหรือศิลป์ (Art) ในปัจจุบันนี้ การจัดการที่จะให้ได้รับความสำเร็จนั้นจะเป็นศิลปะการใช้ความสามารถหรือทักษะในการดำเนินงาน ให้ได้รับความสำเร็จมากกว่าอย่างอื่น

๒. ในเชิงศิลป์นี้ถือว่าการจัดการจะสำเร็จหรือไม่แค่นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถและทักษะในการจัดการของผู้จัดการเป็นสำคัญ

๓. เรื่องของการจัดการนั้นได้มีการศึกษาอย่างมีระบบและได้มีการคิดค้นหลักการต่างๆ ในการจัดการและมีความจำเป็นในการปรับปรุงหลักการให้สอดคล้องกับความรู้ใหม่ๆ การจัดการจึง กลายเป็นศาสตร์ (Science) หรือวิทยาการหรือเทคโนโลยี (Technology) สาขาหนึ่ง

๔. ในปัจจุบันนี้การจัดการเป็นศาสตร์ที่มีความก้าวหน้ามีการคิดค้นมีการวิจัยและพัฒนา ไปอย่างกว้างไกลมาก

๕. แต่อย่างไรก็ตามทุกวันนี้มีการยอมรับอยู่ว่าแม้ว่าการจัดการหรือการบริหารนั้น เป็น ศาสตร์สาขาหนึ่งซึ่งมีการศึกษากันอย่างมีระบบก็ตามและผู้ซึ่งได้รับความสำเร็จในการจัดการหรือการบริหารนั้นต้องอาศัยศิลปะอยู่มากสมัยก่อนยอมรับว่าเป็นศิลปะเพราะเป็นเรื่องของความสามารถส่วนบุคคลสมัยนี้ถือว่าเป็นศิลปะเพราะเป็นเรื่องของความสามารถและทักษะในการดำเนินงานมากกว่าอย่างอื่นขณะเดียวกันปัจจุบันยอมรับว่าเป็นศาสตร์ด้วยเพราะสามารถศึกษาได้อย่างมีระบบและมีการ คิดค้นเป็นหลักการต่างๆและนำไปปฏิบัติได้ผล^{๔๑}

ก) ทฤษฎีองค์การสมัยดั้งเดิม

(๑) แนวคิดของเฟรดริกดับบลิวเทย์เลอร์ (The One Best Way)

(๒) แนวคิดขององรีฟาโยล (การบริหารงานตามหน้าที่โดยกระบวนการจัดการ ๕ อย่างหรือ POCCC)

(๓) แนวคิดของไลน์ตาลเออวิกและลูเธอร์กูลิค (POSDCORE MODEL)

(๔) แนวคิดของแมกซ์เวเบอร์ (องค์การแบบระบบราชการ)

ข) ทฤษฎีองค์การสมัยดั้งเดิมใหม่หรือแบบมนุษยสัมพันธ์

(๑) แนวคิดของเอลตันเมโยบิดาแห่งการบริหารงานแบบมนุษยสัมพันธ์

(๒) แนวคิดของอับราฮัมมาสโลว์

(๓) แนวคิดของดักลาสแมคเกรเกอร์ทฤษฎี X และ Y

(๔) แนวความคิดของเฟดเดอริกเฮิร์ชเบิร์กทฤษฎี ๒ ปัจจัย (แรงจูงใจ)

ค) ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่

^{๔๑} บรรยงค์ โตจินดา, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมศาสตร์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๕๒),

- (๑) ทฤษฎีระบบ IPDFE Input-Process-Output-Feedback-Environment
 (๒) ทฤษฎีการจัดการตามสถานการณ์

สรุปได้ว่าทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการมีนักวิชาการได้นำเสนอไว้หลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้ องค์การหรือผู้ปฏิบัติจะต้องคัดเลือกทฤษฎีที่สามารถเข้ากับองค์การหรือแผนการปฏิบัติงานของ องค์การให้ได้มากที่สุด เพราะถ้าเราเลือกวิธีทางในการดำเนินงานที่ผิดพลาด ก็อย่าคาดหวังว่า การดำเนินงานนั้นจะประสบผลสำเร็จ ดังนั้นการเลือกแนวทางการปฏิบัติจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ใน การจัดการในทุกๆ ด้าน ผู้ปฏิบัติงานก็จะต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ในการปฏิบัติงานนั้น เป็น อย่างดีด้วย

ตารางที่ ๒.๖ สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ, (๒๕๔๒, หน้า ๑๐-๒๕)	ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผล และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้
สุพจน์ บุญวิเศษ, (๒๕๔๒, หน้า ๙)	การจัดการทั่วไปมีลักษณะเป็นกระบวนการ เป็นการกำหนด ขั้นตอนการปฏิบัติงาน เป็นลำดับขั้น การบริหารจัดการนั้น เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์
บรรยงค์ โตจินดา, (๒๕๔๒, หน้า ๒๕)	การจัดการจะต้องใช้ความสามารถในการดำเนินงาน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

๒.๓.๑ ความหมายของงานสาธารณสงเคราะห์

งานสาธารณสงเคราะห์เป็นงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมีวัดและ พระภิกษุเป็นแกนนำ ได้แก่โครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โครงการบรรพชาอุปสมบทสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ ประสบภัยและขาดแคลน วัด เจ้าอาวาส พระภิกษุเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้ สถานที่เป็นที่จัดประชุม อบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่างๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การ ออมทรัพย์ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การ ช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้ยากไร้ เป็นต้น

วัดกับบ้าน หรือพระสงฆ์กับชาวบ้านนั้น ไม่ว่าจะครั้งสมัยพุทธกาล หรือสมัยปัจจุบันย่อม ต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเสมอ เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นสถาบันหลักเป็น

สถาบันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่มีความผูกพันเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน และกับชุมชนชาวบ้านมาเป็นระยะเวลายาวนานนับตั้งแต่เริ่มแรกของการมีวัดเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องสาธารณสงเคราะห์ ไว้ดังนี้

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การ ดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการอุปสมบท และบรรพชาพระสงฆ์ สามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระสงฆ์ สามเณรที่วัดประสบภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาส พระสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัด ประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่างๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ ให้ สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การช่วยเหลือผู้ยากไร้ เป็นต้น^{๔๒}

แนวคิดการบริหารวัดด้าน งานสาธารณสงเคราะห์ ว่า ต้องปฏิบัติให้ได้ตามหลัก สะอาด สว่าง และสงบ ดังนี้

๑) สะอาด หมายถึง การดูแลและการจัดการวัดที่ดี ไม่สกปรกรกรุงรัง จัดเสนาสนะ เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นที่เกศศรัทธาปสาทะแก่ผู้มาพบเห็น ไม่สร้างความขุ่นข้องใจแก่ผู้มาเยือน

๒) สว่าง หมายถึง การจัดวัดที่ดูโปร่ง สบายตา ไม่รกทึบ หรือมีความสลับซับซ้อน เน้นความเรียบง่ายและประโยชน์ให้สูงสุด

๓) สงบ หมายถึง วัดเป็นสถานที่ที่สงบจากอบายมุข ไม่มีเสียงอึกทักกรึกโครม ร่มเย็นเป็นสุข ด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ^{๔๓}

พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึงลักษณะของงานสังคมสงเคราะห์ว่า “งานสงเคราะห์ควรจะมีหลักใหญ่ๆ สองประการเพื่อให้เขาช่วยตัวเองได้ คือทำให้เขารู้และสามารถที่จะช่วยตัวเองได้ จะเป็นการสงเคราะห์ที่มีผลยืนยาวและมีผลจริง ถ้าจะสงเคราะห์ตะพดมีแต่จะทำให้คนอ่อนแอ สงเคราะห์

ด้วยวัตถุมากเกินไป ก็ทำให้โง่งม จะต้องสงเคราะห์ให้เขาฉลาดขึ้น ให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ชีวิตเป็น อย่างไร เกิดมาทำไม จะต้องทำอะไร จะต้องให้เขาตั้งหน้าช่วยตนเองก่อน เราจะต้องช่วยเขาให้ถูกใน การที่จะมีชีวิตอยู่ในโลกให้สมกับที่เป็นมนุษย์ที่ดีในโลก เพราะฉะนั้น การสงเคราะห์ทางวัตถุ ก็ทำไป ตามสมควรแต่ต้องสงเคราะห์ให้เกิดความสว่างไสวทางวิญญาณนี้ ซึ่งไม่ต้องลงทุนมาก ส่วน การ สงเคราะห์ด้วยวัตถุสิ่งของนั้นต้องลงทุนมาก การสงเคราะห์ไม่จำเป็นต้องเป็นการให้การช่วยเหลือ อะไรเสมอไป สิ่งใดเป็นการกระทำให้ดีขึ้นก็เป็นการสงเคราะห์ทั้งนั้น แม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่เป็นสิ่งที่พอใจ แก่ผู้ถูกสงเคราะห์ก็ตาม มันก็ยังเป็นการสงเคราะห์อยู่แน่นอน ในทางพระพุทธศาสนา แม้

^{๔๒} กรมการศาสนา, คู่มือการบริหารจัดการวัดฉบับย่อ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๗.

^{๔๓} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, วัดพัฒนา ๕๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๒๖-๒๗.

พระพุทธเจ้า เอง พระองค์ก็ทรงสงเคราะห์ภิกษุด้วยการชี้โทษ ตักเตือนในเรื่องต่างๆ ขนาดภิกษุประพฤติไม่ดี ไม่อยู่ในกรอบแห่งพระวินัย ซึ่งทรงตรัสไว้ว่า เราจะไม่ทำแก่พวกเธออย่างทนุถนอมเหมือนช่างหม้อกระทำ แก่หม้อที่ยังดิบยังเปียกอยู่ เราจะขนานแล้วขนานอีก ชี้โทษแล้วชี้โทษอีก ผู้ใดมีแก่นผู้นั้นจะทนอยู่ได้ นี่คือวิธีการของพระพุทธเจ้าที่สงเคราะห์สัตว์โลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือภิกษุทั้งหลาย ชี้โทษแล้วชี้โทษ อีก ขนานแล้วขนานอีกอย่างตรงกันกับช่างหม้อที่กระทำแก่หม้อที่ยังดิบยังเปียกอยู่ และถึงขนาดที่ว่า ให้มันเหลือแต่คนที่ไม่มีแก่น คนที่ไม่มีแก่นก็ต้องออกไปจากศาลานี้ คนที่มีแก่นเหลืออยู่ สำหรับการ บรรลุธรรม หรือการบรรลุมรรคผลแม้อย่างนี้ใครๆ ก็ต้องยอมรับว่าเป็นการสงเคราะห์อยู่นั่นเองแถม จะเป็นการสงเคราะห์ที่ยิ่งกว่าการสงเคราะห์อย่างอื่นด้วย มันคล้ายกับว่า หมอชุดแผลเอาเนื้อร้ายออก มันก็เจ็บปวดเหลือทน แต่ก็เป็นการสงเคราะห์แก่คนป่วยนั่นเอง การสังคmsgเคราะห์ไม่จำเป็นต้อง เป็นสิ่งที่ถูกอกถูกใจผู้ถูกสงเคราะห์เสมอไป และการที่จะมีสงเคราะห์อย่างถูกอกถูกใจเสมอไปมัน อาจจะเป็นการทำลายสังคmsgขึ้นมาได้”^{๔๔}

ในการสงเคราะห์ พระพุทธองค์ยังทรงให้หลักการ สงเคราะห์แก่ผู้อื่น ดังนี้

๑. พุทธศาสนามีหลักคติเตียนการสงเคราะห์ ชนิดที่ยิ่งทำให้ผู้รับการสงเคราะห์ยิ่งจม ดิ่ง ในทางจิตวิญญาณลงไป

๒. ต้องระวังการสงเคราะห์ บางที่ทำให้ผู้รับการสงเคราะห์อ่อนแอลงไปก็มี ทำให้เขา เกิดนิสัยที่รอการช่วยเหลือจากผู้อื่น

๓. การสงเคราะห์ที่ดี ในที่สุดจะทำให้เกิดนิสัยอยากจะช่วยผู้อื่นขึ้นมา ไม่ทำให้เขา เกิดนิสัยที่รอการช่วยเหลือจากผู้อื่น^{๔๕}

ความหมายของคำว่า “สังคmsgเคราะห์” ว่า หมายถึง “การยึดเหนี่ยวจิตใจ ประสานหมู่ชนให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือการให้สังคmsg รวมกลุ่มกัน อยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แตกกระจัดกระจาย” และท่านยังกล่าวต่อไปอีกว่า การ สังคmsgเคราะห์ไม่ใช่เป็นเพียงการนำสิ่งของไปแจกหรือไปให้เท่านั้น เพราะการทำอย่างนั้นไม่ สามารถทำให้เขาช่วยตัวเองได้ ในขณะที่ปรัชญาของงานสังคmsgเคราะห์ที่เป็นงานในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทั้งผู้ที่เดือดร้อนและไม่เดือดร้อนให้สามารถช่วยตนเองได้เข้ากับหลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนา คือหลักของสังคmsgธรรม ๔ ประการ ได้แก่

๑. ทาน การให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจในศิลปะวิทยาการต่างๆ

^{๔๔} พุทธศาสนิกฯ, **วิชาขบขุขล่่มที่ ๑**, (กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร, ๒๕๒๕), หน้า ๑๒๖-๑๒๘

^{๔๕} พุทธศาสนิกฯ, **การสังคmsgเคราะห์ที่ยังขาดอยู่**, (นนทบุรี : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๗), หน้า ๑๖-๑๗.

๒. ปิยวาจา การพูดจาไพเราะอ่อนหวาน พูดอย่างรักกันคือกล่าวคำสุภาพ ไพเราะน่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงาม หรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจ สมานสามัคคี เกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓. อตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ ทำประโยชน์แก่เขา คือช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายช่วยกิจกรรมต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ปัญหา และช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

๔. สมานัตตา การวางตนให้เข้ากับผู้ที่จะมารับการสงเคราะห์ได้คือ ไม้ไว้ตัวจนเกินไปจนใครใคร่เข้าไม่ติด ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุข ทุกข์ คือร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน^{๔๖}

สรุปได้ว่า งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการที่พระสงฆ์ให้ความสงเคราะห์ประชาชนในชุมชนและสังคม โดยมีวัดและพระภิกษุสามเณรเป็นผู้นำที่สำคัญ และเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ดังนั้นงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือชาวบ้าน ในสิ่งที่พวกเขาต้องการและมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับบ้านอีกทางหนึ่งด้วย ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมาย กฎระเบียบของบ้านเมือง เพื่อมุ่งพัฒนาทั้งทางคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งทางวัตถุและจิตใจให้มีความสมดุลทั้งกาย วาจา และใจอันจะนำความสุข ความเจริญพัฒนามาสู่วัดและชุมชนสังคมประเทศชาติต่อไป

^{๔๖} พระราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต), พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๒๓), หน้า ๒๖-๒๗.

ตารางที่ ๒.๗ สรุปความหมายของงานสาธารณสงเคราะห์

นักวิจัย	ผลการวิจัย
กรมการศาสนา, (๒๕๔๐, หน้า ๗)	การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ ขัดต่อพระธรรมวินัย
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปัญญา), (๒๕๕๐, หน้า ๒๖-๒๗)	งานสาธารณสงเคราะห์ ต้องปฏิบัติให้ได้ตามหลัก สะอาด สว่าง และสงบ
พุทธทาสภิกขุ, (๒๕๒๕, หน้า ๑๒๖-๑๒๘)	งานสงเคราะห์ควรจะมี หลักใหญ่กว่า สงเคราะห์เพื่อให้เขาช่วย ตัวเองได้ จะเป็น การสงเคราะห์ที่มีผลยืนยาวและมีผลจริง
พุทธทาสภิกขุ, (๒๕๓๗, หน้า ๑๖-๑๗)	๑. พุทธศาสนามีหลักตีเตียนการสงเคราะห์ ชนิดที่ยิ่งทำไป ผู้รับการสงเคราะห์ยิ่งจม ดิ่งในทางจิตวิญญาณ ๒. ต้องระวังการสงเคราะห์ บางที่ทำให้ผู้รับการสงเคราะห์ อ่อนแอลงไปก็มี
พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต), (๒๕๒๓, หน้า ๒๖-๒๗)	๓. การสงเคราะห์ที่ดี ในที่สุดจะทำให้เกิดนิสัยอยากจะช่วย ผู้อื่นขึ้นมา ไม่ทำให้เขา เกิดนิสัยที่รอการช่วยเหลือจากผู้อื่น การยึดเหนี่ยวจิตใจ ประสานหมู่ชนให้รวมเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน หรือการให้สังคม รวมกลุ่มกัน อยู่เป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน ไม่แตกกระจัดกระจาย

๒.๓.๒ ความสำคัญของงานด้านสาธารณสงเคราะห์

จากการศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับความสำคัญของงานด้านสาธารณสงเคราะห์พบว่า มีพระมหาเถระ และนักวิชาการ หลายคน ได้ให้หลักและอธิบายไว้ดังนี้

เมื่อกล่าวโดยสรุปว่า การบริหารวัดด้านงานสาธารณสงเคราะห์ว่าควรจัดวัดให้เป็น ๗ โรง คือ

๑) วัดเป็นโรงธรรม ได้แก่ ต้องพัฒนาวัดให้เป็นที่สอนธรรมะ ให้เป็นสถานที่เทศน์ วัดใดไม่มีการสอนธรรมะประชาชน ไม่มีการเทศน์ตลอดจนการไหว้พระสวดมนต์ร่วมกับประชาชน วัด นั้นจะค่อยๆ เสื่อมไป

๒) วัดเป็นโรงทิม คือ เป็นที่สวดศพ เป็นที่เก็บศพ เป็นที่ฝังศพ นี่เป็นผลประโยชน์ที่ วัดจะต้องมีอยู่ และอย่าไปรังเกียจศพ เพราะคนบ้านไหนก็อยากจะตายอยู่บ้านนั้น อยากจะเผาอยู่วัด

๓) วัดเป็นโรงละคร คือ เป็นโรงหนังโรงละคร ต้องจัดที่ส่วนหนึ่งไว้ประจำอย่าไป รังเกียจ โชนหนังละคร เพราะนั่นเป็นการแสดงพื้นบ้าน เท่ากับว่าเจ้าอาวาสวัดนั้นๆ ได้ศิลปินไว้ใช้งาน ในงาน ต่างๆ

๔) วัดเป็นโรงพยาบาล วัดจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่ประชาชนในเรื่องสุขภาพ พละนาถัย แต่ก่อนแต่โรมาพระสงฆ์นอกจากมีความรู้ในทางธรรมะแล้ว ท่านมักจะเรียนเรื่องสมุนไพร ต่างๆ ให้ การสงเคราะห์ประชาชนด้วยการบำบัดรักษา

๕) วัดเป็นโรงเรียน ปัจจุบันแม้ไม่ได้สอนในศาลาวัด แต่เจ้าอาวาสจะต้องมีบทบาท ใน โรงเรียนด้วยการให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นโรงเรียนวัด

๖) วัดเป็นโรงแรม หมายถึง การทำวัดให้เป็นที่ต้อนรับประชาชน เป็นที่ปฏิสันถาร เป็นที่ พักพิงสำหรับพระอาคันตุกะ หรือเป็นที่พึ่งพิงอาศัยของประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ

๗) วัดเป็นโรงงาน คือ วัดต้องมีการก่อสร้างพระสังฆาธิการแห่งวัดนั้น ๆ โดยเฉพาะ อย่าง ยิ่งเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือพระในวัดต้องมีฝีมือ และเนื่องจากวัดมีการก่อสร้าง นั้นเอง การพัฒนาฝีมือของพระเถรในการส่งไปคุมงาน ไปดูงาน ไปศึกษางานกับช่างหรือการผลิตช่าง มี ความสำคัญ^{๔๗}

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้กล่าวถึง การบริหารวัดบวร นิเวศ วิหารถ้วนงานสาธารณสงเคราะห์ที่สำคัญๆ ดังนี้

๑) ตั้งกรรมการสงฆ์ไว้เพื่อปรึษาการวัด เลือกเอาพระผู้ใหญ่ในวัดโดยอนุมัติแห่ง สงฆ์

๒) จัดให้พระผู้เป็นกรรมการสงฆ์เป็นเจ้าหน้าที่ทำการจัด แยกเป็นแผนก ดังจัดไว้ แล้วครั้ง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงครองวัด เติมเจ้าหน้าที่รักษาปูชนียวัตถุ เจ้าหน้าที่รักษา พระอาม เจ้าหน้าที่ดูการนวรรรม เจ้าหน้าที่การศึกษา

๓) จัดหน้าที่อุปัฏฐากวัด ให้ทำบัญชีคนเช่า และจำนวนคนเช่า ให้เป็นหลักฐาน ค่า เข้าที่ เก็บได้ให้ลงในบัญชีรายได้ และให้เก็บรักษาไว้ที่วัด รายจ่ายก็ให้จดลงในบัญชีมิไวยาวัจกรทำ การตาม แผนก

๔) พระผู้ทำการสงฆ์ให้ได้รับบำรุงโดยชื่อว่า นิตยภัตต์ คฤหัสถ์ผู้ทำการวัดให้ได้รับ เกื้อกูล

๕) ให้จดทะเบียนภิกษุสามเณร เด็กวัดอุปัฏฐาก ภิกษุสามเณร ผู้อยู่ประจำและคน อาศัย ชั่วคราว

๖) สำรวจบัญชีเลขวัดให้ได้จริง ไม่มีตัวโดยประการไรให้จำหน่ายโดยจะแจ้ง

^{๔๗} กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, **วัดพัฒนา ๔๓**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓๒-๑๓๘.

๗) มีการจัดทุกการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรโดยการตั้งมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ดังคำตรัสที่ว่า^{๔๘}

“ในสมัยที่ข้าพเจ้าครองวัด การบำรุงรักษาของกลางรุ่งโรยลงพระภิกษุมือดีเรกลาภน้อยลง จะฟื้นฟูการถวายของกลางขึ้นไม่สะดวก เมื่อจัดตั้งมหามกุฏราชวิทยาลัยขึ้น คณะกรรมการฝ่าย คฤหัสถ์ได้บอกบุญชักชวนทายกทายิกาบริจาทรทรัพย์เพื่อบำรุงจัดรวบรวมเป็นสมบัติของวิทยาลัยขึ้น ได้ และจัดเป็นทุนนอนจำนวนหนึ่งด้วย สมบัติของวิทยาลัยที่มีใช้ทุนนอนมีคดีย่างของกลางจ่ายเป็น สาธารณแก่วัดทั้งหลายได้ มีทุนมากขึ้นโดยลำดับ ในเวลาการที่วิทยาลัยรุ่งโรยลง มีผู้บริจาคเกื้อกูล น้อยนัก นอกจากของหลวงบริจาคประจำปี แม้เช่นนี้ ยังบำรุงการเรียนพระศาสนาอยู่ได้ตลอดมาจน ทุกวันนี้ ที่ได้ขยายกว้างขวางออกไปอีกเพราะเหตุแห่งทุนน้อย”

ความสำคัญของภารกิจด้านนี้ว่า การ สาธารณะสงเคราะห์เป็นการจัดให้การสงเคราะห์ในด้านต่างๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายกทายิกาของวัดหรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านอยู่ได้ก็ ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นหน้าที่ของวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือ การสาธารณสงเคราะห์จึง เป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสจะต้องดำเนินการบริหารงานทุกด้านเกี่ยวกับการสงเคราะห์ประชาชน ในขอบเขตที่วัดจะจัดได้^{๔๙}

การสาธารณสงเคราะห์ ว่า เป็นงานสำคัญของ คณะสงฆ์ เป็นกิจการอันหนึ่งของคณะสงฆ์ เช่นเดียวกับการสงเคราะห์ด้านอื่นๆ ซึ่งวิธีการดำเนินงาน นั้น จะต้องเป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม และในอำนาจหน้าที่ของบทบาทพระสงฆ์ จึงกล่าวได้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ เป็นกิจการของคณะสงฆ์โดยแท้^{๕๐}

สรุปได้ว่า จากบทบาทความสำคัญของพระสงฆ์ในงานด้านสาธารณสงเคราะห์นั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า วัดและพระสงฆ์มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญ ด้านสาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชน และชุมชนเป็นอย่างมาก เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและพัฒนาจิตใจควบคู่กันไปในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดกับพระธรรมวินัย และงานสาธารณสงเคราะห์นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือผู้คนในสิ่งที่เขาต้องการ และมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างพระสงฆ์ วัด และชาวบ้านชุมชน และหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน อย่างดีที่สุคติอีกทางหนึ่งและที่สำคัญเป็นการ

^{๔๘} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, *ตำนานวัดบวรนิเวศวิหาร* (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๘๔.

^{๔๙} พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ), *การจัดสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ของวัด*, หน้า ๑๔.

^{๕๐} สุทธิพงษ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ, *พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พร้อมด้วยระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคมเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการศาสนา*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๘-๙.

เผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้กว้างขวางและยั่งยืนด้วยการนำกิจการคณะสงฆ์ด้านการ สาธารณสงเคราะห์เป็นตัวชี้นำ

ตารางที่ ๒.๘ สรุปความสำคัญของงานสาธารณสงเคราะห์

นักวิจัย	ผลการวิจัย
กรมการศาสนา, (๒๕๔๓, หน้า ๑๓๒-๑๓๘)	สรุปว่า การบริหารวัดด้านงานสาธารณสงเคราะห์ว่าควรจัดวัดให้เป็น ๗ โรง คือ ๑) วัดเป็นโรงธรรม ๒) วัดเป็นโรงทิม ๓) วัดเป็นโรงละคร ๔) วัดเป็นโรงพยาบาล ๕) วัดเป็นโรงเรียน ๖) วัดเป็นโรงแรม ๗) วัดเป็นโรงงาน
พระราชรัตนมณี (ชัยวัฒน์ ปณฺณาสิริ), (ม.ป.ป., หน้า ๑๔)	การสาธารณสงเคราะห์ เป็นการจัดการให้การสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายกทายิกาของวัด หรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านอยู่ได้ก็ ต้องพึ่งวัด การสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาส จะดำเนินการ
สุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ, (๒๕๔๓, หน้า ๘-๙)	การสาธารณสงเคราะห์เป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์เป็นกิจการอันหนึ่งของคณะสงฆ์ เช่นเดียวกับการสงเคราะห์ด้านอื่น ๆ ซึ่งวิธีการดำเนินงานนั้น จะต้องเป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคมและในอำนาจหน้าที่ของบทธาบทพระสงฆ์ จึงกล่าวได้ว่าการสาธารณสงเคราะห์เป็นกิจการของคณะสงฆ์โดยแท้

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

อำเภอมหาราช เป็นอำเภอหนึ่งของ จ.พระนครศรีอยุธยาในสมัยเดิมการปกครองส่วนภูมิภาคเป็นการปกครองรูปแบบของ "แขวง" เรียกว่า แขวงนครใหญ่ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้มี พ.ร.บ.การปกครองท้องที่ขึ้น จึงได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง รูปแบบของแขวงมาเป็นอำเภอ เรียกว่า "อำเภอนครใหญ่" ตามชื่อแขวงเดิม โดยแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๖ ตำบล ในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ทางราชการได้ยกฐานะตำบลบ้านแพรก ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอมหาราช ขึ้นเป็นกิ่งอำเภอ ใช้ชื่อว่า "กิ่งอำเภอบ้านแพรก" เพื่อสะดวกในการปกครอง โดยได้โอนตำบลบ้านแพรก ตำบลสำพะเนียง ตำบลคลองน้อย และตำบลบ้านโพธิ์ ไปขึ้นอยู่ในปกครอง จนถึงวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๐๒ กิ่งอำเภอบ้านแพรก ได้ยกฐานะขึ้น เป็นอำเภอบ้านแพรก ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเปลี่ยนแปลงชื่ออำเภอให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เนื่องจากชื่อตำบลของอำเภอบางตำบลในเขตท้องที่อำเภอนครไทย

นี้ตำบลหนึ่งมีชื่อว่า "ตำบลมหาราช" ดังนั้น จึงเปลี่ยนชื่ออำเภอนครไทย มาเป็นอำเภอมหาราช และใช้เรียกกันมาถึงปัจจุบันนี้^{๕๑}

ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อำเภอมหาราช เป็นอำเภอหนึ่งใน ๑๖ อำเภอของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ตั้ง และอาณาเขตตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้^{๕๒}

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบ้านแพรก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอดอนพุด (จังหวัดสระบุรี)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบางปะหันและอำเภอป่าโมก (จังหวัดอ่างทอง)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองอ่างทองและอำเภอไชโย (จังหวัดอ่างทอง)

การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประชากรที่มีอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน ๑๙,๐๗๒ คน แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น ๑๒ ตำบล ๕๘ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ตำบลหัวไผ่ มี ๖ หมู่บ้าน

๒. ตำบลเจ้าปลุก มี ๕ หมู่บ้าน

๓. ตำบลกะทุม มี ๕ หมู่บ้าน

๔. ตำบลพิตเพียน มี ๗ หมู่บ้าน

๕. ตำบลมหาราช มี ๔ หมู่บ้าน

๖. ตำบลบ้านนา มี ๖ หมู่บ้าน

๗. ตำบลน้ำเต้า มี ๔ หมู่บ้าน

๘. ตำบลบ้านขวาง มี ๔ หมู่บ้าน

๙. ตำบลบางนา มี ๕ หมู่บ้าน

๑๐. ตำบลท่าตอ มี ๔ หมู่บ้าน

๑๑. ตำบลโรงช้าง มี ๔ หมู่บ้าน

๑๒. ตำบลบ้านใหม่ มี ๔ หมู่บ้าน

มีวัดในเขตอำเภอมหาราชจำนวน ๒๗ วัด ได้แก่

๑. วัดประดู่ตะบอง ตำบลกะทุม

๒. วัดโพธิ์ทองหนองจิก ตำบลกะทุม

^{๕๑} สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://bit.ly/3bPBIFA> [๑๒ กันยายน ๒๕๖๓].

^{๕๒} อำเภอมหาราช, Wikipedia. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอมหาราช> [๑๒ กันยายน ๒๕๖๓].

๓. วัดเจ้าปลุก ตำบลเจ้าปลุก
 ๔. วัดโบสถ์ ตำบลเจ้าปลุก
 ๕. วัดท่าตอ ตำบลท่าตอ
 ๖. วัดใหม่ปากบาง ตำบลท่าตอ
 ๗. วัดคลองบุญ ตำบลน้ำเต้า
 ๘. วัดน้ำเต้า ตำบลน้ำเต้า
 ๙. วัดบางสงบ ตำบลบางนา
 ๑๐. วัดกลาง ตำบลบ้านขวาง
 ๑๑. วัดเทพสุวรรณ ตำบลบ้านขวาง
 ๑๒. วัดสุวรรณเจดีย์ ตำบลบ้านขวาง
 ๑๓. วัดกลางทุ่ง ตำบลบ้านนา
 ๑๔. วัดท่า ตำบลบ้านนา
 ๑๕. วัดโพธิ์ประสิทธิ์ ตำบลบ้านนา
 ๑๖. วัดธรรมรส ตำบลบ้านใหม่
 ๑๗. วัดสุเมธ ตำบลบ้านใหม่
 ๑๘. วัดกระโจมทอง ตำบลพิตเพียน
 ๑๙. วัดกุฎีทอง ตำบลพิตเพียน
 ๒๐. วัดแจ้ง ตำบลพิตเพียน
 ๒๑. วัดนาค ตำบลพิตเพียน
 ๒๒. วัดโบสถ์ ตำบลมหาราช
 ๒๓. วัดวัง ตำบลมหาราช
 ๒๔. วัดอุโลม ตำบลมหาราช
 ๒๕. วัดโพธิ์ ตำบลโรงช้าง
 ๒๖. วัดเวฬวัน ตำบลโรงช้าง
 ๒๗. วัดปากคลอง ตำบลหัวไผ่
- การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอมหาราชประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ๗ แห่ง ได้แก่

๑. เทศบาลตำบลมหาราช ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหัวไผ่และตำบลมหาราชทั้งตำบล
๒. เทศบาลตำบลโรงช้าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำเต้า ตำบลโรงช้าง ตำบลเจ้าปลุก และตำบลพิตเพียนทั้งตำบล

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลบางนา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกะทู้และตำบลบางนา ทั้งตำบล

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านนาทั้งตำบล

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขวาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านขวางทั้งตำบล

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตอ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าตอทั้งตำบล

๗. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ทั้งตำบล

ในปี ๒๕๕๓-๒๕๖๓ (๑๐ ปี) มีงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ งานแจกสิ่งของแก่ประชาชนประจำปี สิ่งของที่นำมาแจกได้แก่ ข้าวสาร อาหารแห้ง ทุนการศึกษา เป็นต้น

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยต่างๆ มาเป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบ หาความ เชื่อมโยง สอดคล้องกันทางด้าน ประสิทธิภาพของการบริหาร เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับ ประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการงานสาธารณสงเคราะห์ สืบต่อไป

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิผล

พระมหาบุญล้อม ธีรพลโณ (วิบุลยะ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการเผยแพร่พุทธธรรมในชมรมผู้สูงอายุ ศึกษาเฉพาะกรณีชมรมผู้สูงอายุวัดสมรโกฏิ” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุวัดสมรโกฏิส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า ๔๑ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีอาชีพแม่บ้านและทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการจัดกิจกรรมให้ความรู้และการสื่อสารธรรมะ มีความเห็นด้วยในระดับมาก ในเรื่องบทบาทการใช้สื่อของพระวิทยากร มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาของกลุ่มผู้สูงอายุในฐานะผู้รับสาร มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ให้มีการส่งเสริมธรรมะในเยาวชนด้วย รวมทั้งจัดค่ายธรรมะในโอกาสต่างๆ เพิ่มมากขึ้นและต้องให้พระสงฆ์มีบทบาทเข้าร่วมแก้ไข ปัญหาของชมรมผู้สูงอายุ รวมทั้งต้องการให้สนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากรให้แก่ชมรมผู้สูงอายุ และเพิ่มการประชาสัมพันธ์ด้วย สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระวิทยากรในเรื่องบทบาทในการจัดกิจกรรมให้ความรู้และการสื่อสารธรรมะมีความเห็นด้วยในภาพรวมในระดับมาก และในเรื่องบทบาท

การใช้สื่อของพระวิทยากร มีความเห็นด้วยในระดับมากเช่นกัน และเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก^{๕๓}

พระมหาจรรย์พันธ์ ธมมปสฺสุโธ (นาประเสริฐ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารกิจการของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑. พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นว่าการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี มีประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระสังฆาธิการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนด้านอื่น ๆ พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ๒. พระสังฆาธิการที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ สำหรับพระสังฆาธิการที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษาเปรียญธรรมตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ๓. ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ๑) ไม่มีการวางแผนในการดำเนินงานของคณะสงฆ์ระยะยาวและขาดงบประมาณดำเนินการทุกด้าน ๒) ไม่มีการทำโครงสร้างการบริหารจัดการเป็นระบบหรือการบริหารทรัพยากรของคณะสงฆ์ที่มีอยู่ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ๓) ยังให้ความสำคัญต่อการศึกษาน้อยไป โดยมองว่าเรียนจบไปก็ไม่สามารถพัฒนาอะไรได้มากเพราะคณะสงฆ์ติดระบบศักดิ์นาพอสมควร ๔) ขาดเจ้าหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการกับคณะสงฆ์ที่โดดเด่นหรือมีความสามารถเฉพาะด้านทำให้ระดมทุนในการบริหารงานคณะสงฆ์ได้น้อย ๕) ไม่มีการประเมินหรือขาดความรับผิดชอบระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงาน อีกทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเห็นความสำคัญในการบริหารจัดการของคณะสงฆ์ก็มีน้อยเกินไป ๔. ข้อเสนอแนะ คือ ๑) ต้องมีการวางแผนในการหาแหล่งงบประมาณที่จะมาใช้ในการบริหารวัดในทุกด้าน ๒) ต้องใช้โครงสร้างการบริหารงานในการกระจายอำนาจให้วัดให้ทุกคนมีส่วนร่วมจะวางแผนอย่างไร ๓) ต้องส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษเพิ่มเติมเพื่อเสริมทักษะให้กับครูพระที่สอนทั้งพระและเด็กนักเรียนจะได้มีเทคนิคในการสอนอย่างไร ๔) ต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในการประสานงานกับระดับผู้บังคับบัญชาและแหล่งงบประมาณที่จะจัดหาอย่างไร ๕) ต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงานทุกครั้งที่สั่งงานเพื่อให้ได้ผลงานตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยต้องวางแผนการปฏิบัติอย่างไร^{๕๔}

^{๕๓} พระมหาบุญล้อม ธีรปญโญ (วิปุละ), “ประสิทธิผลของการเผยแผ่พุทธธรรมในชมรมผู้สูงอายุ ศึกษาเฉพาะกรณีชมรมผู้สูงอายุวัดสมรโกฏิ”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.)

^{๕๔} พระมหาจรรย์พันธ์ ธมมปสฺสุโธ (นาประเสริฐ), “ประสิทธิผลการบริหารกิจการของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.)

พระปลัดวิเชียร สิริภทโท (ประทุมมินทร์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนเอกชนของวัด : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดใหม่กรงทอง จังหวัดปราจีนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนเอกชนของวัดใหม่กรงทอง จังหวัดปราจีนบุรี ด้านปัจจัยส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารด้านผู้บริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านบุคลากร ตามลำดับ ประสิทธิภาพด้านครูผู้สอน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ ประสิทธิภาพด้านผู้เรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านการเรียนการสอนและปัจจัยด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ตามลำดับ^{๕๕}

พระครูเทศศุตาภรณ์ (บริบูรณ์ ปริบูรณ์/พุทธศิริ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ พบว่า(๑) ด้านการบริหารงบประมาณ มีการบริหารจัดการอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ แต่งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีไม่เพียงพอต่อการจัดทำสื่อการเรียนการสอน การจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พระสอนศีลธรรมไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน (๒) ด้านการพัฒนาพระสอนศีลธรรม ในปัจจุบันมีการฝึกอบรมเป็นประจำทุกปีพระสอนศีลธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน มีกระบวนการในถ่ายทอดความรู้การบูรณาการกับหลักพุทธธรรมได้อย่างเหมาะสม แต่พบปัญหาจำนวนพระสอนศีลธรรมมีไม่เพียงพอทุกสถานศึกษา จำนวนชั่วโมงเรียนมีจำกัด สื่อลำสมัย ไม่เป็นที่สนใจของนักเรียน (๓) ด้านการติดตามประเมินผล มีระบบและกลไกในการติดตามและประเมินผล แต่พระสอนศีลธรรมขาดการจัดทำทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิธีในการประเมินผลงานจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียน ขาดผู้รับผิดชอบในการให้คำแนะนำวิธีการสอนอย่างเหมาะสม

พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านคือด้านการติดตามประเมินผล ด้านการพัฒนาพระสอน

^{๕๕} พระปลัดวิเชียร สิริภทโท (ประทุมมินทร์), “ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนเอกชนของวัด : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดใหม่กรงทอง จังหวัดปราจีนบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

ศีลธรรม ด้านการบริหารงบประมาณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ นั้น พบว่า ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต (Input) ได้แก่ การใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสียต่อโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนน้อยที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร (Process) ได้แก่ ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีการทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม และ ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิต (Output) ได้แก่ ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีการทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม และผลลัพธ์ (Outcome) ได้แก่ เกิดความพึงพอใจ ทนเวลา และหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาได้แก่หลักสัปปุริสธรรม ๗ เป็นหลักพุทธธรรมที่เหมาะสม เพื่อนำมาบูรณาการสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนนั้นอย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น กระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ พบว่ามี ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่ มีงบประมาณเพียงพอ การได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม การจัดหาผ้าป่าการกุศลสนับสนุนงบประมาณโรงเรียนสนับสนุน มีการวางแผนงบประมาณที่ดี มีการตรวจสอบจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (๒) ด้านการพัฒนาพระสอนศีลธรรม ได้แก่ เปิดศูนย์ให้ความรู้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีการจัดบุคคลและสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพให้มีพระสอนศีลธรรมประจำทุกโรงเรียน มีการฝึกอบรม จัดประชุมสัมมนาให้ความรู้บุคลากร มีการเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรการสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีการเขียนแผน (๓) ด้านการติดตามประเมินผล ได้แก่ จัดอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดผลและประเมินผล จัดทำเอกสารหรือคู่มือเกี่ยวกับวิธีการประเมินผล จัดให้มีการวัดและประเมินผล สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารสถานศึกษา ในการวัดผลและประเมินผล จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล (๔) ด้านการพัฒนาเครือข่าย ได้แก่ ร่วมกับคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ สำนักพุทธศาสนาประจำจังหวัดทุกจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัด สถานศึกษาทุกสถานศึกษา ศิกษานิเทศก์ทุกศิกษานิเทศก์ วิทยาลัยสงฆ์ทุกวิทยาลัยสงฆ์เพื่อพัฒนาโครงการพระสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพสูงสุด^{๕๖}

กิงพร ทองใบ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะองค์การกับประสิทธิผลขององค์การภาครัฐบาล ในการบริหารราชการไทย” โดยศึกษาหน่วยงานของราชการระดับกรม

^{๕๖} พระครูอุเทศสุตถากรณ์ (บริบูรณ์ ปริบุญโณ/พุทธศิริ), “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕”, *คุขนิพนธ์พุทธศาสตร์คุขนิพนธ์* สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

จำนวน ๖๘ กรม ใน ๑๑ กระทรวง ปัจจัยลักษณะองค์การที่ทำการศึกษาแบ่งเป็น ๓ มิติ คือ โครงสร้าง องค์การการจัดรูปแบบองค์การ และกลยุทธ์ทางการบริหาร ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรความซับซ้อน ของโครงสร้างองค์การ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในประสิทธิผลการใช้งบประมาณ และ ประสิทธิภาพรวมขององค์การได้ร้อยละ ๔๒ อย่างมีนัยสำคัญ ตัวแปรลักษณะองค์การทุกมิติ ย่อมรวมกัน สามารถอธิบายประสิทธิผลการใช้งบประมาณ ประสิทธิภาพภายใน และประสิทธิผลรวมขององค์การได้ร้อยละ ๔๒, ๒๓ และ ๕๐ ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับตัวแปรการจัดรูปแบบองค์การ พบว่า ไม่มีอิทธิพลในการอธิบายประสิทธิผลขององค์การได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ศึกษาได้เสนอแนะ การปฏิรูปการบริหารงานของระบบราชการให้มีประสิทธิผลว่า การพิจารณา ปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานราชการควรเน้นที่การลดระดับความซับซ้อนทางโครงสร้างองค์การ โดยการกำหนดจำนวน มาตรฐานของตำแหน่งในสายงานหลัก การกำหนดมาตรฐานการแบ่งส่วนราชการ จำนวนรองอธิการบดี และการกำหนดความสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการสังกัดกรมที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคสำหรับด้านกลยุทธ์ทางการบริหารควรเน้นการชะลอ การขยายตัวของหน่วยราชการ และการกำหนดความสัมพันธ์ของหน่วยงาน ราชการสังกัดกรมที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค สำหรับด้านกลยุทธ์ทางการบริหาร^{๕๗}

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำ นโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร ใน ๔ มิติ” คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความรวดเร็วในการให้บริการความเสมอภาคในการให้บริการ และ ความเป็นธรรมในการให้บริการ ผลวิจัยพบว่า มีตัวแปรอิสระคือ ความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย ความ ซับซ้อนของโครงสร้าง ความพร้อมของทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ พบว่า ประสิทธิภาพในมิติความพึงพอใจนั้น ตัวแปรอิสระทั้ง ๔ ตัว สามารถอธิบายได้ ประสิทธิภาพในมิติความรวดเร็วตัวแปรอิสระ ๓ ตัว สามารถอธิบายได้ ยกเว้น การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ประสิทธิภาพใน มิติความเสมอภาค ตัวแปรอิสระทั้ง ๕ ตัว สามารถอธิบายได้ และประสิทธิภาพในมิติความเป็น ธรรมนั้น มีเพียงตัวแปรความชัดเจน ในเป้าหมายนโยบายเท่านั้นที่สามารถอธิบายได้ โดยได้เสนอแนะ แนวทางการแก้ไขไว้ คือ การจัดระบบงานการให้บริการที่ง่ายและรวดเร็วขึ้นเน้นการกระจาย อำนาจให้เจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เน้นประโยชน์อยู่ที่ประชาชน ประชาสัมพันธ์ ชั้นตอนต่าง ๆ ในการบริการ สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบแก่เจ้าหน้าที่ สนับสนุนให้นำอุปกรณ์การ ปฏิบัติงานที่ทันสมัยมาใช้เพื่อการบริการที่รวดเร็ว สร้างความสมดุลระหว่างปริมาณงาน

^{๕๗} กิ่งพร ทองโน, “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะองค์การกับประสิทธิผลขององค์การภาครัฐในการบริหารราชการไทย”, *ดุชนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๓).

และคน เน้น การกำกับดูแลจากผู้บริหารระดับสูง การจัดหน่วยบริการเคลื่อนที่จัดให้มีหน่วยประชาสัมพันธ์ และ สร้างสิ่งจูงใจ^{๕๘}

ปิติชาย ตันปิติ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพขององค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยาย แนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีระบบเปิด แนวคิดการประเมินประสิทธิภาพองค์การโดยใช้ตัวแบบหน้าที่ทางสังคมของ Parsons เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม และแบบวัดประสิทธิภาพองค์การ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย ความสามารถในการบูรณาการ และความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า มีตัวแปรจำนวน ๑๒ ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวน ประสิทธิภาพองค์การได้ ๗๘% ดังนี้ ๑) ระบบย่อยการจัดการ (การควบคุม) ๒) ระบบย่อยการจัดการ (การนำ) ๓) ระบบย่อยเทคโนโลยี ๔) ระบบย่อยการจัดการ การจัดองค์การ ๕) การจัดทำหลักสูตร ๖) ความร่วมมือจากชุมชน ๗) ความสามารถของนักเรียน ๘) ระบบย่อยโครงสร้าง ๙) ความเพียงพอของ วัสดุ อุปกรณ์ ๑๐) ระบบย่อยจิตสังคม ๑๑) ความสามารถของผู้บริหาร และ ๑๒) ระบบย่อยเป้าหมาย^{๕๙}

วรากร สังข์วงษา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการองค์การด้าน งานผังเมือง : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา” พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เมื่อพิจารณาการปฏิบัติในการบริหารจัดการที่ดีในแต่ละด้าน พบว่า ด้านวัฒนธรรมองค์การ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านทรัพยากรการบริหาร และด้านสมรรถนะทางการบริหาร ตามลำดับ และ ๓) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการถดถอยเชิงพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายประสิทธิผล การบริหารจัดการองค์การด้านงานผังเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดน ไทย-กัมพูชา ประกอบด้วย ด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านนโยบาย กลยุทธ์ ยุทธวิธี ด้านโครงสร้าง องค์การ ด้านกระบวนการเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรการบริหาร และด้านสมรรถนะ

^{๕๘} เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธ์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติกรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร, *ดุชนิพนธ์การพัฒนาการบริหารดุชนิพนธ์*, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒).

^{๕๙} ปิติชาย ตันปิติ, “การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”, *วิทยานิพนธ์ดุชนิพนธ์*, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ทางการบริหาร ๔) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นโยง (Path Analysis) พบว่า ประสิทธิภาพการ บริหารจัดการองค์การดำเนินงานผังเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณ ชายแดนไทยกัมพูชา ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากตัวแปรด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านโครงสร้าง องค์การ และด้านทรัพยากรการบริหาร^{๖๐}

กมลลักษณ์ ยินดียม^{๖๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารองค์การตาม หลักการ บริหารจัดการที่ดี : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา” ผลการศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์การบริหารองค์การของเทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา โดยรวมมีระดับการปฏิบัติถ่ายทอดเรียนรู้ทั้งองค์การ เมื่อพิจารณา การบริหารองค์การเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรก คือ ด้านวัฒนธรรมองค์การ รองลงมา คือ ด้าน สมรรถนะทางการบริหาร และด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโครงสร้างองค์การ ผลการวิเคราะห์ การบริหารจัดการที่ดีของเทศบาล ตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา โดยรวมมีระดับการ ปฏิบัติถ่ายทอดเรียนรู้ทั้งองค์การ เมื่อ พิจารณาการบริหารจัดการที่ดีเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรกคือ ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ผลการวิเคราะห์ ประสิทธิภาพการบริหารของเทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณ ชายแดนไทย-กัมพูชา โดยรวมมีระดับ ความสำเร็จมาก เมื่อแยกพิจารณาประสิทธิผลการบริหารเป็น รายด้าน พบว่า อันดับแรก คือ ด้าน ผลลัพธ์การดำเนินการ รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการ สร้างความพึงพอใจ และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดหาและการจัดสรรทรัพยากร ผล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการ ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ สามารถอธิบายประสิทธิผลการ บริหารองค์การของเทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทยกัมพูชา ประกอบด้วย ด้านทรัพยากร การบริหาร ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้าน นโยบาย กลยุทธ์ ยุทธวิธี ด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านสมรรถนะทางการ บริหาร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดย ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้น โยง (Path Analysis) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารของเทศบาลตำบลใน พื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ได้รับอิทธิพล ทางตรงจากด้านนโยบาย กลยุทธ์ ยุทธวิธี ด้าน ทรัพยากรการบริหาร ด้านสมรรถนะทางการบริหาร ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านการบริหารจัดการ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

^{๖๐} วรากร สังข์วงษา, “ประสิทธิผลการบริหารจัดการองค์การดำเนินงานผังเมือง : กรณีศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓, (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๕๓) : ๘๙.

^{๖๑} กมลลักษณ์ ยินดียม, “ประสิทธิผลการบริหารองค์การตามหลักการบริหารจัดการที่ดี : กรณีศึกษาเทศบาล ตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา”, วิทยานิพนธ์ประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๕๔).

ตารางที่ ๒.๙ สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผล

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>พระมหาบุญล้อม ธีรปญโญ, (๒๕๔๘)</p>	<p>ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการเผยแพร่พุทธธรรมใน ชมรมผู้สูงอายุ ศึกษาเฉพาะกรณีชมรมผู้สูงอายุวัดสมร โกฏิ” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุวัดสมร โกฏิส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า ๔๑ ปีขึ้นไป ส่วน ใหญ่มีอาชีพแม่บ้านและทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการจัด กิจกรรมให้ความรู้และการสื่อการธรรมะ มีความคิดเห็น ด้วยในระดับมาก ในเรื่องบทบาทการใช้สื่อของพระวิทยากร มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาของกลุ่ม ผู้สูงอายุในฐานะผู้รับสาร มีความเห็นด้วยในระดับปาน กลาง โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ให้มีการส่งเสริม ธรรมะในเยาวชนด้วย รวมทั้งจัดค่ายธรรมะในโอกาสต่างๆ</p>
<p>พระมหาจীরพันธ์ ธมมปสฺสโก, (๒๕๕๔)</p>	<p>ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารกิจการของ คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ต้องมี การวางแผนในการหาแหล่งงบประมาณที่จะมาใช้ในการ การบริหาร ต้องใช้โครงสร้างการบริหารงานในการ กระจายอำนาจ ต้องส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษ เพิ่มเติมเพื่อเสริมทักษะ ต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในการ ประสานงานกับระดับผู้บังคับบัญชาและแหล่ง งบประมาณ ต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงานทุกครั้ง</p>

ตารางที่ ๒.๙ สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผล (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>พระครูอุเทศสุตถาภรณ์ (บริบูรณ์ ปริบูรณ์/พุมศิริ), ๒๕๕๙.</p>	<p>ได้ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการพระ สอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕” ผลการวิจัยพบว่า (๑) ด้านการบริหารงบประมาณ มีการ บริหารจัดการอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ (๒) ด้านการพัฒนา พระสอนศีลธรรม มีกระบวนการในถ่ายทอดความรู้การบูรณา การกับหลักพุทธธรรมได้อย่างเหมาะสม (๓) ด้านการติดตาม ประเมินผล ขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิธีในการ ประเมินผลงานจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียน ขาดผู้นิเทศก์ ในการให้คำแนะนำวิธีการสอนอย่างเหมาะสม</p>
<p>กิ่งพร ทองใบ, (๒๕๕๓)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะองค์การ กับประสิทธิผลขององค์การภาครัฐบาล ในการบริหารราชการ ไทย” ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรความซับซ้อน ของโครงสร้าง องค์การ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในประสิทธิผลการใช้ งบประมาณ และ ประสิทธิภาพรวมขององค์การได้ร้อยละ ๔๒ อย่างมีนัยสำคัญ ตัวแปรลักษณะองค์การทุกมิติ ย่อม รวมกัน สามารถอธิบายประสิทธิผลการใช้งบประมาณ ประสิทธิภาพ ภายใน และประสิทธิผลรวมของ องค์การได้ร้อยละ ๔๒, ๒๓ และ ๕๐ ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับตัวแปร การ จัดรูปแบบองค์การ พบว่า ไม่มีอิทธิพลในการอธิบาย ประสิทธิผลขององค์การได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ</p>

ตารางที่ ๒.๙ สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผล (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, (๒๕๕๒)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำ นโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร ใน ๔ มิติ”</p> <p>ผลวิจัยพบว่า มีตัวแปรอิสระคือ ความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย ความซับซ้อนของโครงสร้าง ความพร้อมของทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ พบว่า ประสิทธิภาพในมิติความพึงพอใจนั้น ตัวแปรอิสระทั้ง ๔ ตัวสามารถอธิบายได้ ประสิทธิภาพในมิติความรวดเร็วตัวแปรอิสระ ๓ ตัว สามารถอธิบายได้ ยกเว้น การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ประสิทธิภาพใน มิติความเสมอภาค ตัวแปรอิสระทั้ง ๕ ตัว สามารถอธิบายได้ และประสิทธิภาพในมิติความเป็น ธรรมนั้น มีเพียงตัวแปรความชัดเจน ในเป้าหมายนโยบายเท่านั้นที่สามารถอธิบายได้</p>
<p>ปิติชาย ตันปิติ, (๒๕๔๗)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”</p> <p>ผลการวิจัยพบว่า มีตัวแปรจำนวน ๑๒ ตัวแปรที่สามารถ อธิบายความแปรปรวน ประสิทธิภาพองค์กรได้ ๗๘% ดังนี้ ๑) ระบบย่อยการจัดการ (การควบคุม) ๒) ระบบย่อยการจัดการ (การนำ) ๓) ระบบย่อยเทคโนโลยี ๔) ระบบย่อย การจัดการ การจัดองค์การ) ๕) การจัดทำหลักสูตร ๖) ความร่วมมือจากชุมชน ๗) ความสามารถของนักเรียน ๘) ระบบย่อยโครงสร้าง ๙) ความเพียงพอของ วัสดุ อุปกรณ์ ๑๐) ระบบย่อยจิตสังคม ๑๑) ความสามารถของผู้บริหาร และ ๑๒) ระบบย่อยเป้าหมาย</p>

ตารางที่ ๒.๙ สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผล (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>วรากร สังข์วงษา, (๒๕๕๓ : ๘๘)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการองค์การด้าน งาน ผังเมือง : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณ ชายแดนไทย-กัมพูชา” พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยระดับความสำเร็จ ค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาประสิทธิผลการบริหาร จัดการในแต่ละ ด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านความพึงพอใจ ในงาน และด้านการพัฒนาองค์การ ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ ด้านงานผังเมืองขององค์การ พบว่า มีคะแนน เฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ๓) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการ ถดถอยเชิงพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression) พบว่า ปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย ด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านนโยบาย กลยุทธ์ ยุทธวิธี ด้านโครงสร้าง องค์การ ด้านกระบวนการเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรการบริหาร และด้านสมรรถนะทางการบริหาร ๔) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) พบว่า ประสิทธิภาพในพื้นที่บริเวณชายแดนไทยกัมพูชา ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากตัวแปรด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านโครงสร้างองค์การ และด้านทรัพยากรการบริหาร</p>
<p>กมลลักษณ์ ยินดียม, (๒๕๕๔)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารองค์การตาม หลักการ บริหารจัดการที่ดี : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณ ชายแดนไทย-กัมพูชา” การวิจัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อ ศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารองค์การของเทศบาลตำบล ๒) เพื่อ ศึกษาระดับการบริหารองค์การของเทศบาลตำบล ๓) เพื่อ ศึกษาระดับการบริหารจัดการที่ดีของ เทศบาลตำบล ๔) เพื่อ ศึกษาปัจจัยด้านการบริหารองค์การตามหลักการบริหารจัดการที่ ดีที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารของเทศบาลตำบลในพื้นที่ บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ๕) เพื่อสร้างรูปแบบ ประสิทธิภาพ การบริหารองค์การตามหลักการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาล ตำบลในพื้นที่บริเวณ ชายแดนไทย-กัมพูชา</p>

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ

นาคม ธีรสุวรรณจักร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี” พบว่า

๑. ผลการศึกษารูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

๒. ผลการประเมินการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดราชบุรี ตามรูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ

๓. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี ที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ^{๒๒}

พระมหาพรประสงค์ พุทธจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการ พัฒนา วัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ทุกวัดได้ร่วมกันพัฒนาวัดทั้ง ๖ ด้าน คือการพัฒนาวัดด้านการปกครองได้มีการวางมาตรการ และออกกฎระเบียบของวัดเป็นไปตามแบบแผนแห่งพระธรรมวินัย และกฎระเบียบของคณะสงฆ์ให้พระภิกษุ และสามเณรได้ยึดถือ และประพฤติปฏิบัติตาม และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมพัฒนาวัดในรูปของคณะกรรมการวัด การพัฒนา วัดด้านการศาสนศึกษาได้ให้การส่งเสริม และสนับสนุนพระภิกษุ และสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนใน ระบบการศึกษาต่างๆ ของคณะสงฆ์และการศึกษาตามอัธยาศัยทางด้านพระสงฆ์วัดเขตุนได้จัดการ เรียนการสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมแผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษาให้แก่พระภิกษุและ สามเณร ด้วยการพัฒนาวัดด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้ให้ความอุปถัมภ์ และสนับสนุนทุนการศึกษา แก่ นักเรียน และทุนอาหารกลางวัน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนแก่สถานศึกษา ได้บรรยาย อบรม และเป็นครูพระช่วยสอนตามสถานศึกษาต่างๆ ทางด้านพระสงฆ์วัดกุคำวัดเกตการามและ วัดท่าสะต๋อยได้เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนขึ้นในวัดเพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนของเด็กเยาวชนใน ชุมชน และวัดเขตุนได้ให้บริการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านแพทย์แผนไทยแก่ประชาชน และการ พัฒนา

^{๒๒} นาคม ธีรสุวรรณจักร, “รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔).

วัดด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมได้ดำเนินการเผยแผ่ศาสนาธรรมด้วยการเทศน์ การอบรม บรรยายให้แก่ประชาชนตามโอกาส และสถานที่ต่างๆ ทั้งในวัดและนอกวัด และได้ร่วมกับประชาชนจัด กิจกรรม^{๖๓}

พระครูสังฆรักษ์พิศวีร์ ธีรปญโญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริม การรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศึกษาศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรีที่มีจำนวนพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ การศึกษาทางเปรียญธรรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ และการสังกัดวัด แต่ขนาดแตกต่างกัน มีบทบาทต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน^{๖๔}

พระมหาอานนท์ อานนโท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพร กับการประยุกต์ใช้หลักอภิธานิยธรรม ๗” ผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการ ในจังหวัดชุมพร โดย ส่วนมากแล้วได้นำหลักอภิธานิยธรรม ๗ ไปใช้ใน การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๒๘ โดย พระสังฆาธิการในจังหวัดชุมพร ได้ดำเนินการประชุมพระภิกษุสามเณรในพื้นที่เขตปกครองเป็นประจำ และยังมีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะสงฆ์กับผู้นำชุมชน พร้อมกันนี้ยังมีการประเมินผล ให้มีความสำคัญกับการประชุมโดยสละเวลาเข้ามาเข้าร่วมประชุม มีการวางกฎระเบียบให้แก่คณะสงฆ์ด้วยการรณรงค์ให้วัดเป็นสถานที่ปลอดบุหรี่ มีการยกย่องพระมหาเถระผู้ทำคุณงามความดี และเชิดชูให้เป็นเกียรติประวัติ ทำความเข้าใจในการบริหารงานตามจารีตพระพุทธศาสนา มีการอนุรักษ์ธรรมชาติโดยให้ความรู้ถึงประโยชน์ของธรรมชาติทั้งนี้ยังส่งเสริมการปรับภูมิทัศน์ภายในอาวาสในเขตปกครองให้เป็นลานธรรม เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านธรรมะ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจหลักธรรม และส่งผลให้เกิดทัศนคติใหม่ๆ ในหลักธรรมศาสนาทางพุทธศาสนาการเปรียบเทียบเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักอภิธานิยธรรม ๓ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดชุมพร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ตำแหน่งพระสังฆาธิการ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่พระสังฆาธิการนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

^{๖๓} พระมหาพรประสงค์ พุทธจันทร์, “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^{๖๔} พระครูสังฆรักษ์พิศวีร์ ธีรปญโญ, “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ศึกษา กรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓)

สถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญไม่พบความแตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๖๕}

ตารางที่ ๒.๑๐ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ

นักวิจัย	ผลการวิจัย
นาคม อีรสุวรรณ์จักร, (๒๕๕๔)	ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดราชบุรี” ผลการประเมินการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดราชบุรี ตาม รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบต่อ
พระมหาเรืองเดช ถาวรธมโม (ศรีประสม), (๒๕๕๔)	ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการ กิจการคณะสงฆ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนวัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า เจ้าอาวาสสามารถสร้างวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เป็นศูนย์กลางพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาชนและ พัฒนาชุมชน ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการโอนถ่ายระหว่างผู้ให้และผู้รับ เพื่อสร้างโอกาสผู้ด้อยโอกาสในด้านต่างๆ ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค และเกื้อกูลกันในสังคม สายสัมพันธ์ในระหว่างวัดกับชุมชน เป็นการดึงชุมชนและประชาชนเข้าหาวัด สร้างความสัมพันธ์และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน

^{๖๕} พระมหาอนันท์ อานนโท, “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลัก ภารกิจอุปทานิชัยธรรม ๗”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

ตารางที่ ๒.๑๐ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>พระมหาพรประสงค์ พุทธจันทร์, (๒๕๕๒)</p>	<p>ปริญญาานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ทุกวัดได้ร่วมกันพัฒนาวัดทั้ง ๖ ด้าน และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมพัฒนาวัดในรูปของคณะกรรมการวัด ด้านการศาสนศึกษาได้ให้การส่งเสริม และสนับสนุนทุนการศึกษา แก่ นักเรียน และทุนอาหารกลางวัน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนแก่สถานศึกษาเป็นครูพระช่วยสอนตามสถานศึกษาต่างๆ</p>
<p>พระครูสังฆรักษ์พิศวีร์ ธีรปัญญา, (๒๕๕๓)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริม การรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่ามีบทบาทอยู่ในระดับ มากทุกด้าน</p>
<p>พระมหาอานนท์ อานนโท, (๒๕๕๒)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพร กับการประยุกต์ใช้หลักอภิธานียธรรม ๗ ผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการ ในจังหวัดชุมพรโดย ส่วนมากแล้วได้นำหลักอภิธานียธรรม ๗ ไปใช้ใน การบริหารกิจการคณะสงฆ์</p>

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวกับสาธารณสุขสงเคราะห์

การสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดประโยชน์สุขโดยการให้ความช่วยเหลือสังคมวัดเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทในการช่วยเหลือสังคม เช่นการเผยแพร่หลักธรรม การจัดการฝึกอบรมแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป ตลอดถึงการสร้างสิ่งปลูกสร้างอันเป็นสาธารณประโยชน์นักวิชาการได้กล่าวถึงการสาธารณสุขสงเคราะห์ ดังนี้

กองแผนงาน กรมการศาสนา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน” จากการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารของเจ้าอาวาสวัดทุกรูป มีกระบวนการแบบธรรมาธิปไตย กล่าวคือ การบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับฟังข้อคิดเห็นในลักษณะการปรึกษาหารือ โดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน แบ่งเป็น ๒ ปัจจัย คือ

๑. ปัจจัยหลัก หรือปัจจัยโดยตรง ประกอบด้วย ความสามารถพิเศษหรือมี คุณลักษณะเฉพาะพิเศษของเจ้าอาวาส บุคลิกภาพ ภาวะผู้นำ เช่นความมีมนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ ระยะเวลาในการบวช ระดับการศึกษา และกระบวนการบริหารในการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

๒. ปัจจัยเสริม หรือปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนได้แก่ สภาพแวดล้อม ทำเลที่ตั้ง บรรยากาศในวัด และการที่วัดมีลักษณะพิเศษเฉพาะเช่น เป็นโบราณสถาน มีโบราณวัตถุทางศิลปวัฒนธรรม และอื่นๆ^{๖๖}

ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมคณะสงฆ์และการ พระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ, จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในส่วนของวัดผลพบว่าความสัมพันธ์ ระหว่างประชาชนกับวัด ในฐานะตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนาในสังคมที่แตกต่างกันจากท้องถิ่นที่มี ความผูกพันกันน้อยที่สุดคือ ในชุมชนนครหลวงไปสู่ท้องที่ชนบทที่มีพลเมืองหนาแน่นน้อย มีวัดและ พระสงฆ์ในท้องที่น้อย แต่ประชาชนมีความต้องการและมีความผูกพันกับวัดมากที่สุด และพบว่าวัดในฐานะตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนาในสังคมไทยมีหน้าที่สงเคราะห์ประชาชนทางด้านจิตใจโดยเป็นผู้ดำเนินการรักษาความเรียบร้อยการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์การเผยแพร่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการและการสาธารณสุขสงเคราะห์^{๖๗}

อุบลศรี เสนาะรักษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร” จากการศึกษาวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ด้านสวัสดิการให้การสงเคราะห์ต่างๆ คือ การใช้เสนาสนะภายในวัด หรือให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆภายในวัด เช่น การตั้งสภาตำบล ใช้เป็นพื้นที่

^{๖๖} กองแผนงาน กรมการศาสนา, ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๒).

^{๖๗} ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, “การพัฒนากิจกรรมคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๒).

ประชุมของทางราชการ เป็นที่ประชุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ตำบลของท้องถิ่น ให้ใช้ศาลาการเปรียญ หรือบริเวณวัด เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆให้แก่ราชการ ประชาชน ชาวบ้านเจ้าของวัดให้มาร่วมรับบริจาคจากราชการ หรือจัดกิจกรรมให้กลุ่มต๋อยโอกาสทางสังคม ให้ได้รับการฝึกฝน พัฒนาตามศักยภาพ เช่น การช่วยเหลือเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน นอกจากนี้ เจ้าอาวาสแบ่งที่วัดให้จัดตั้งสถานศึกษา สถานเอนามัย ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์หรือเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการ ปรปะปาประจำหมู่บ้าน ตลอดจนจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น เกิดอุทกภัย พระสงฆ์จัดการรวบรวมเครื่องอุปโภค บริโภคจากผู้มีจิตศรัทธานำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น^{๖๔}

วินัย เก่งสุวรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ ๑๐” พบว่า บทบาทด้านสังคมสงเคราะห์ของพระสงฆ์ที่ทำได้ดีที่สุด คือ

๑) บทบาทด้านการศึกษา วัดให้สถานที่เป็นโรงเรียน และอาคารเรียน พระเป็นผู้สอน และอบรมเยาวชนให้รู้หนังสือ ให้เป็นผู้มีศีลธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมอนุเคราะห์การจัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กก่อนวัยเรียน ชักชวนชาวบ้านให้สนับสนุนด้วยทุนการศึกษา และอุปกรณ์การเรียน

๒) บทบาทด้านการสาธารณสุข พระสงฆ์ทั้งในอดีตและปัจจุบันให้การรักษาพยาบาลแก่ชาวบ้านในทุกระดับความเจ็บป่วย โรคบางชนิดหายด้วยแรงศรัทธาที่ผู้ป่วยมีต่อพระสงฆ์

๓) บทบาทด้านการพัฒนาจิตใจของประชาชน พระสงฆ์ให้ธรรมทานแก่ประชาชนจิตใจ ที่พัฒนาแล้วจะไม่วุ่นวายจะเข้าใจในความหมายของคำว่า ธรรมย่อมคุ้มครองผู้ประพฤติธรรม นอกจากนี้การสอนปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ก็สามารถช่วยให้เกิดความสุขสงบทางจิตใจได้มาก

๔) บทบาทด้านการสงเคราะห์ทางจิต พระสงฆ์มีบทบาทในด้านการช่วยบรรเทาปัญหา และมีส่วนช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชนได้มาก งานสังคมสงเคราะห์ที่พระสงฆ์ทำได้โดยตรง คือ งานสังคมสงเคราะห์ทางจิตใจเป็นหลัก

บทบาทด้านการพัฒนาท้องถิ่น ในชนบทพระสงฆ์มีบทบาทมากในฐานะผู้นำด้านการเสนอความคิดริเริ่ม และระดมความร่วมมือของชาวบ้านในการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน^{๖๕}

บุญช่วย จันท์เข้า ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการบริหารของเจ้าอาวาสที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดกรุงเทพมหานคร ” ผลการวิจัยพบว่า การปกครองคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ คือ ด้านการ

^{๖๔} อุบลศรี เสนาะรักษ์, “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๔).

^{๖๕} วินัย เก่งสุวรรณ, “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาในโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ ๓๖”, **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓).

ปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ มหาเถรสมาคม ข้อบังคับ มติพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัย การลงนิคหกรรม การวินิจฉัยข้ออุทธรณ์ ต่าง ๆ ตลอดถึงการแต่งตั้งถอดถอนเจ้าคณะพระสังฆาธิการ ควบคุมดูแลให้ไปตามข้อวัตรปฏิบัติของจรรยาพระสังฆาธิการ และสถาบันคณะสงฆ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ วิทยาการด้านการบริหารและการจัดการก้าวหน้าไปมากคณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารแบบราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารที่คล่องตัวแบบภาคเอกชน และกิจการบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัย^{๗๐}

พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน) ผลการวิจัยพบว่า พระธรรมวิสุทธิมงคล เป็นพระสงฆ์ที่เกิดในครอบครัว มีอาชีพเกษตรกรรม แต่ฐานะการเงินของสกุลท่านอยู่ในสภาพค่อนข้างดี ขณะเข้าสู่ความเป็นสมณเพศ สังกัดพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ยึดถือธุดงค์วัตร เป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจเป็นพระสงฆ์ นักปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาของท่านมีอยู่ ๒ ด้าน คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเน้นการนำไปปฏิบัติมากกว่าสอนให้รู้เท่านั้น ด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนาการศึกษาสาธารณสุขและสาธารณประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนการเป็นผู้นำในการตั้งกองทุนผ้าป่าช่วยชาติ^{๗๑}

สรุปได้ว่า การสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นภารกิจที่ก่อประโยชน์โดยกลุ่มบุคคลที่มีจิตใจที่มุ่งหวังความเจริญของประเทศโดยใช้ศักยภาพทางสังคมของตนๆ เพื่อเป็นสะพานเชื่อมโยงจากคนที่มีฐานะดีทางเศรษฐกิจมาสู่คนที่ด้อยโอกาสทางด้านสังคมโดยอาศัยปัจจัยหลักคือ ความสามารถพิเศษหรือความมีคุณลักษณะพิเศษของเจ้าอาวาส ภาวะผู้นำ เป็นต้น และอาศัยปัจจัยเสริม คือ สภาพแวดล้อม ท่าทีที่ตั้งวัด บรรยากาศภายในวัดที่มีความร่มรื่น ช่วยให้เกิดความเลื่อมใสแก่ผู้ที่เข้ามาสัมผัสและมีความยินยอมพร้อมใจในการที่จะช่วยเหลือสังคมในวงกว้าง

^{๗๐} บุญช่วย จันทร์เฝ้า, “พฤติกรรมกรรมการบริหารของเจ้าอาวาสที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔)

^{๗๑} พระมหาบุญมี อธิบุญโณ, “บทบาทของพระสังฆาธิการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน)”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔).

ตารางที่ ๒.๑๑ สรุปลงานวิจัยที่เกี่ยวกับสาธารณสุขสงเคราะห์

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>กองแผนงาน กรมการศาสนา, (๒๕๕๒)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้า อาวาส ในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน จากการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารของเจ้า อาวาสวัดทุกรูป มีกระบวนการ แบบธรรมาธิปไตย กล่าวคือ การบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับ ฟัง ข้อคิดเห็นในลักษณะการปรึกษาหารือ โดยมุ่งประโยชน์ ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จของเจ้า อาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน แบ่งเป็น ๒ ปัจจัย คือ ๑. ปัจจัยหลัก คือบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำ ๒. ปัจจัย เสริม คือ ทำเลที่ตั้ง บรรยากาศ ในวัด</p>
<p>ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, (๒๕๕๒)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมคณะสงฆ์และการ พระ ศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ, จากการวิจัยพบว่า ในส่วน ของวัดผลพบว่าความสัมพันธ์ ระหว่างประชาชนกับวัด ใน ฐานะตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนาในสังคมที่แตกต่างกัน จากท้องถิ่นที่มี ความผูกพันกันน้อยที่สุดคือ ในชุมชนนคร หลวงไปสู่ท้องที่ชนบทที่มีพลเมืองหนาแน่นน้อย มีวัดและ พระสงฆ์ในท้องที่น้อย แต่ประชาชนมีความต้องการและมีความผูกพันกับวัดมากที่สุด และพบว่าวัดใน ฐานะตัวแทน สถาบันพระพุทธศาสนาในสังคมไทยมีหน้าที่สงเคราะห์ ประชาชนทางด้านจิตใจโดยเป็น ผู้ดำเนินการรักษาความ เรียบร้อยการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์การเผยแผ่ พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการและการสาธารณ สงเคราะห์</p>

ตารางที่ ๒.๑๑ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับสาธารณสุขสงเคราะห์ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>อุบลศรี เสนาะรักษ์, (๒๕๕๔)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ใน เขตกรุงเทพมหานคร”จากการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ด้านสวัสดิการให้การสงเคราะห์ต่างๆ คือ การใช้เสนาสนะภายในวัด เช่น ใช้เป็นที่ประชุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน จัดกิจกรรมให้กลุ่มด้อยโอกาสทางสังคม เช่น การช่วยเหลือเด็กกำพร้า ตลอดจนจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น เกิดอุทกภัย พระสงฆ์จัดการรวบรวมเครื่องอุปโภค บริโภคจากผู้มีจิตศรัทธานำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น</p>
<p>วินัย เก่งสุวรรณ, (๒๕๕๓)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ ทางการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ: ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ ๑๐” พบว่า บทบาทด้านสังคมสงเคราะห์ของพระสงฆ์ที่ทำได้ดีที่สุด คือ ๑) บทบาทด้านการศึกษา ๒) บทบาทด้านการสาธารณสุข ๓) บทบาทด้านการพัฒนาจิตใจของประชาชน ๔) บทบาทด้านการสงเคราะห์ทางจิต ๕) บทบาทด้านการพัฒนาท้องถิ่น</p>
<p>บุญช่วย จันทร์เฝ้า, (๒๕๕๔)</p>	<p>ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการบริหารของเจ้าอาวาสที่ส่งผลต่อ การปฏิบัติงานวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดกรุงเทพมหานคร ” ผลการวิจัยพบว่า การปกครองคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ คือ ด้านการ ปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่สาธารณูปการ และสาธารณสุขสงเคราะห์ให้ ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ มหาเถรสมาคม ข้อบังคับ มติพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน</p>

ตารางที่ ๒.๑๑ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับสาธารณสุขสงเคราะห์ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ, (๒๕๕๔)	วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน) ผลการวิจัยพบว่า พระธรรมวิสุทธิมงคล การพัฒนาของท่านมีอยู่ ๒ ด้าน คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเน้นการนำไปปฏิบัติมากกว่าสอนให้รู้ เท่านั้น ด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนาการศึกษาสาธารณสุขและสาธารณสุขประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนการ เป็นผู้นำในการตั้งกองทุนผ้าป่าช่วยชาติ

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

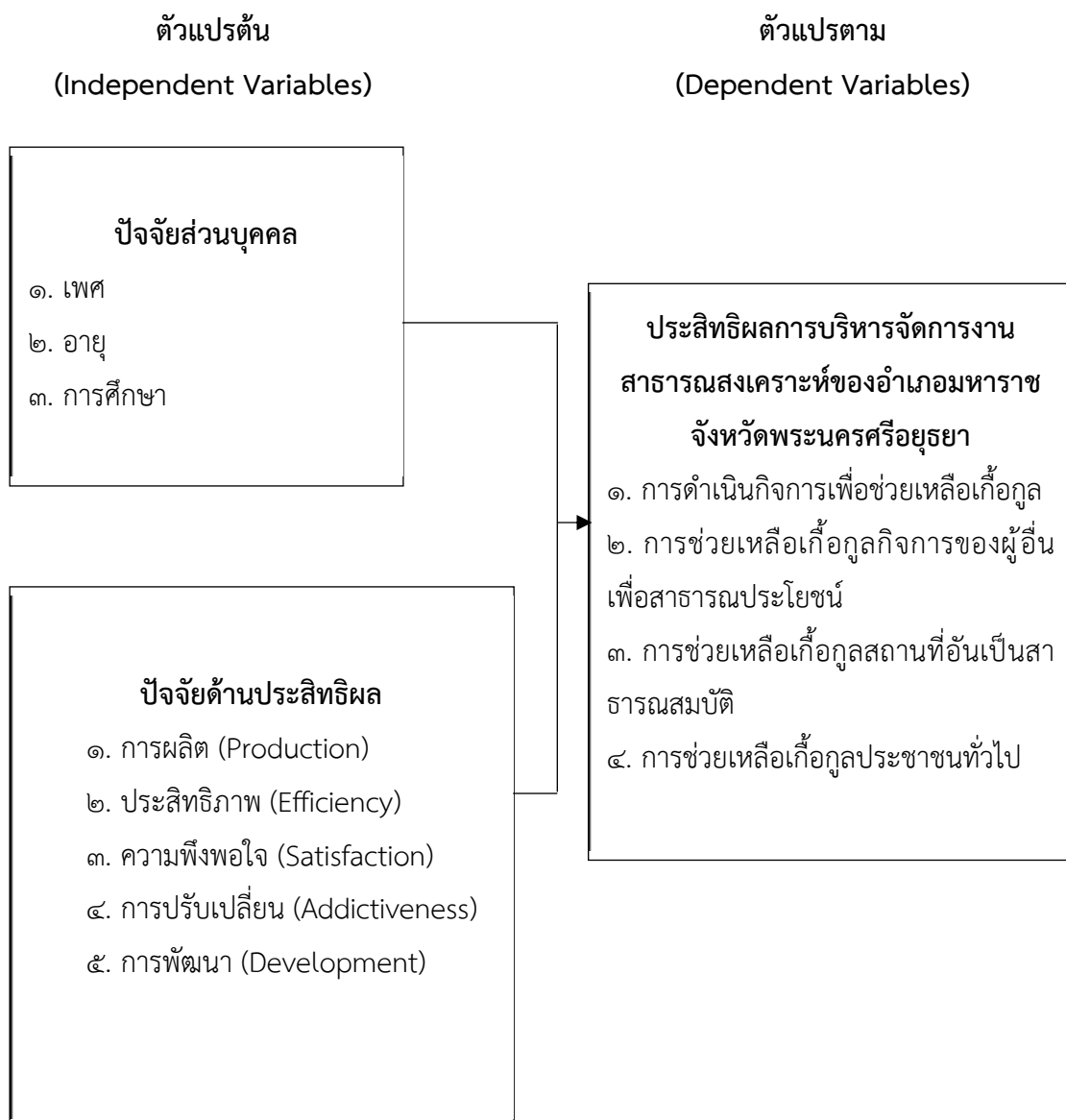
ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่

- ๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, การศึกษา
- ๒) ศึกษาแนวคิด/แนวทฤษฎี ของ Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D. ซึ่งได้อธิบายถึงเกณฑ์ของควมมีประสิทธิภาพขององค์การว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ๕ ตัว คือ ๑. การผลิต (Production) ๒. ประสิทธิภาพ (Efficiency) ๓. ความพึงพอใจ (Satisfaction) ๔. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) ๕. การพัฒนา (Development)^{๗๒}

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี ของ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ) ซึ่งได้ระบุการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ๔ ประการ ได้แก่ ๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณสุขประโยชน์ ๓)

^{๗๒} Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D., **Orgionizations: Behavior structure and Processes.** (4th ed.), (Austin, TX: Business Publications, 1982), p. 182.

การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๔) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป^{๗๓} ดังแผนภาพที่ ๒.๑

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๗๓} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณโณ), เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๕๗-๕๘

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์
อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ไว้ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดหัวข้อปัญหา วัตถุประสงค์ในการวิจัย และสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย
๓. กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
๔. สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
๕. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
๖. ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Try out)
๗. ดำเนินการส่งข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล
๘. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
๙. สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม

๑) พระสงฆ์ฆาติการในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓ รูป

ลำดับที่ ๑. พระครูอรุณวรารายณ์ ตำแหน่ง จอ.มหาราช

ลำดับที่ ๒. พระครูสุขุมโชติธรรม ตำแหน่ง จต.มหาราช

ลำดับที่ ๓. พระครูโสมสิตกิตติคุณ ตำแหน่ง จต.น้ำเต้า

๒) ข้าราชการในส่วนการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๕ คน

ลำดับที่ ๔. นางอมรรัตน์ กริ่งไกร ตำแหน่งนายอำเภอมหาราช

ลำดับที่ ๕. นายปรีดา ต่อมประสงค์ ตำแหน่งกำนันตำบลมหาราช

ลำดับที่ ๖. นายฉานราเมศวร์ กลมกล่อม ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑

ลำดับที่ ๗. นายไพฑูรย์ ผดุงโภช ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒

ลำดับที่ ๘. นายประดิษฐ์ ฝนทอง ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ ๒ เป็นข้อความจำนวน ๒๗ ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่า IOC ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) จำนวน ๕ รูปหรือคน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ทฤษฎี ด้านระเบียบวิธีวิจัย และด้านพระพุทธศาสนาหรือด้านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัยเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๘ ถึง ๑.๐ และมีการใช้ภาษาไม่เหมาะสมในบางข้อ จึงต้องปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง เป็นขั้นตอนการเตรียมการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น ๔ ขั้นตอนดังนี้

๑) ทำการนัดหมายวันเวลาที่จะไปขอสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๒) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

๓) ส่งหนังสือและแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้าอย่างน้อย ๗ วัน

๔) เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

ระยะที่สอง เป็นขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอนดังนี้

- ๑) แนะนำตัวผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสร้างความคุ้นเคย
- ๒) แจ้งวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ และอธิบายลำดับขั้นตอนในการสัมภาษณ์
- ๓) ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อใช้อ้างอิงในการสรุปผลการวิจัย

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวนประชากรในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๙,๐๗๒ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรจำนวน ๑๙,๐๗๒ คน โดยคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้^๑

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ ๐.๐๕

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร} \quad n &= \frac{๑๙,๐๗๒}{๑ + ๑๙,๐๗๒ (๐.๐๕)^2} \\ &= ๓๙๑ \end{aligned}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๑ คน

^๑ สุวรีย์ ศิริโกคาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างข้างต้นผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad n &= \frac{nN}{N^1} \\ \text{โดยที่} \quad n &= \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \\ N &= \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม} \\ N^{\circ} &= \text{จำนวนประชากรทั้งหมด} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ตัวอย่างเช่น ตำบลมหาราช} &= \frac{1088 \times 391}{19,072} \\ &= 22 \text{ คน} \end{aligned}$$

ตารางที่ ๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ศึกษา	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ตำบลหัวไผ่	๑,๖๐๗	๓๓
ตำบลกะทูน	๑,๐๑๕	๒๑
ตำบลมหาราช	๑,๐๘๘	๒๒
ตำบลน้ำเต้า	๑,๐๗๘	๒๒
ตำบลบางนา	๑,๖๔๐	๓๔
ตำบลโรงช้าง	๑,๔๒๖	๒๙
ตำบลเจ้าปลุก	๑,๒๘๗	๒๖
ตำบลพิตเพียน	๑,๕๑๙	๓๑
ตำบลบ้านนา	๓,๒๕๑	๖๗
ตำบลบ้านขวาง	๑,๖๗๔	๓๔
ตำบลท่าตอ	๑,๗๙๐	๓๗
ตำบลบ้านใหม่	๑,๖๙๗	๓๕
รวม	๑๙,๐๗๒	๓๙๑

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสังเคราะห์มาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประเด็นศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ก. การสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาหลักการและเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือการวิจัย

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ข. ลักษณะสร้างเครื่องมือ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี หลักประสิทธิผล ของ Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D. ซึ่งได้อธิบายถึงเกณฑ์ของควมมีประสิทธิผลขององค์การว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ๕ ตัว คือ

๑. การผลิต (Production)
๒. ประสิทธิภาพ (Efficiency)
๓. ความพึงพอใจ (Satisfaction)

๔. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness)

๕. การพัฒนา (Development)^๒

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีต่อปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการงานสาธารณสุขเคราะหอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม ๔ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มีทั้งหมด ๓ ข้อ

๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มีทั้งหมด ๓ ข้อ

๓) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีทั้งหมด ๓ ข้อ

๔) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มีทั้งหมด ๓ ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๓ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การบริหารจัดการงานสาธารณสุขเคราะหอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

ค. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างไว้ไปดำเนินการตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

^๒ Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D., *Organizations: Behavior structure and Processes*. 4th ed., (Austin, TX: Business Publications, 1982), p. 182.

^๓ ประกอบ วรรณสูตร, *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๑) การวิเคราะห์ Face validity (ความตรงเชิงพินิจ) ซึ่งเป็นการตรวจสอบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยที่ปรีกษาสารนิพนธ์ ทั้ง ๒ ท่าน ด้วยการตรวจสอบประเมินกรอบเนื้อหา ขอบเขตของแบบสอบถามประเด็นสำคัญของการสอบถาม ตลอดจนการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาเชิงวิชาการที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูล

๒) การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) ^๔ โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและเนื้อหาวิจัยไม่น้อยกว่า ๕ ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC เท่ากับ ๑.๐๐ ทุกข้อ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการหาค่า IOC จำนวน ๕ ท่าน

๓) การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรของงานวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ^๕ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try Out) ทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๑๓

๔) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยที่วิเคราะห์ผลได้จากการทดลองใช้ (Try Out) ตามคำแนะนำของที่ปรีกษาสารนิพนธ์

๕) สร้างเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำเสนอต่อที่ปรีกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

^๔ พระมหากษัตริย์ กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ, (พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๒๒๔-๒๒๖.

^๕ Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing*, 4th ed., (New York: Harper & Row, 1971), p. 67.

๒) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

๓) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการแจกแบบสอบถาม กับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๙,๐๗๒ คนและกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓๙๑ คน โดยในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่ ๑-๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ รวมใช้ระยะเวลา ๑ สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน ๓๙๑ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๔) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมา ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓.๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

๓) การทดสอบสมมติฐานในการวิจัยใช้วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t - test) และค่าเอฟ (F - test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

โดยมีเกณฑ์การแปลค่า ดังนี้^๖

๐.๘๑ - ๑.๐๐	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันมาก
๐.๕๑ - ๐.๘๐	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
๐.๒๑ - ๐.๕๐	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อยหรือต่ำ
๐.๐๑ - ๐.๒๐	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก
๐.๐๐	หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

๔) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis technic)

^๖ Bartz, A.E., **Basic Statistical Concepts**, 4th ed., (New Jersey: Prentice-Hall, 1999), p. 84.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๓) เพื่อปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อประสิทธิผล

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๕ ผลการทดสอบสมมติฐาน

๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๗ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นมีต่อ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๘ องค์กรความรู้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๙๑ คน จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดัง ในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๓๙๑)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๗๘	๔๕.๕
หญิง	๒๑๓	๕๔.๕
รวม	๓๙๑	๑๐๐.๐
อายุ		
๑๘-๒๕ ปี	๔๔	๑๑.๓
๒๖-๓๕ ปี	๕๑	๑๓.๐
๓๖-๔๕ ปี	๑๕๔	๓๙.๔
๔๖-๕๕ ปี	๑๐๗	๒๗.๔
๕๖ ปี ขึ้นไป	๓๕	๙.๐
รวม	๓๙๑	๑๐๐.๐
การศึกษา		
ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	๒๑	๕.๔
ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า	๑๑๐	๒๘.๑
ปวส, อนุปริญญา	๔๓	๑๑.๐
ปริญญาตรี ขึ้นไป	๒๑๗	๕๕.๕
รวม	๓๙๑	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ดังนี้

เพศ พบว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕ รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน ๑๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๕ ตามลำดับ

อายุ พบว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๔ รองลงมาคืออายุ ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔ ถัดลงมาอายุ ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐ ถัดลงมาอายุ ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓ และที่น้อยที่สุดคืออายุ ๕๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐ ตามลำดับ

การศึกษา พบว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน ๒๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕ รองลงมาคือการศึกษาระดับ ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑ ถัดลงมาที่มีการศึกษาระดับ ปวส, อนุปริญญา จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐ และที่น้อยที่สุดมีการศึกษาอยู่ในระดับ จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีต่อความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ๑) งานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

(n=๓๙๑)

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุข สงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านประสิทธิผล	๔.๑๗	๐.๗๕๑	มาก
๒. ด้านการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๔.๐๖	๐.๗๙๕	มาก
รวม	๔.๑๒	๐.๗๕๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๔.๑๒, S.D. = ๐.๗๕๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ งานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลำดับ

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อประสิทธิผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีต่อความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการ โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการผลิต (Production) ๒) ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) ๓) ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) ๔) ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) และ ๕) ด้านการพัฒนา (Development) ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อประสิทธิผล ในภาพรวม

(n=๓๙๑)

ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุข สงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการผลิต (Production)	๔.๑๖	๐.๘๐๔	มาก
๒. ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency)	๔.๐๙	๐.๘๒๔	มาก
๓. ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction)	๔.๓๓	๐.๗๒๙	มาก
๔. ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness)	๔.๑๑	๐.๘๕๘	มาก
๕. ด้านการพัฒนา (Development)	๔.๑๕	๐.๗๘๖	มาก
รวม	๔.๑๗	๐.๗๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นมีต่อประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๔.๑๗, S.D. = ๐.๗๕๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อ
ประสิทธิผล ด้านการผลิต (Production)

(n=๓๙๑)

ความคิดเห็นมีต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสภา ธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัด พระนครศรีอยุธยา			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. คณะสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหลากหลาย อันเป็นประโยชน์ ต่อการสงเคราะห์ประชาชน	๔.๐๙	๐.๘๕๓	มาก
๒. กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง	๔.๑๗	๐.๘๔๘	มาก
๓. คณะสงฆ์มีการสนับสนุนเป็นสะพานบุญ ให้ภาครัฐและ ภาคเอกชน เข้ามาจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ภายใน ชุมชน	๔.๒๓	๐.๘๓๙	มาก
รวม	๔.๑๖	๐.๘๐๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นมีต่อประสิทธิผล ด้านการผลิต
(Production) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๔.๑๖ , S.D.=๐.๘๐๔)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อ ประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency)

(n=๓๙๑)

ความคิดเห็นมีต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสภา			
ธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัด	\bar{X}	S.D.	ระดับ
พระนครศรีอยุธยา			
๑. พระสงฆ์มีแผนผังขั้นตอนการบริการอย่างชัดเจน	๓.๙๙	๐.๙๐๐	มาก
๒. พระสงฆ์ให้บริการโดยไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง เป็นไปอย่าง			
ยุติธรรม	๔.๑๗	๐.๘๔๖	มาก
๓. พระสงฆ์มีความรวดเร็วในการให้บริการ	๔.๑๑	๐.๘๗๒	มาก
รวม	๔.๐๙	๐.๘๒๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นมีต่อประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๙$, S.D.=๐.๘๒๔)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อ
ประสิทธิผลด้านความพึงพอใจ (Satisfaction)

(n=๓๙๑)

ความคิดเห็นมีต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานส ารณสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัด พระนครศรีอยุธยา			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระสงฆ์เป็นผู้เสียสละ และมีเมตตา	๔.๓๕	๐.๗๘๒	มาก
๒. พระสงฆ์ให้เกียรติผู้รับการสงเคราะห์ โดยการกล่าว ทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส	๔.๓๖	๐.๗๒๗	มาก
๓. พระสงฆ์ให้ความเห็นใจและรับฟังปัญหาอย่างเต็มใจ	๔.๓๐	๐.๗๗๙	มาก
รวม	๔.๓๓	๐.๗๒๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผล ด้าน
ความพึงพอใจ (Satisfaction) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๓๓$, S.D.=๐.๗๒๙)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อ
ประสิทธิผลด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness)

(n=๓๙๑)

ความคิดเห็นมีต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสภา ธารณะสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัด พระนครศรีอยุธยา			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระสงฆ์มีการช่วยเหลือ สาธารณะสงเคราะห์ หลากหลายรูปแบบ	๔.๑๕	๐.๘๕๙	มาก
๒. เมื่อเกิดภัยพิบัติ พระสงฆ์มีการช่วยเหลือ อย่างทัน สถานการณ์	๔.๐๙	๐.๙๑๔	มาก
๓. พระสงฆ์เป็นผู้ประสานงานภาครัฐ และเอกชน ทำให้งาน สาธารณะสงเคราะห์ เกิดความรวดเร็ว	๔.๐๙	๐.๙๔๑	มาก
รวม	๔.๑๑	๐.๘๕๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผล ด้าน
การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๔.๑๑ , S.D.=๐.๘๕๘)

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อ
ประสิทธิผลด้านการพัฒนา (Development)

(n=๓๙๑)

ความคิดเห็นมีต่อ ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสภ ารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัด พระนครศรีอยุธยา			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. กิจกรรมของพระสงฆ์ในงานสาธารณสงเคราะห์ยิ่งใหญ ขึ้นทุกปี	๔.๑๓	๐.๘๗๖	มาก
๒. กิจกรรมของพระสงฆ์มีภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วน ร่วม มากขึ้นทุกปี	๔.๐๖	๐.๙๐๑	มาก
๓. เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง พระสงฆ์และประชาชน ในชุมชนเหนียวแน่นขึ้น	๔.๒๙	๐.๘๑๘	มาก
รวม	๔.๑๕	๐.๗๘๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผล ด้าน
การพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๕$, S.D.=๐.๗๘๖)

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุข สงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีต่อความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ และ ๔) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

(n=๓๙๑)

งานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. พระสงฆ์มีการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูล	๔.๑๐	๐.๘๒๐	มาก
๒. พระสงฆ์มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของ ผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	๔.๑๑	๐.๗๘๔	มาก
๓. พระสงฆ์มีการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ	๓.๙๘	๐.๙๑๔	มาก
๔. พระสงฆ์มีการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน ทั่วไป	๔.๐๖	๐.๙๑๐	มาก
รวม	๔.๐๖	๐.๗๙๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นมีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๔.๐๖, S.D. = ๐.๗๙๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

(n=๓๙๑)

ความคิดเห็นมีต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระสงฆ์มีการจัดโรงทาน ในช่วงเวลาสำคัญ อยู่อย่างสม่ำเสมอ	๔.๑๔	๐.๘๕๘	มาก
๒. พระสงฆ์มีการตั้งมูลนิธิเพื่อคนยากจน	๔.๐๔	๐.๙๐๕	มาก
๓. พระสงฆ์มีการออกแจกสิ่งของจำเป็น แก่ผู้ป่วย และชาวบ้าน สม่ำเสมอ	๔.๑๔	๐.๙๑๒	มาก
รวม	๔.๑๐	๐.๘๒๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นมีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๐$, S.D.=๐.๘๒๐)

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

(n=๓๙๑)

ความคิดเห็นมีต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระสงฆ์มีการจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์สถานศึกษาโรงเรียน	๔.๑๕	๐.๘๕๗	มาก
๒. พระสงฆ์มีการช่วยเหลือสนับสนุนกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน	๔.๐๘	๐.๘๙๕	มาก
๓. พระสงฆ์มีการสนับสนุนกิจการ ป้องกันอบายมุข และยาเสพติดในชุมชน	๔.๑๒	๐.๘๖๕	มาก
รวม	๔.๑๑	๐.๗๘๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๑$, S.D.=๐.๗๘๔)

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสุขสมบัติ

(n=๓๙๑)

ความคิดเห็นมีต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการสร้างสาธารณะประโยชน์ ถนน ประปา	๓.๙๐	๑.๐๐๐	มาก
๒. พระสงฆ์ช่วยเหลือสนับสนุนสถานที่อันเป็นสาธารณสุขประโยชน์ เช่น โรงพยาบาล อนามัย กลุ่ม อสม.	๔.๐๐	๐.๙๕๖	มาก
๓. พระสงฆ์สนับสนุนกิจกรรม อันเป็นสาธารณสุขประโยชน์ในชุมชน เช่นการปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดถนนหนทาง	๔.๐๗	๐.๙๘๑	มาก
รวม	๓.๙๘	๐.๙๑๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสุขสมบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๓.๙๘ , S.D.=๐.๙๑๔)

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

(n=๓๙๑)

ความคิดเห็นมีต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระสงฆ์ให้การช่วยเหลือในคราวเกิด อัคคีภัย ไฟไหม้	๔.๐๒	๐.๙๕๕	มาก
๒. พระสงฆ์ให้การช่วยเหลือในคราวเกิด น้ำท่วม	๔.๑๕	๐.๙๒๓	มาก
๓. พระสงฆ์ให้การช่วยเหลือในคราวเกิดโรคระบาด โควิด	๔.๐๒	๑.๐๖๙	มาก
๑๙	๔.๐๒	๑.๐๖๙	มาก
รวม	๔.๐๖	๐.๙๑๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๖$, S.D.=๐.๙๑๐)

๔.๕ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ

(n=๓๙๑)

ประสิทธิผลการบริหาร จัดการงานสาธารณสุข สงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๑๗๘ คน)		หญิง (๒๑๓ คน)			
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
๑. การดำเนินกิจการเพื่อ ช่วยเหลือเกื้อกูล	๔.๑๙	๐.๘๕๐	๔.๐๔	๐.๗๙๐	๑.๗๗๙	๐.๓๕๐
๒. การช่วยเหลือเกื้อกูล กิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์	๔.๑๕	๐.๗๗๓	๔.๐๘	๐.๗๙๔	๐.๘๔๐	๐.๓๓๔
๓. การช่วยเหลือเกื้อกูล สถานที่อันเป็นสาธารณ สมบัติ	๔.๐๕	๐.๘๗๔	๓.๙๔	๐.๙๔๖	๑.๒๓๙	๐.๑๖๙
๔. การช่วยเหลือเกื้อกูล ประชาชนทั่วไป	๔.๐๕	๐.๙๗๗	๔.๐๗	๐.๘๕๔	-๐.๑๕๗	๐.๐๕๘
รวม	๔.๑๑	๐.๘๒๐	๔.๐๓	๐.๗๗๔	๐.๙๗๕	๐.๔๒๘

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t - test แบบข้อมูล ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงาน
สาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหาร
จัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ

(n=๓๙๑)

การจัดการงาน สาธารณสุขสงเคราะห์		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. การดำเนินกิจการ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๓๐.๓๖๕	๔	๗.๕๙๑	๑๒.๖๒๔**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๓๒.๑๑๓	๓๘๖	๐.๖๐๑		
	รวม	๒๖๒.๔๗๙	๓๙๐			
๒. การช่วยเหลือ เกื้อกูลกิจการของ ผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๒๕.๓๒๘	๔	๖.๓๓๒	๑๑.๓๙๙**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๑๔.๔๒๓	๓๘๖	๐.๕๕๖		
	รวม	๒๓๙.๗๕๑	๓๙๐			
๓. การช่วยเหลือ เกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๓๖.๙๔๕	๔	๙.๒๓๖	๑๒.๓๑๗**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๘๙.๔๕๘	๓๘๖	๐.๗๕๐		
	รวม	๓๒๖.๔๐๔	๓๙๐			
๔. การช่วยเหลือ เกื้อกูลประชาชน ทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๓๔.๒๙๓	๔	๘.๕๗๓	๑๑.๔๔๓**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๘๙.๑๙๓	๓๘๖	๐.๗๔๙		
	รวม	๓๒๓.๔๘๖	๓๙๐			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓๐.๗๘๙	๔	๗.๖๙๗	๑๓.๗๕๗**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๑๕.๙๗๕	๓๘๖	๐.๕๖๐		
	รวม	๒๔๖.๗๖๔	๓๙๐			

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความ
แปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ของประชาชนที่มีอายุ

ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ
มหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕
จึงเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผล
การบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของ
ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในมิติทางด้านสังคมด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant
Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๖-๔.๒๐

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ
ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านภาพรวม

(n=๓๓๑)

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		๑๘-๒๕ ปี	๒๖-๓๕ ปี	๓๖-๔๕ ปี	๔๖-๕๕ ปี	๕๖ ปีขึ้นไป
		๔.๓๕	๔.๒๔	๔.๐๙	๓.๖๗	๔.๕๗
๑๘-๒๕ ปี	๔.๓๕	-	๐.๑๑	๐.๒๖*	๐.๖๘*	-๐.๒๒
๒๖-๓๕ ปี	๔.๒๔	-	-	๐.๑๕	๐.๕๗*	-๐.๓๔*
๓๖-๔๕ ปี	๔.๐๙	-	-	-	๐.๔๒*	-๐.๔๘*
๔๖-๕๕ ปี	๓.๖๗	-	-	-	-	-๐.๙๐*
๕๖ ปีขึ้นไป	๔.๕๗	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน
๗ คู่ คือ

๑) ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๒๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงาน
สาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม มากกว่า
ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี

๒) ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๒๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม มากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๓) ประชาชนที่มีอายุ ๒๖-๓๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม มากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๔) ประชาชนที่มีอายุ ๒๖-๓๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม น้อยกว่าประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

๕) ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม มากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๖) ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม น้อยกว่าประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

๗) ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม น้อยกว่าประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูล

(n=๓๙๑)

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		๑๘-๒๕ ปี	๒๖-๓๕ ปี	๓๖-๔๕ ปี	๔๖-๕๕ ปี	๕๖ ปีขึ้นไป
		๔.๓๓	๔.๒๙	๔.๑๓	๓.๗๑	๔.๖๓
๑๘-๒๕ ปี	๔.๓๓	-	๐.๐๓	๐.๑๙	๐.๖๒*	-๐.๓๐
๒๖-๓๕ ปี	๔.๒๙	-	-	๐.๑๖	๐.๕๘*	-๐.๓๓
๓๖-๔๕ ปี	๔.๑๓	-	-	-	๐.๔๒*	-๐.๔๙*
๔๖-๕๕ ปี	๓.๗๑	-	-	-	-	๐.๙๒*
๕๖ ปีขึ้นไป	๔.๖๓	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๕ คู่ คือ

๑) ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๒๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๒) ประชาชนที่มีอายุ ๒๖-๓๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๓) ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๔) ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

๕) ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของ ผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

(n=๓๙๑)

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		๑๘-๒๕ ปี	๒๖-๓๕ ปี	๓๖-๔๕ ปี	๔๖-๕๕ ปี	๕๖ ปีขึ้นไป
		๔.๔๑	๔.๒๓	๔.๑๓	๓.๗๖	๔.๕๘
๑๘-๒๕ ปี	๔.๔๑	-	๐.๑๘	๐.๒๘*	๐.๖๕*	-๐.๑๗
๒๖-๓๕ ปี	๔.๒๓	-	-	๐.๑๐	๐.๔๗*	-๐.๓๕*
๓๖-๔๕ ปี	๔.๑๓	-	-	-	๐.๓๖*	-๐.๔๕*
๔๖-๕๕ ปี	๓.๗๖	-	-	-	-	-๐.๘๒*
๕๖ ปีขึ้นไป	๔.๕๘	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๗ คู่ คือ

๑) ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๒๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี

๒) ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๒๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๓) ประชาชนที่มีอายุ ๒๖-๓๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๔) ประชาชนที่มีอายุ ๒๖-๓๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

๕) ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๖) ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

๗) ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

(n=๓๙๑)

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		๑๘-๒๕ ปี	๒๖-๓๕ ปี	๓๖-๔๕ ปี	๔๖-๕๕ ปี	๕๖ ปีขึ้นไป
		๔.๑๖	๔.๒๕	๔.๐๕	๓.๕๔	๔.๕๑
๑๘-๒๕ ปี	๔.๑๖	-	-๐.๐๙	๐.๑๑	๐.๖๒*	-๐.๓๖
๒๖-๓๕ ปี	๔.๒๕	-	-	๐.๒๐	๐.๗๑*	-๐.๒๗
๓๖-๔๕ ปี	๔.๐๕	-	-	-	๐.๕๒*	-๐.๔๖*
๔๖-๕๕ ปี	๓.๕๔	-	-	-	-	-๐.๙๘*
๕๖ ปีขึ้นไป	๔.๕๑	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๕ คู่ คือ

๑) ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๒๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๒) ประชาชนที่มีอายุ ๒๖-๓๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๓) ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๔) ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

๕) ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน ทั่วไป

(n=๓๙๑)

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		๑๘-๒๕ ปี	๒๖-๓๕ ปี	๓๖-๔๕ ปี	๔๖-๕๕ ปี	๕๖ ปีขึ้นไป
		๔.๕๑	๔.๑๘	๔.๐๕	๓.๖๘	๔.๕๗
๑๘-๒๕ ปี	๔.๕๑	-	๐.๓๒	๐.๔๖*	๐.๘๓*	-๐.๐๖
๒๖-๓๕ ปี	๔.๑๘	-	-	๐.๑๔	๐.๕๐*	-๐.๓๙*
๓๖-๔๕ ปี	๔.๐๕	-	-	-	-๐.๓๗*	-๐.๘๙*
๔๖-๕๕ ปี	๓.๖๘	-	-	-	-	๐.๘๙*
๕๖ ปีขึ้นไป	๔.๕๗	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๗ คู่ คือ

๑) ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๒๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี

๒) ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๒๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๓) ประชาชนที่มีอายุ ๒๖-๓๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๔) ประชาชนที่มีอายุ ๒๖-๓๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

๕) ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี

๖) ประชาชนที่มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

๗) ประชาชนที่มีอายุ ๔๖-๕๕ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา

(n=๓๙๑)

การจัดการงาน สาธารณสุขสงเคราะห์		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. การดำเนินกิจการ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๑๔.๖๖๖	๓	๔.๘๘๘	๗.๖๓๔**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๔๗.๘๑๓	๓๘๗	๐.๖๔๐		
	รวม	๒๖๒.๔๗๙	๓๙๐			
๒. การช่วยเหลือ เกื้อกูลกิจการของ ผู้อื่นเพื่อ สาธารณสุขประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๑๖.๕๕๙	๓	๕.๕๒๐	๙.๕๗๑**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๒๓.๑๙๒	๓๘๗	๐.๕๗๗		
	รวม	๒๓๙.๗๕๑	๓๙๐			
๓. การช่วยเหลือ เกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสุขสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๒๐.๕๑๗	๓	๖.๘๓๙	๘.๖๕๓**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๓๐๕.๘๘๖	๓๘๗	๐.๗๙๐		
	รวม	๓๒๖.๔๐๔	๓๙๐			
๔. การช่วยเหลือ เกื้อกูลประชาชน ทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๑๙.๖๓๙	๓	๖.๕๔๖	๘.๓๓๘**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๓๐๓.๘๔๖	๓๘๗	๐.๗๘๕		
	รวม	๓๒๓.๔๘๖	๓๙๐			
	ระหว่างกลุ่ม	๑๗.๐๙๓	๓	๕.๖๙๘	๙.๖๐๐**	๐.๐๐๐
รวม	ภายในกลุ่ม	๒๒๙.๖๗๑	๓๘๗	๐.๕๙๓		
	รวม	๒๔๖.๗๖๔	๓๙๐			

จากตารางที่ ๔.๑๙ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ของประชาชนที่มีการศึกษา

ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ
มหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕
จึงเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ
ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ มหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบ
ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในมิติทางด้านสังคมด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least
Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๐-๔.๒๔

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ
ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอ มหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา ด้านภาพรวม

(n=๓๙๑)

การศึกษา	\bar{X}	การศึกษา			
		ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	ม.๑-ม.๖ หรือ เทียบเท่า	ปวส, อนุปริญญา	ปริญญาตรี ขึ้นไป
		๔.๙๔	๔.๐๒	๔.๐๔	๔.๐๑
ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	๔.๙๔	-	๐.๙๒*	๐.๙๑*	๐.๙๓*
ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า	๔.๐๒	-	-	-๐.๐๑	๐.๐๑
ปวส, อนุปริญญา	๔.๐๔	-	-	-	๐.๐๓
ปริญญาตรี ขึ้นไป	๔.๐๑	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๓ คู่ คือ

๑) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า

๒) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ปวส, อนุปริญญา

๓) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ปริญญาตรี ขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

(n=๓๙๑)

การศึกษา	\bar{X}	การศึกษา			
		ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า	ปวส, อนุปริญญา	ปริญญาตรี ขึ้นไป
		๔.๙๐	๔.๐๒	๔.๐๑	๔.๐๙
ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	๔.๙๐	-	๐.๘๘*	๐.๙๐*	๐.๘๒*
ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า	๔.๐๒	-	-	๐.๐๑	-๐.๐๗
ปวส, อนุปริญญา	๔.๐๑	-	-	-	-๐.๐๘
ปริญญาตรี ขึ้นไป	๔.๐๙	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๓ คู่ คือ

๑) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า

๒) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ปวส, อนุปริญญา

๓) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน

ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ปริญญาตรี ขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๒๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

(n=๓๙๑)

การศึกษา	\bar{X}	การศึกษา			
		ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า	ปวส, อนุปริญญา	ปริญญาตรี ขึ้นไป
		๔.๙๗	๔.๐๒	๔.๐๙	๔.๐๘
ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	๔.๙๗	-	๐.๙๕*	๐.๘๘*	๐.๘๘*
ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า	๔.๐๒	-	-	-๐.๐๗	-๐.๐๗
ปวส, อนุปริญญา	๔.๐๙	-	-	-	๐.๐๐
ปริญญาตรี ขึ้นไป	๔.๐๘	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๓ คู่ คือ

๑) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า

๒) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ปวส, อนุปริญญา

๓) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ปริญญาตรี ขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๒๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

(n=๓๙๑)

การศึกษา	\bar{X}	การศึกษา			
		ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	ม.๑-ม.๖ หรือ เทียบเท่า	ปวส, อนุปริญญา	ปริญญาตรี ขึ้นไป
		๔.๙๐	๔.๐๒	๔.๐๓	๓.๘๘
ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	๔.๙๐	-	๐.๘๘*	๐.๘๗*	๑.๐๓*
ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า	๔.๐๒	-	-	-๐.๐๑	๐.๑๔
ปวส, อนุปริญญา	๔.๐๓	-	-	-	๐.๑๕
ปริญญาตรี ขึ้นไป	๓.๘๘	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๓ คู่ คือ

๑) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า

๒) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ปวส, อนุปริญญา

๓) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๒๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามการศึกษา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

(n=๓๙๑)

การศึกษา	\bar{X}	การศึกษา			
		ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า	ปวส, อนุปริญญา	ปริญญาตรี ขึ้นไป
		๕.๐๐	๔.๐๓	๔.๐๒	๓.๙๙
ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า	๕.๐๐	-	๐.๙๗*	๐.๙๘*	๑.๐๑*
ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า	๔.๐๓	-	-	๐.๐๑	๐.๐๔
ปวส, อนุปริญญา	๔.๐๒	-	-	-	๐.๐๓
ปริญญาตรี ขึ้นไป	๓.๙๙	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๓ คู่ คือ

๑) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า

๒) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ปวส, อนุปริญญา

๓) ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ชั้น ป.๖ หรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับ ปริญญาตรี ขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๒๗ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตาม สมมติฐานที่ ๑-๓

(n=๓๙๑)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
		ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์					
๑.	เพศ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์	๐.๙๗๕	-	๐.๔๒๘	-	✓
๒.	อายุ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์	-	๑๓.๗๕๗**	๐.๐๐๐	✓	-
๓.	การศึกษา	ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์	-	๙.๖๐๐**	๐.๐๐๐	✓	-

จากตารางที่ ๔.๒๗ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเจ้าคณะพระสังฆาธิการข้าราชการในส่วนการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๘ รูปหรือคน ดังนี้

ลำดับที่ ๑. พระครูอรุณวรสาสัย	ตำแหน่ง จอ.มหาราช
ลำดับที่ ๒. พระครูสุขุมโชติธรรม	ตำแหน่ง จต.มหาราช
ลำดับที่ ๓. พระครูโฆสิตกิตติคุณ	ตำแหน่ง จต.น้ำเต้า
ลำดับที่ ๔. นางอมรรัตน์ กริ่งไกร	ตำแหน่งนายอำเภอมหาราช
ลำดับที่ ๕. นายปรีดา ต้องประสงค์	ตำแหน่งกำนันตำบลมหาราช
ลำดับที่ ๖. นายฉานราเมศวร์ กลมกล่อม	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑
ลำดับที่ ๗. นายไพฑูรย์ ผดุงโภช	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒
ลำดับที่ ๘. นายประดิษฐ์ ฝนทอง	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔

ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์จำนวน ๒ ตอน คือ ๑. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ๒. ข้อคำถามความคิดเห็นที่มีต่อ ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูล

พระสงฆ์และวัดทั่วประเทศควรให้ความสำคัญในงานสาธารณสุขสงเคราะห์ให้มาก ตลอดจนการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความยากจนในชุมชนรอบๆวัดของตนเอง^๑

บทบาทของพระสงฆ์และวัดนั้นสามารถเข้าถึงประชาชนได้ในงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ได้เป็นอย่างดีมาก โดยเฉพาะเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ^๒

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

งานด้านสาธารณสงเคราะห์ของวัดนั้นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการช่วยเหลือ สนับสนุนช่วยเหลือคน ช่วยเหลือสังคม และสร้างกำลังใจในการดำเนินชีวิตของญาติโยม^๓

คณะสงฆ์ควรสนใจมีต่อการศึกษาของเด็กและเยาวชน ยิ่งวัดเราให้การสงเคราะห์ในด้านนี้ มากยิ่งดี นับว่าจะเป็นที่น่าเชิดชูหน้าตาของวัด และพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง^๔

งานสาธารณสงเคราะห์ถือว่าเป็นงานหลัก งานหนึ่งของคณะสงฆ์ เช่นการแสดงธรรม ก็ เป็นการการช่วยเหลือทางด้านจิตใจ พระสงฆ์จะทำโดยไม่เลือกชนชั้น^๕

ยามเกิดเหตุการณ์คับขัน ก็ต้องอาศัยการช่วยเหลือของคณะสงฆ์ทางด้านข้าวของ นอกจากนี้พระสงฆ์ยังเป็นผู้เยียวยาจิตใจ จะเห็นว่าเวลามีภัยอย่างนั้น พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาท เช่นเข้าไปสวดมนต์ เข้าไปกล่อมเกลาคจิตใจ^๖

คณะสงฆ์เป็นผู้เสียสละ และมีความพร้อมในการเป็นสะพานบุญ เพื่อบอกบุญ และ รวบรวมข้าวของเงินทองยามเกิดภัยพิบัติ หรือเหตุการณ์คับขัน และชาวบ้านก็เชื่อถือ เชื่อมั่น ว่า สิ่งของที่ให้ไปนั้น จะถึงมือผู้ประสบภัยอย่างแน่นอน^๗

พระสงฆ์ส่วนมาก ควรชี้แจงให้โยมฟัง ไม่ตลกอกตลกใจ ให้มองเห็นว่าภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว ก็หายไปได้ ให้โยมมีสติ เพราะงานสาธารณสงเคราะห์เป็นงานที่คณะสงฆ์จะมีส่วนช่วยเหลือทางด้าน จิตใจ ของประชาชนเป็นอย่างมาก^๘

๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

งานสาธารณสงเคราะห์เป็นงานที่คณะสงฆ์ต้องปฏิบัติเพราะรวมอยู่ในการบริหาร กิจการ คณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน งานช่วยเหลือทางด้านวัตถุ ก็มีมาทุกยุคทุกสมัย ตามยุคตามสมัย เช่น ว่าเมื่อก่อน นี้ บ้านเมืองยังไม่เจริญ สถานการศึกษาของเด็กไม่มี ก็อาศัยพระเถระอันเป็นที่เคารพ ของญาติโยม สร้างโรงเรียน ชวนญาติโยมสร้างโรงเรียน สร้างอาคารเรียน สร้างถนน เรียกได้ว่างานสาธารณะ สงเคราะห์นั้นเป็นงานแสดงบารมีของพระ เลยกก็ได้^๙

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

ปัญหาอุปสรรคในด้านสาธารณประโยชน์ ที่ทางวัดจะต้องพบเจอคือ งบประมาณเป็นจำนวนมากที่มีต่องานในด้านนี้ ทิศทางวัดควรส่งเสริม สร้างปลูกจิตนิสัยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกัน ทำ ก้นคิด และร่วมรับประโยชน์ด้วยกัน^{๑๐}

ปัญหาอุปสรรคก็มีคือด้านบุคลากรพระสงฆ์ที่จะทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์นั้น มีจำนวนลดน้อยลงมาก จึงควรให้มีการสร้างเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มากก็จะดี และสิ่งที่ควรปรับปรุงคือ ต้องหาวิธีที่จะสามารถแนะนำแนวทางให้คนในชุมชนตลอดจนเด็กและเยาวชน ได้เข้าถึงหลักธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาและนำไปใช้ปฏิบัติในวิถีชีวิตได้จริง^{๑๑}

มีแนวคิดที่ว่าวัดควรมีอาคารสถานที่ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุเพื่อที่จะให้ผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้านเพียงลำพังมิได้ประกอบกิจการใดๆ สามารถมาพบปะ ฟังธรรม สนทนาธรรม หรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันภายในวัด^{๑๒}

คณะสงฆ์ควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการและกลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้าน โดยการให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวกในทุกสรรพสิ่งให้แก่ชุมชน^{๑๓}

รวมถึงการจัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมด้านศีลธรรมและการสำรวมกาย วาจาใจ ด้านจิตใจ ทำให้ชาวบ้านกับวัด ก็อยู่กันด้วยความปกติสุขด้วยวิธีการ จัดกิจกรรมแสดงปาฐกถาประจำวันอาทิตย์^{๑๔}

วัดควรให้ความช่วยเหลือทั้งสถานที่และกำลังทรัพย์เพื่อสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชนทุกอย่าง โดยคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้งด้วยดีตลอดไป^{๑๕}

๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

วัดควรพัฒนาวัดให้เป็นของชุมชนโดยชุมชนและเพื่อชุมชน โดยให้ชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของและควรสร้างภาพลักษณ์ของวัดให้ได้ ๕ ประการคือ เป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุและสามเณร เป็นที่บวชเรียนศึกษาพระธรรม เป็นที่ทาบุญบำเพ็ญกุศล เป็นที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนให้เกิดความรู้สึกว่าวัดกับชุมชนเป็นหน่วยงานเดียวกัน^{๑๖}

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

การเอื้อเพื่อสถานที่สำหรับตั้งศูนย์ช่วยเหลือหรืออนามัยเพื่อถวายเป็นการรักษากษัตริย์และให้บริการแก่อาสาสมัครที่ปฏิบัติธรรม ยังขาดการประชาสัมพันธ์ของคณะสงฆ์อย่างทั่วถึง เครื่องอุปโภคบริโภค มีน้อยไม่เพียงพอ สำหรับแจกจ่ายให้นักศึกษาประชาชนที่มาขอรับเพื่อที่จะนำไปบริจาคต่อผู้ยากไร้ตามชนบท ต้องมีการประชาสัมพันธ์ บอกบุญแก่ ญาติโยมที่มาทำบุญที่วัดให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่นักศึกษาประชาชนที่จะนำไปบริจาคต่อผู้ยากไร้ตามชนบท^{๑๗}

สำหรับการจัดสถานที่เพื่อทำกิจกรรมด้านกรรมฐานยังไม่มีสถานที่ที่เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน ควรจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำกรรมฐาน ที่เป็นสัดส่วน ทั้งที่พักอาศัยและที่ปฏิบัติ^{๑๘}

บทบาทของวัดในด้านกิจการสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีแนวทางจัดปลูกป่าไม้ยืนต้นจัดทำสถานที่ออกกำลังกาย ปรับปรุงภูมิทัศน์หน้าวัดเพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ มีปัญหาเรื่องการดูแลรักษา แนวทางแก้ไขจัดเจ้าหน้าที่ดูแลเป็นสัดส่วน^{๑๙}

สาธารณสมบัติมีการพัฒนาสิ่งปลูกสร้าง ไม่ว่าจะเป็นศาลาหน้าวัดซ่อมแซมกุฏิสงฆ์ห้องน้ำ ห้องครัว การบริการให้หน่วยงานราชการใช้สถานที่ประชุมสัมมนา ประชาชนทั่วไปใช้สถานที่วัดจัดงานบำเพ็ญกุศลต่างๆ ได้สะดวก ควรมีการทำนุบำรุงรักษา มีเจ้าหน้าที่รับชอบ^{๒๐}

๔. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

งานด้านสาธารณสงเคราะห์นี้ต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะมีประโยชน์ต่อชุมชนมาก ก็ต้องอาศัยยึดหลักสังคหวัตถุธรรม ๔ ประการ ธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นนำมาใช้ด้วยกันทั้ง ๔ ข้อ จะขาดข้อใดข้อหนึ่ง ก็ไม่สมบูรณ์ ต้องครบจึงจะสามารถช่วยทำให้การปฏิบัติงานด้านนี้เข้มแข็งและดียิ่งขึ้น^{๒๑}

พระสงฆ์ถือว่าเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณพระสงฆ์จะต้องทำหน้าที่แนะนำชี้ทางผิดชี้ทางถูกให้กับญาติโยมผู้ยังขาดปัญญาหรือว่ามีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมยังน้อยอยู่บทบาทของวัดและของพระสงฆ์ในด้านนี้ยังมีน้อย เป็นหน้าที่หลักของพระสงฆ์ที่จะต้องช่วยเหลือสังคมโดยเฉพาะ^{๒๒}

พระสงฆ์จะสงเคราะห์เยาวชน เด็กๆ ก็สามารถสงเคราะห์ได้ เพราะว่าพระสงฆ์ ที่อยู่อาศัยก็ฟรี และเชื่อว่าแต่ละวัดสามารถเจียดที่อยู่อาศัยให้ได้ อาหารก็ได้ เครื่องนุ่งห่มกับการเรียนก็ไม่

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

เท่าไร เรื่องอาหารกับเรื่องที่อยู่ค่อนข้างจะจ่ายสูงกว่า ถ้าจะช่วยกันทำให้มากกว่านี้และช่วยกันดูแลให้เป็นเหมือนสมัยโบราณ คือเอาเด็กมาไว้วัด แล้ววัดก็ให้การสนับสนุนทั้งศีลธรรมจรรยา การศึกษาก็จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมมาก^{๒๓}

การปฏิบัติที่ดีของคณะสงฆ์สามารถช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้การทำงานด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ทุกฝ่ายสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตลอดจนสามารถที่จะยึดเหนี่ยวน้ำใจ น้ำใจทั้งวัดและผู้ที่อยู่อาศัยในเขตชุมชนนั้นก็พลอยได้รับประโยชน์รับความสุขเสมอกัน และวัดตลอดจนพระพุทธศาสนาได้มาก^{๒๔}

และในสังคมไทยวัดที่มีนโยบายในเชิงสังคมสงเคราะห์นั้นไม่น้อยมาก พระเถระผู้ใหญ่ควรเข้ามามีบทบาทชี้แนวทางให้พระผู้น้อยนำนโยบายไปปฏิบัติ^{๒๕}

ซึ่งทิศทางในการทำงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ ควรยึดหลักแบบเดิมที่พระมหาเถระท่านมอบนโยบายให้ถือปฏิบัติอยู่แล้วและควรปรับปรุงยุคตีให้เหมาะสมกับภาวะการณ์สมัยใหม่ที่สำคัญต้องปลูกฝังให้พระเรามีความเสียสละเพื่อสังคมก็จะเป็นคุณประโยชน์ต่อทุกฝ่ายเป็นอย่างสูง^{๒๖}

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

๔.๗ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นมีต่อ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามรายด้านรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๔

ตารางที่ ๔.๒๔ ปัญหา และอุปสรรค ที่มีต่องานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ช่วงเวลาที่จัดโรงทานไม่สะดวกกับคนที่เลิกงานเย็น	ทางคณะสงฆ์ควรมีการวางแผนที่ดี เพื่อให้การบริการทั่วถึงแก่ประชาชน
วัดขาดจิตอาสาที่จะช่วยขนของไปบริจาคตามที่ต่างๆ	ควรมีการจัดการฝึกอบรมบุคลากร และรับสมัครบุคลากรที่เป็นจิตอาสาที่จะช่วยงานและควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานในอนาคต
การประชาสัมพันธ์ ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ไม่ได้รับข่าวสาร	ทางคณะสงฆ์ควรมีการวางแผนที่ดี มีการประชาสัมพันธ์ ที่ทั่วถึงแก่ประชาชนในเรื่องกิจกรรม

จากตารางที่ ๔.๒๔ ปัญหาและอุปสรรค คือ ช่วงเวลาที่จัดโรงทานไม่สะดวกกับคนที่เลิกงานเย็น วัดขาดจิตอาสาที่จะช่วยขนของไปบริจาคตามที่ต่างๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ไม่ได้รับข่าวสาร

ข้อเสนอแนะคือ ทางคณะสงฆ์ควรมีการวางแผนที่ดี การบริหารจัดการ การกระจายงาน และมีการประชาสัมพันธ์ ที่ทั่วถึงแก่ประชาชนในเรื่องกิจกรรม ควรมีการจัดการฝึกอบรมบุคลากร และรับสมัคร บุคลากรที่เป็นจิตอาสาที่จะช่วยงานและควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานในอนาคต

ตารางที่ ๔.๒๙ ปัญหา และอุปสรรค ที่มีต่องานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ
สาธารณประโยชน์

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน เช่น โครงการปลอดบุหรี่ เหล้า	คณะสงฆ์ควรเป็นศูนย์ประสานงานในเรื่องการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาชนในที่ต่างๆ กันอย่างจริงจัง และมีเจ้าหน้าที่ติดตามประเมินผลกับการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วย คณะสงฆ์ควรมีการทำความเข้าใจกับประชาชน โดยการให้พระสงฆ์ช่วยกันอบรมประชาชนผ่านกิจกรรมการแสดงธรรม ประจำวันอาทิตย์และการเทศน์ต่างๆ ในงานวัด

จากตารางที่ ๔.๒๙ ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน เช่น โครงการปลอดบุหรี่ เหล้า

ข้อเสนอแนะคือ คณะสงฆ์ควรเป็นศูนย์ประสานงานในเรื่องการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาชนในที่ต่างๆ กันอย่างจริงจัง และมีเจ้าหน้าที่ติดตามประเมินผลกับการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วย คณะสงฆ์ ควรมีการทำความเข้าใจกับประชาชน โดยการให้พระสงฆ์ช่วยกันอบรมประชาชนผ่านกิจกรรมการแสดงธรรม ประจำวันอาทิตย์และการเทศน์ต่างๆ ในงานวัด

ตารางที่ ๔.๓๐ ปัญหา และอุปสรรค มีต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือแกือกุศลสถานที่ยังเป็นสาธารณสมบัติ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
วัดยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามี กิจกรรมระดมทุน	งานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์นี้ ควรกระจายไปตาม วัดต่างๆ ที่มีกำลังทุนทรัพย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ กับสาธารณสุขมากกว่านี้ ในด้านนี้ควรมีการ ประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามีกิจกรรมที่จะต้อง ระดมทุนสร้าง

จากตารางที่ ๔.๓๐ ปัญหาและอุปสรรค คือ วัดยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามี
กิจกรรมระดมทุน

ข้อเสนอแนะคือ งานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์นี้ ควรกระจายไปตามวัดต่างๆ ที่มีกำลังทุน
ทรัพย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสาธารณสุขมากกว่านี้ ในด้านนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามี
กิจกรรมที่จะต้องระดมทุนสร้าง

ตารางที่ ๔.๓๑ ปัญหา และอุปสรรค มีต่องานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือแก่กุลประชาชนทั่วไป

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
หากเกิดเหตุการณ์ อาคารสำหรับตั้งหน่วย สงเคราะห์ หรือที่พักพิง ไม่น่าจะเพียงพอ	ควรตระเตรียมศาลา อาคาร ให้สะอาด เพื่อ เตรียมพร้อมหากต้องตั้งหน่วยสงเคราะห์ หรือใช้ เป็นที่พักพิง และหากว่าในอนาคต มีความจำเป็น เป็นมากขึ้น ทางวัดอาจจะมีปัจจัยสนับสนุนไม่ เพียงพอ ควรหาทุนสนับสนุนเพิ่มเติมจาก ประชาชนผู้มีจิตศรัทธา เพื่อสร้างอาคารสำหรับ รองรับ รวมถึงการให้ธรรมะเพื่อการดำรงชีวิตไม่ ผิดกฎหมายและกฏศีลธรรม

จากตารางที่ ๔.๓๑ ปัญหาและอุปสรรค คือ หากเกิดเหตุการณ์ อาคารสำหรับตั้งหน่วย
สงเคราะห์ หรือที่พักพิง ไม่น่าจะเพียงพอ

ข้อเสนอแนะคือ ควรตระเตรียมศาลา อาคาร ให้สะอาด เพื่อเตรียมพร้อมหากต้องตั้ง
หน่วยสงเคราะห์ หรือใช้เป็นที่พักพิง และหากว่าในอนาคต มีความจำเป็นมากขึ้น ทางวัดอาจจะมี
ปัจจัยสนับสนุนไม่เพียงพอ ควรหาทุนสนับสนุนเพิ่มเติมจาก ประชาชนผู้มีจิตศรัทธา เพื่อสร้างอาคาร
สำหรับรองรับ รวมถึงการให้ธรรมะเพื่อการดำรงชีวิตไม่ผิดกฎหมายและกฏศีลธรรม

๔.๘ องค์ความรู้

๔.๖.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังแผนภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

ด้านการผลิต (Production) มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหลากหลาย อันเป็นประโยชน์ต่อการสงเคราะห์ประชาชน กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง และคณะสงฆ์มีการสนับสนุนเป็นสะพานบุญให้ภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาจัดกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์ภายในชุมชน

ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์มีแผนผังขั้นตอนการบริการอย่างชัดเจน ให้บริการโดยไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง เป็นไปอย่างยุติธรรม ความรวดเร็วในการให้บริการ

ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์เป็นผู้เสียสละ และมีเมตตา ให้เกียรติผู้รับการสงเคราะห์ โดยการกล่าวทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเห็นใจและรับฟังปัญหาอย่างเต็มใจ

ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์มีการช่วยเหลือ สาธารณะสงเคราะห์หลากหลายรูปแบบ เมื่อเกิดภัยพิบัติ คณะสงฆ์มีการช่วยเหลือ อย่างทันสถานการณ์ และคณะสงฆ์เป็นผู้ประสานงานภาครัฐ และเอกชน ทำให้งานสาธารณะสงเคราะห์ เกิดความรวดเร็ว

ด้านการพัฒนา (Development) มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ กิจกรรมคณะสงฆ์ ในงานสาธารณะสงเคราะห์ ยิ่งใหญ่ขึ้นทุกปี มีภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม มากขึ้นทุกปี เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง คณะสงฆ์และประชาชนในชุมชนเหนียวแน่นขึ้น

ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูล มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์มีการทำโรงทานในช่วงเวลาสำคัญ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งยังมีการออกแจกสิ่งของจำเป็น แก่ผู้ป่วยติดเตียง และชาวบ้านบริเวณพื้นที่ใกล้วัด อย่างสม่ำเสมอ

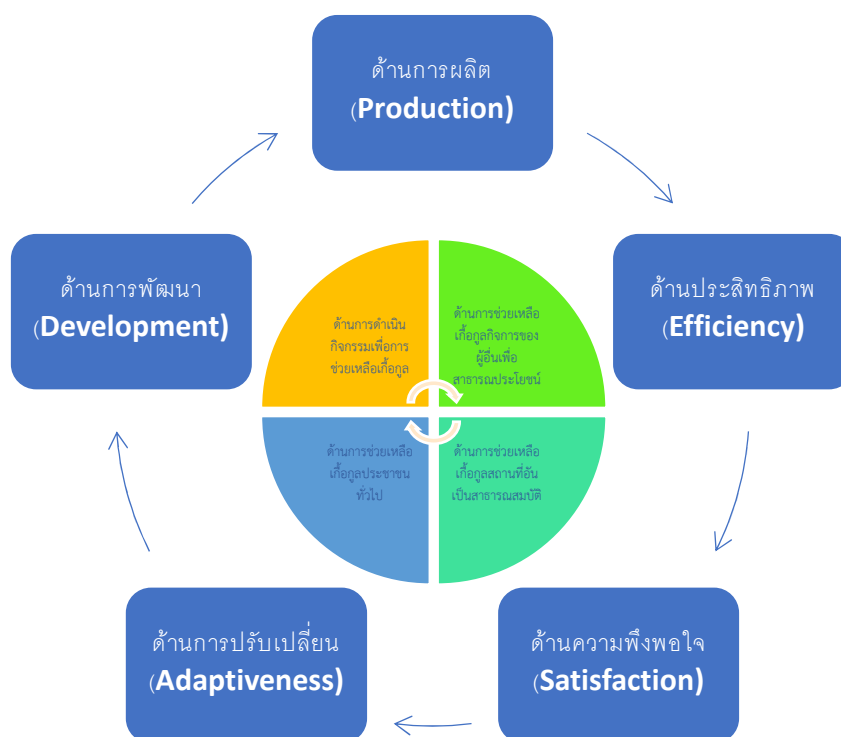
ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์จัดหาทุนทรัพย์เพื่อสงเคราะห์สถานศึกษา โรงเรียนในชุมชนอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ทั้งยังได้ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาชุมชน และสนับสนุนกิจการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอบายมุข รวมถึงยาเสพติดภายในชุมชนอีกด้วย

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการสร้างสาธารณประโยชน์ เช่น ให้ใช้ที่ธรณีสงฆ์ สำหรับสร้างแท็งก์น้ำ เจาะบ่อบาดาล ทำประปาชุมชน ทั้งยังสนับสนุนกิจกรรม อันเป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน เช่นการปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดถนนหนทาง

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์ให้การช่วยเหลือในคราวเกิดโรคระบาด โควิด ๑๙ และให้การช่วยเหลือในคราวเกิด ไฟไหม้ ภัยพิบัติจากธรรมชาติ แก่ประชาชนในชุมชนมาโดยตลอด

ดังนั้น พระสงฆ์ผู้ที่มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ต้องสามารถเข้าถึงประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล ด้านสาธารณประโยชน์ ด้านสาธารณสมบัติ และ ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ทั้งพระสงฆ์และวัดทั่วไปได้ให้การสาธารณสงเคราะห์เป็นอย่างดีอยู่แล้ว ตลอดจนการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความยากจน และการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนที่สุจริตได้เป็นอย่างดี ทั้งวัดและทั้งบ้านและผู้ที่อยู่อาศัยในเขตชุมชนนั้นก็พลอยได้รับประโยชน์รับความสุขตลอดไป

๔.๖.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๒ แสดงให้เห็นประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี ๔ ด้านคือ ๑. ด้านการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๔. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป โดย

บูรณาการร่วมกับปัจจัยด้านประสิทธิผล คือ ๑. ด้านการผลิต (Production) ๒. ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) ๓. ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) ๔. ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) ๕. ด้านการพัฒนา (Development)

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับจำนวนประชากรในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๙๑ รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๑๓ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าที (T-test) ค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน ๘ รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕ รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน ๑๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๕ มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๔ รองลงมาคืออายุ ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔ ถัดลงมาอายุ ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐ ถัดลงมาอายุ ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓ และที่น้อยที่สุดคืออายุ ๕๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน ๒๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕ รองลงมาคือการศึกษา ระดับ ม.๑-ม.๖ หรือเทียบเท่า จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑ ถัดลงมาที่มีการศึกษาระดับ ปวส., อนุปริญญา จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐ และที่น้อยที่สุดมีการศึกษาอยู่ในระดับ จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔

๕.๑.๒ ภาพรวม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๕๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ งานสาธารณสุขสงเคราะห์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลำดับ

๕.๑.๓ งานสาธารณสุขสงเคราะห์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๙๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านการดำเนินงานกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๒๐

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘๔

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๑๔

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๑๐

๕.๑.๔ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๕๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านการผลิต (Production) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการผลิต (Production) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๐๔

ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๒๔

ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๓ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๒๙

ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๕๘

ด้านการพัฒนา (Development) ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนา

(Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘๖

๕.๑.๕ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปลำดับดังนี้

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของ อ.มหาราช จ.อยุธยา การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ การจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

๕.๑.๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลจากการวิจัย พบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ ช่วงเวลาที่จัดโรงงานไม่สะดวกกับคนที่เลิกงานเย็น วัดขาดจิตอาสาที่จะช่วยขนของไปบริจาคตามที่ต่างๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ไม่ได้รับข่าวสาร

ข้อเสนอแนะคือ ทางคณะสงฆ์ควรมีการวางแผนที่ดี การบริหารจัดการ การกระจายงาน และมีการประชาสัมพันธ์ ที่ทั่วถึงแก่ประชาชนในเรื่องกิจกรรม ควรมีการจัดการฝึกอบรมบุคลากร และรับสมัคร บุคลากรที่เป็นจิตอาสาก่อนจะช่วยงานและควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานในอนาคต

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน เช่น โครงการปลอดบุหรี่ เหล้า

ข้อเสนอแนะคือ คณะสงฆ์ควรเป็นศูนย์ประสานงานในเรื่องการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาชนในที่ต่างๆ กันอย่างจริงจัง และมีเจ้าหน้าที่ติดตามประเมินผลกับการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วย คณะสงฆ์ ควรมีการทำความเข้าใจกับประชาชน โดยการให้พระสงฆ์ช่วยกันอบรมประชาชนผ่านกิจกรรมการแสดงธรรม ประจำวันอาทิตย์และการเทศน์ต่างๆ ในงานวัด

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ วัดยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามีกิจกรรมระดมทุน

ข้อเสนอแนะคือ งานด้านสาธารณสงเคราะห์นี้ ควรกระจายไปตามวัดต่างๆ ที่มีกำลังทุนทรัพย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสาธารณชนมากกว่านี้ ในด้านนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามีกิจกรรมที่จะต้องระดมทุนสร้าง

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ หากเกิดเหตุการณ์ อาคารสำหรับตั้งหน่วยสงเคราะห์ หรือที่พักพิง ไม่น่าจะเพียงพอ

ข้อเสนอแนะคือ ควรเตรียมศาลา อาคาร ให้สะอาด เพื่อเตรียมพร้อมหากต้องตั้งหน่วยสงเคราะห์ หรือใช้เป็นที่พักพิง และหากว่าในอนาคต มีความจำเป็นมากขึ้น ทางวัดอาจจะมีปัจจัยสนับสนุนไม่เพียงพอ ควรหาทุนสนับสนุนเพิ่มเติมจาก ประชาชนผู้มีจิตศรัทธา เพื่อสร้างอาคารสำหรับรองรับ รวมถึงการให้ธรรมะเพื่อการดำรงชีวิตไม่ผิดกฎหมายและกฏศีลธรรม

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๕๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ใน ชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง” พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ใน ชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนวัดหนองสนมมีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในชุมชนวัดหนองสนมเป็นอย่างดีเมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านทาน ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนวัดหนองสนมให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดีด้านปิยวาจา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนหนองสนมพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ พูดให้กำลังใจเพื่อนบ้านไม่ตำหนิ ด้าน อุตถจริยา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนในชุมชนเป็นจิตอาสาสามารถช่วยเหลือ ชุมชนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ แบ่งปันความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน คอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน และด้านสมานัตตตา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มี การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลายประชาชน ยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน^๑ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระแสงสุรีย์ คุณธมโม (ทองขาว) ได้ค้นคว้าศึกษาการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่า จิตตสามัคคี)จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

๑. การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เมื่อผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยการให้ผู้เรียนได้ศึกษาไปความรู้ แล้วให้ผู้เรียนได้ทำการวิเคราะห์ แยกแยะประเด็นเรื่องราวตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ปรากฏว่า ผู้เรียนบางส่วนมีความเข้าใจเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ได้ไม่สมบูรณ์ ผู้สอนจึงดำเนินการอธิบายสอดแทรกเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม ๗ และสังเกตพฤติกรรมตอบสนอง ปรากฏว่า ผู้เรียนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองในการเรียนรู้และสามารถตอบปัญหาที่ผู้สอนถามได้ ผู้สอนจึงดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง ๔ แผน ปรากฏว่าผู้เรียนมีความเข้าใจตามหลัก

^๑ พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง), “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัด ระยอง”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๖๐).

สัปดาห์ ปุริสริสธรรม ๗ มากขึ้นและสามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะตามการจัดการเรียนรู้หลักสัปดาห์ปุริสริสธรรม ๗ ทั้ง ๗ ชั้น ได้เป็นอย่างดี และจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปดาห์ปุริสริสธรรม ๗ สังเกตพบอีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีมีผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

๒. ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปดาห์ปุริสริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมาเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปดาห์ปุริสริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาจำนวน ๔๐ ข้อ ซึ่งใช้แบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .๐๕ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปดาห์ปุริสริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒๘.๗๔/๒๔.๔๗^๒

๕.๒.๑ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล จากการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มีบทบาทในการจัดโครงการ ในช่วงเวลาสำคัญ อยู่อย่างสม่ำเสมอ และมีการตั้งมูลนิธิเพื่อคนยากจน ตลอดจนมีการออกแจกสิ่งของจำเป็น แก่ผู้ป่วย และชาวบ้าน สม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อุบลศรี เสนาะรักษ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ใน เขตกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ด้านสวัสดิการให้การสงเคราะห์ต่างๆ คือ การใช้เสนาสนะภายในวัด หรือให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆภายในวัด เช่น การตั้งสภาตำบล ใช้เป็นพื้นที่ ประชุมของทางราชการ เป็นที่ประชุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ตำบลของท้องถิ่น ให้ใช้ศาลาการเปรียญ หรือบริเวณวัด เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆให้แก่ราชการ

^๒ พระแสงสุรีย์ คุณธมโม (ทองขาว), “การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปดาห์ปุริสริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

ประชาชน ชาวบ้านเจ้าของวัดให้มาร่วม รับบริจาคจากราชการ หรือจัดกิจกรรมให้กลุ่มต้อยโอกาส ทางสังคม ให้ได้รับการฝึกฝน พัฒนาตาม ศักยภาพ เช่น การช่วยเหลือเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กที่มา จากครอบครัวยากจน นอกจากนี้ เจ้าอาวาสแบ่งที่วัดให้จัดตั้งสถานศึกษา สถานือนามัย ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์หรือเป็นที่ตั้งของหน่วยงาน ราชการ ปรปะปาประจำหมู่บ้าน ตลอดจนจัดกิจกรรม สาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น เกิดอุทกภัย พระสงฆ์จัดการรวบรวมเครื่องอุปโภค บริโภคจากผู้มีจิต ศรัทธานำไปช่วยเหลือผู้ ประสบภัย เป็นต้น^๓ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษา เฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน)” ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาของท่านมี ๒ ด้าน คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตาม หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยเน้นการปฏิบัติตามมากกว่าสอนให้ความรู้เท่านั้น ด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนา การศึกษา สาธารณสุขและสาธารณประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนการเป็นผู้นำในการตั้ง กองทุนผ้าป่าช่วยชาติ^๔

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ จากการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์ได้มีการจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์สถานศึกษาโรงเรียน มีการช่วยเหลือสนับสนุนกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน และมีการสนับสนุน กิจการ ป้องกันอบายมุข และยาเสพติดในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **วินัย เก่งสุวรรณ** ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาในโรงเรียนพระ ปริยัติธรรมแผนกสามัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ ๑๐” พบว่า บทบาทด้านสังคม สงเคราะห์ของพระสงฆ์ที่ดีที่สุดคือ ๑) บทบาทด้านการศึกษา วัดให้สถานที่เป็นโรงเรียน และ อาคารเรียน พระเป็นผู้สอนและอบรมเยาวชนให้รู้หนังสือ ให้เป็นผู้มีศีลธรรมและความรับผิดชอบต่อ สังคมอนุเคราะห์การจัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กก่อนวัยเรียน ชักชวนชาวบ้านให้สนับสนุนด้วย ทุนการศึกษา และอุปกรณ์การเรียน ๒) บทบาทด้านการสาธารณสุข พระสงฆ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ให้การรักษาพยาบาลแก่ชาวบ้านในทุกระดับความเจ็บป่วย โรคบางชนิดหายด้วยแรงศรัทธาที่ผู้ป่วยมี ต่อพระสงฆ์ ๓) บทบาทด้านการพัฒนาจิตใจของประชาชน พระสงฆ์ให้ธรรมทานแก่ประชาชนจิตใจที่

^๓ อุบลศรี เสนาะรักษ์, “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๔).

^๔ พระมหาบุญมี อธิบุญโณ, “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิ มงคล (บัว ญาณสมปนโน)”, **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔).

พัฒนาแล้วจะไม่่วนวายจะเข้าใจในความหมายของคำว่า ธรรมย่อมคุ้มครองผู้ประพฤติธรรมนอกจากนี้ การสอนปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ก็สามารถช่วยให้เกิดความสุขสงบทางจิตใจได้มาก ๔) บทบาทด้านการสงเคราะห์ทางจิต พระสงฆ์มีบทบาทในด้านการช่วยบรรเทาปัญหาและมีส่วนช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชนได้มาก งานสังคมสงเคราะห์ที่พระสงฆ์ทำได้โดยตรง คือ งานสังคมสงเคราะห์ทางจิตใจเป็นหลัก ๕) บทบาทด้านการพัฒนาท้องถิ่น ในชนบทพระสงฆ์มีบทบาทมากในฐานะผู้นำด้านการเสนอความคิดริเริ่ม และระดมความร่วมมือของชาวบ้านในการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน^๕ และยังคงคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี (เสริมแก้ว)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของวัดในงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์นั้น วัดมีการรณรงค์สนับสนุนโครงการวัดปลอดบุหรี่ และโครงการฐานปลอดเหล้า ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) อบรมแนะนำและให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนในด้านสิ่งเสพติดให้โทษ/และการป้องกันยาเสพติด เพื่อสุขภาพและความสงบสุขของชุมชน รองลงมาคือเรื่องวัดเอื้อเพื่อสถานที่สำหรับตั้งคลินิกชลประทาน โดยนายแพทย์อุทัย สุภาพ อดีต ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชลประทาน เป็นผู้ริเริ่มเพื่อถวายเป็นการตรวจรักษาในเบื้องต้นแก่พระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาเป็นการสร้างสาธารณประโยชน์ให้ทั่วถึง^๖

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ จากการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการสร้างสาธารณะประโยชน์ ถนน ประปา ทั้งยังช่วยเหลือสนับสนุนสถานที่อันเป็นสาธารณประโยชน์ เช่น โรงพยาบาล อนามัย กลุ่ม อสม. และสนับสนุนกิจกรรม อันเป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน เช่นการปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดถนนหนทาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี (เสริมแก้ว)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของการสาธารณสุขสงเคราะห์ ที่พระสงฆ์หรือวัดวาอารามต่างๆ จัดทำอยู่ในปัจจุบัน คือ การเกื้อกูลสาธารณ

^๕วินัย เก่งสุวรรณ, “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ ๑๐”, **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต**, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑).

^๖พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี (เสริมแก้ว), “บทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

สมบัติ ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดคลอง การสร้างฌาปนสถาน การสร้างประปา การสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า การช่วยพิทักษ์รักษาสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติและการอื่นๆ เป็นการเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นต้น^๗ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมคณะสงฆ์และการ พระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ” ผลการศึกษาพบว่า ในส่วนของวัดผลพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับวัด ในฐานะตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนาในสังคมที่แตกต่างกันจากท้องถิ่นที่มีความผูกพันกันน้อยที่สุดคือ ในชุมชนนครหลวงไปสู่ท้องถิ่นที่มีพลเมืองหนาแน่นน้อย มีวัดและพระสงฆ์ในท้องถิ่นน้อย แต่ประชาชนมีความต้องการและมีความผูกพันกับวัดมากที่สุด และพบว่าวัดในฐานะตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนาในสังคมไทยมีหน้าที่สังเคราะห์ประชาชนทางด้านจิตใจโดยเป็นผู้ดำเนินการรักษาความเรียบร้อยการศาสนศึกษา การศึกษาสังเคราะห์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์^๘

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ได้ให้การช่วยเหลือในคราวเกิด อัคคีภัย ไฟไหม้ น้ำท่วม และในคราวเกิดโรคระบาด โควิด ๑๙ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **อุบลศรี เสนาะรักษ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ด้านสวัสดิการให้การสงเคราะห์ต่างๆ คือ การใช้เสนาสนะภายในวัด หรือบริเวณวัด เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆให้แก่ราชการ ประชาชน ตลอดจนจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น เกิดอุทกภัย พระสงฆ์จัดการรวบรวมเครื่องอุปโภคบริโภคจากผู้มีจิตศรัทธานำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น^๙ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน) ผลการศึกษาพบว่า พระธรรมวิสุทธิมงคล เป็นพระสงฆ์ที่เกิดในครอบครัว มีอาชีพเกษตรกรรม แต่ฐานะการเงินของสกุลท่านอยู่ในสภาพ ค่อนข้างดี

^๗ พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี (เสริมแก้ว), “บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^๘ ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, “การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๒).

^๙ อุบลศรี เสนาะรักษ์, “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๔).

ขณะเข้าสู่ความเป็นสมณเพศ สังกัดพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ยึดถืออุตงควัตร เป็นเครื่องขัด เกลาภิเลส เป็นพระสงฆ์ นักปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการ พัฒนาของท่านมีอยู่ ๒ ด้าน คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเน้นการนำไปปฏิบัติมากกว่าสอนให้รู้ เท่านั้น ด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนาการศึกษาสาธารณสุขและสาธารณะประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนการ เป็นผู้นำในการตั้งกองทุนผ้าป่าช่วยชาติ^{๑๐}

๕.๒.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการผลิต (Production) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการผลิต (Production) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหลากหลาย อันเป็นประโยชน์ต่อการสงเคราะห์ประชาชน ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง และคณะสงฆ์ยังมีการสนับสนุนเป็นสะพานบุญ ให้ภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **อุบลศรี เสนาะรักษ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ใน เขตกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ด้านสวัสดิการให้การสงเคราะห์ต่างๆ คือ การจัดกิจกรรมต่างๆภายในวัด เช่น การตั้งสภาตำบล ใช้เป็นพื้นที่ ประชุมของทางราชการ เป็นที่ประชุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ตำบลของท้องถิ่น ให้ใช้ศาลาการเปรียญ หรือบริเวณวัด เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆให้แก่ราชการ ประชาชน ชาวบ้าน เจ้าของวัดให้มาร่วมรับบริจาค หรือจัดกิจกรรมให้กลุ่มด้อยโอกาสทางสังคม ให้ได้รับการฝึกฝน พัฒนาตาม ศักยภาพ เช่น การช่วยเหลือเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน นอกจากนี้ เจ้าอาวาสแบ่งที่วัดให้จัดตั้งสถานศึกษา สถานีอนามัย ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์หรือเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการ ประปาประจำหมู่บ้าน ตลอดจนจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น เกิดอุทกภัย พระสงฆ์จัดการรวบรวมเครื่องอุปโภค บริโภคจากผู้มีจิตศรัทธานำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น^{๑๑}

^{๑๐} พระมหาบุญมี อธิปุณฺโณ, “บทบาทของพระสังฆาธิการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนฺโน)”, *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*, (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔).

^{๑๑} อุบลศรี เสนาะรักษ์, “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๔).

และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน) ผลการศึกษาพบว่า พระธรรมวิสุทธิมงคล เป็นพระสงฆ์ที่เกิดในครอบครัว มีอาชีพเกษตรกรรม แต่ฐานะการเงินของสกุลท่านอยู่ในสภาพ ค่อนข้างดี ขณะเข้าสู่ความเป็นสมณเพศ สังกัดพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ยึดถืออุดมคติว่า เป็นเครื่องขัด กลากิเลสเป็นพระสงฆ์ นักปฏิบัติสมณธรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การ พัฒนาของท่านมีอยู่ ๒ ด้าน คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเน้นการนำไปปฏิบัติมากกว่าสอนให้รู้ เท่านั้น ด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนาการศึกษาสาธารณสุขและสาธารณะประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนการ เป็นผู้นำในการตั้งกองทุนผ้าป่าช่วยชาติ^{๑๖}

ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์มีแผนผังขั้นตอนการบริการอย่างชัดเจน ให้บริการโดยไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง เป็นไปอย่างยุติธรรม ทั้งความรวดเร็วในการให้บริการ ทันทต่อสถานการณ์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระครูประดิษฐ์สมณคุณ (จันทโต/สื่อจันดา)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักสังคหัตถุธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท สังคหัตถุธรรม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน การผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ พุดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ละเว้นความชั่วเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่ายและดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหากับประชาชน^{๑๗} และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **บุญช่วย จันท์เฮ้า** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการบริหารของเจ้าอาวาสที่ส่งผลต่อ การปฏิบัติงานวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดกรุงเทพมหานคร ” ผลการศึกษาพบว่า การปกครองคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ คือ ด้านการ ปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการ และสาธารณสุขสงเคราะห์ให้ ดำเนินไปตาม

^{๑๖} พระมหาบุญมี อธิปุณโณ, “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน)”, **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔).

^{๑๗} พระครูประดิษฐ์สมณคุณ (จันทโต/สื่อจันดา), “การนำหลักสังคหัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

พระธรรมวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ มหาเถรสมาคม ข้อบังคับ มติพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัย การลงนิคหกรรม การวินิจฉัยข้ออุทธรณ์ ต่าง ๆ ตลอดถึงการแต่งตั้งถอดถอนเจ้าคณะพระสังฆาธิการ ควบคุมดูแลให้ ไปตามข้อวัตรปฏิบัติของจรรยาพระสังฆาธิการ และสถาบันคณะสงฆ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ วิทยาการด้านการบริหารและการจัดการก้าวหน้าไปมากคณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมา ช่วยเสริมการบริหาร และการปกครองคณะสงฆ์ กิจกรรมคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารแบบ ราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจกรรมคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารที่คล่องตัวแบบภาคเอกชน และกิจกรรมบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัย^{๑๔}

ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์เป็นผู้เสียสละ มีเมตตา ให้เกียรติผู้รับการสงเคราะห์ โดยการกล่าวทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส ทั้งยังให้ความเห็นใจและรับฟังปัญหาอย่างเต็มใจ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระครูอาทรปริยัติยานุกิจ (สุจิตโต/เพียรสองชั้น)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่คือ นำหลักสังคหวัตถุ ๔ ส่วนใหญ่ไปใช้ในการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ทุกคน พุดจาสุภาพ อ่อนหวาน ทั้งยังเสริมจิตสำนึกในการให้บริการ และ ให้คำปรึกษาแนะนำ^{๑๕} และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **อุบลศรี เสนาะรักษ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ใน เขตกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ด้านสวัสดิการให้การสงเคราะห์ต่างๆ คือ การใช้เสนาสนะภายในวัด หรือให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆภายในวัด เช่น การตั้งสภาตำบล ใช้เป็นพื้นที่ ประชุมของทางราชการ เป็นที่ประชุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ตำบลของท้องถิ่น ให้ใช้ศาลาการเปรียญ หรือบริเวณวัด เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆให้แก่ราชการ ประชาชน ชาวบ้านเจ้าของวัดให้มาร่วม รับบริจาคจากราชการ หรือจัดกิจกรรมให้กลุ่มต้อยโอกาสทางสังคม ให้ได้รับการฝึกฝน พัฒนาตาม ศักยภาพ เช่น การช่วยเหลือเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน นอกจากนี้

^{๑๔} บุญช่วย จันทร์เฮ้า, “พฤติกรรมกรรมการบริหารของเจ้าอาวาสที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔)

^{๑๕} ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, “การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๒).

เจ้าอาวาสแบ่งที่วัดให้จัดตั้งสถานศึกษา สถานือนามัย ห่องสมุด พิพิธภัณฑหรือเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการ ประชาประจำหมู่บ้าน ตลอดจนจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น เกิดอุทกภัย พระสงฆ์จัดการรวบรวมเครื่องอุปโภค บริโภคจากผู้มีจิตศรัทธานำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น^{๑๖}

ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์มีการช่วยเหลือ สาธารณะสงเคราะห์หลากหลายรูปแบบ มีความรวดเร็วทันต่อสถานการณ์เมื่อเกิดภัยพิบัติ คณะสงฆ์มีการช่วยเหลือ อย่างทันท่วงที และยังเป็นผู้ประสานงานภาครัฐ และเอกชน ทำให้งานสาธารณสุขสงเคราะห์เกิดความรวดเร็ว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **วินัย เก่งสุวรรณ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ ทางการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ ๑๐” ผลการศึกษาพบว่า หนึ่งในบทบาทด้านสังคมสงเคราะห์ของพระสงฆ์ที่ดีที่สุดคือ บทบาทด้านการพัฒนาท้องถิ่น ในชนบทพระสงฆ์มีบทบาทมากในฐานะผู้นำด้านการเสนอความคิดริเริ่ม และระดมความร่วมมือทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน จนถึงของชาวบ้าน ในการพัฒนาสิ่งต่างๆ ในชุมชน^{๑๗} และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **กองแผนงาน กรมการศาสนา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้า อาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการบริหารของเจ้า อาวาสวัดทุกรูป มีกระบวนการแบบธรรมาธิปไตย กล่าวคือ การบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับฟัง ข้อคิดเห็นในลักษณะการปรึกษาหารือ โดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน แบ่งเป็น ๒ ปัจจัย คือ

๑. ปัจจัยหลัก หรือปัจจัยโดยตรง ประกอบด้วย ความสามารถพิเศษหรือมี คุณลักษณะเฉพาะพิเศษของเจ้าอาวาส บุคลิกภาพ ภาวะผู้นำ เช่นความมีมนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ ระยะเวลาในการบวช ระดับการศึกษา และกระบวนการบริหารในการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

^{๑๖} อุบลศรี เสนาะรักษ, “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๔).

^{๑๗} วินัย เก่งสุวรรณ, “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ ๓๖”, **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓).

๒. ปัจจัยเสริม หรือปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนได้แก่ สภาพแวดล้อม ท่าเลที่ตั้ง บรรยากาศ ในวัด และการที่วัดมีลักษณะพิเศษเฉพาะเช่น เป็นโบราณสถาน มีโบราณวัตถุทางศิลปวัฒนธรรม และอื่นๆ^{๑๘}

ด้านการพัฒนา (Development) ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง กับการสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมคณะสงฆ์ในงานสาธารณสุขสงเคราะห์ยิ่งใหญ่ขึ้นทุกปี มีภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม มากขึ้นทุกปี และทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง คณะสงฆ์และประชาชนในชุมชนเหนียวแน่นขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ” จากการวิจัยพบว่า ในส่วนของวัดผลพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับวัด ในฐานะตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนาในสังคมที่แตกต่างจากท้องถิ่นที่มีความผูกพันกันน้อยที่สุดคือ ในชุมชนนครหลวงไปสู่ท้องที่ชนบทที่มีพลเมืองหนาแน่นน้อย มีวัดและพระสงฆ์ในท้องถิ่นน้อย แต่ประชาชนมีความต้องการและมีความผูกพันกับวัดมากที่สุด^{๑๙} และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระมหาพรประสงค์ พุทธจันทร์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการ พัฒนาวัดให้เป็น ศูนย์กลางชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ทุกวัดได้ร่วมกันพัฒนาวัดทั้ง ๖ ด้าน คือการพัฒนาวัด ด้านการปกครองได้มีการวางมาตรการ และออกกฎระเบียบของวัดเป็นไปตามแบบ แผนแห่งพระธรรมวินัย และกฎระเบียบของคณะสงฆ์ให้พระภิกษุ และสามเณรได้ยึดถือ และ ประพฤติปฏิบัติตาม และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมพัฒนาวัดในรูปของคณะกรรมการวัด การพัฒนา วัดด้านการศาสนศึกษาได้ให้การส่งเสริม และสนับสนุนพระภิกษุ และสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนใน ระบบการศึกษา ต่างๆ ของคณะสงฆ์และการศึกษาตามอัยาศัยทางด้านพระสงฆ์วัดเขตพุนได้จัดการ เรียนการสอน พระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมแผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษาให้แก่พระภิกษุและ สามเณรด้วยการ พัฒนาวัดด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้ให้ความอุปถัมภ์ และสนับสนุนทุนการศึกษา แก่นักเรียน และ ทุนอาหารกลางวัน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนแก่สถานศึกษา ได้บรรยาย อบรมและเป็นครู

^{๑๘} กองแผนงาน กรมการศาสนา, ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น ศูนย์กลางของชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๒).

^{๑๙} ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, “การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๒).

พระช่วยสอนตามสถานศึกษาต่างๆ ทางด้านพระสงฆ์วัดกุฎีคำวัดเกตการามและ วัดท่าสะอาดได้เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนขึ้นในวัดเพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนของเด็กเยาวชนใน ชุมชนและวัดเขตพนใต้ให้บริการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านแพทย์แผนไทยแก่ประชาชน และการ พัฒนาวัดด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมได้ดำเนินการเผยแผ่ศาสนาธรรมด้วยการเทศน์ การอบรม บรรยายให้แก่ประชาชนตามโอกาส และสถานที่ต่างๆ ทั้งในวัดและนอกวัด และได้ร่วมกับประชาชนจัด กิจกรรม^{๒๐}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของ อ.มหาพร จ.อยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

๕.๓.๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรมีการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับการเตรียมการเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์โดยยึดหลักวิชาการกฎระเบียบทางสังคมและไม่ขัดต่อหลักธรรมวินัย

๒. การดำเนินงานเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ควรส่งเสริมให้มีระบบสื่อสารข้อมูลหลายทาง ผ่านทางสื่อมวลชนไปยังกลุ่มองค์กรต่างๆ และภาคประชาชนในชุมชนให้มาก

๓. ควรสนับสนุนให้มีการวิจัยสร้างองค์ความรู้ให้ในการสังคมแห่งการแบ่งปันน้ำใจสู่สาธารณสุขในระดับประเทศให้มาก เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นฐานคิดในการพัฒนาระบบการดำเนินงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์

๔. องค์กรทางคณะสงฆ์และภาครัฐที่ต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของตนและมีความต้องการพัฒนาวิชาการความรู้ของหน่วยงานและประสงค์จะทำงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้นควรสนับสนุนกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้มากขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. ควรนำผลของการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาพร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. ควรนำปัญหาที่ได้จากการวิจัยนี้มาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังมีปัญหายอยู่ โดยให้ทุกภาคส่วนใน อำเภอมหาพร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

^{๒๐} พระมหาพรประสงค์ พุทธจันทร์, “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

๓. ควรสนับสนุนให้มีการวิจัยสร้างองค์ความรู้ในการสร้างสังคมแห่งการแบ่งปันน้ำใจสู่สาธารณชน ในระดับประเทศให้มาก เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นฐานคิดในการพัฒนาระบบการดำเนินนโยบายด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ ใน อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔. องค์กรทางคณะสงฆ์และภาครัฐที่ต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของตน และมีความต้องการพัฒนาวิชาการความรู้ของหน่วยงานและประสงค์จะทำงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้นควรสนับสนุนกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้มากขึ้น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลโดยคณะสงฆ์

๒. ในการวิจัยควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลครั้งต่อไป

๓. ควรศึกษาบทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อที่จะได้ทราบความเป็นมาเป็นไปของคณะสงฆ์ที่มีบทบาทในด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ต่างกันหรือไม่ อันจะเป็นการบูรณาการความรู้ของคณะสงฆ์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสาธารณสุขสงเคราะห์ให้มั่นคงในพระพุทธศาสนา

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. วัดพัฒนา ๔๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา,
๒๕๔๓.

กรมการศาสนา. คู่มือการบริหารจัดการวัดฉบับย่อ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา,
๒๕๔๐.

เด่น ชะเนตย์ยัง. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๔๓.

เต็มศักดิ์ ทองอินทร์. ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

ธงชัย สันติวงศ์. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๓.

ธงชัย สันติวงศ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๓๕.

บรรยงค์ โตจินดา. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทรวมสาสน์ (๑๙๗๗) จำกัด,
๒๕๔๒.

ประกอบ กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร :
ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒.

ประพันธ์ สุริหาร. ศัพท์เทคนิคทางการบริหาร. ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการ
พระศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). พุทธวิธีในการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร :
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหากษัตริย์ กิติติโสภโณ. ผศ.ดร. ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.
- พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๒๓.
- พะยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : พรวนการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- พิทยา บวรวัฒนา. ทฤษฎีองค์การสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.
- พุทธทาสภิกขุ. การสังคมสงเคราะห์ที่ยังขาดอยู่. นนทบุรี : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๗.
- _____ . วิสาขบูชาเล่มที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร, ๒๕๒๕.
- ภาวิตา ธาธาศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทาลัยรามคาแหง, ๒๕๔๒.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และสุริยา วีรวงศ์. การประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกาอังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร : โฟร์เพช, ๒๕๔๕.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. องค์การและการจัดการ (ฉบับสมบูรณ์) (Organization and Management). กรุงเทพมหานคร : Darmand in Business World, ๒๕๔๕.
- สมคิด บางโม. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : วิทย์พัฒน์, ๒๕๔๕.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. ตำนานวัดบวรนิเวศวิหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- สมบัติ อารังธวังศ์. การเมืองแนวคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๓.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. วัดพัฒนา ๕๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.
- สิรภพ เหล่าสาละ. พุทธศาสตร์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๕๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุทธิพงษ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พร้อมด้วย
ระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนา.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๓.

สุทธิพงษ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พร้อมด้วย
ระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการศาสนา.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ กรมการศาสนา, ๒๕๔๓.

สุพจน์ ทราญแก้ว. การจัดการรัฐแนวใหม่. พระนครศรีอยุธยา : เทียนวัฒนา, ๒๕๔๕.

สุพจน์ บุญวิเศษ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร. ชลบุรี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๒.

สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์. การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี,
๒๕๔๖.

อรุณ รักธรรม. ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ : การบริหารองค์การ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๒๕.

เอนก ณ นคร. ประสิทธิภาพการปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร.
ภาคินพนธ์พัฒนาสังคมมหาบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๘.

(๒) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์:

กมลลักษณ์ ยินดียม. “ประสิทธิผลการบริหารองค์การตามหลักการบริหารจัดการที่ดี : กรณีศึกษา
เทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา”. วิทยานิพนธ์ประศาสนศาสตร์
ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๕๔.

กิ่งพร ทองเอน. “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะองค์การกับประสิทธิผลขององค์การภาครัฐในการ
บริหารราชการไทย”. ดุษฎีนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๓.

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. “การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ”. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๒.

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธ์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่
ประชาชนไปปฏิบัติกรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์การ
พัฒนาการบริหารดุษฎีบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นาคม ธีรสุวรรณจักร. “รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี” **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔.
- บุญช่วย จันท์เฮ้า. “พฤติกรรมกรรมการบริหารของเจ้าอาวาสที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดกรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔
- ปิติชาย ต้นปิติ. “การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- พระครูประดิษฐ์สมณคุณ (จันทโต/สื่อจันดา). “การนำหลักสังคหัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญโญ. “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ศึกษากรณีพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระครูอุเทศสุตากรณ (บริบูรณ์ ปริบุญโญ/พุ่มศิริ). “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕”. **ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- พระปลัดวิเชียร สิริภทโท (ประทุมมินทร์). “ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนเอกชนของวัด : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดใหม่กรงทอง จังหวัดปราจีนบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระมหาจිරพันธ์ ธมมปสภูโจ (นาประเสริฐ). “ประสิทธิผลการบริหารกิจการของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหาไชยณรงค์ ภัทมนูณี (เสริมแก้ว). “บทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระมหาบุญมี อธิบุญโณ. “บทบาทของพระสังฆาธิการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน)”. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- พระมหาบุญล้อม อธิบุญโณ (วิปุละ). “ประสิทธิผลของการเผยแพร่พุทธธรรมในชมรมผู้สูงอายุ ศึกษาเฉพาะกรณีชมรมผู้สูงอายุวัดสมรโกฏิ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- พระมหาพรประสงค์ พุทธจันทร์. “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระมหาอานนท์ อานนโท. “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักภิกขุอุปหานियธรรม ๗”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง). “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๖๐.
- พระแสงสุรีย์ คุณธมโม (ทองขาว). “การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.
- วินัย เก่งสุวรรณ. “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาในโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ ๓๖”. **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓.
- อุบลศรี เสนาะรักษ์. “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๓) วารสาร/บทความ:

วรากร สังข์วงษา. “ประสิทธิผลการบริหารจัดการองค์การด้านงานผังเมือง : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓. (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๕๓) : ๘๘.

(๔) เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ :

ที่ว่ากรมอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ข้อมูลประชากรในเขตปกครองอำเภอมหาราช. (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๖๓). (อัสสำเนา)

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณโณ). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ภรณ์ มหานนท์. การประเมินประสิทธิผลขององค์การ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ร่วมกับสำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.

สมชาย ดุรงค์เดช. การประเมินผลโครงการแนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพมหานคร : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://bit.ly/3nYHVBp> [๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓]

ศาสนสถาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://bit.ly/2M4fLYs> [๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓]

สถิติ พระภิกษุ สามเณร ไทย ปี ๒๕๖๑. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://bit.ly/35WFNUw> [๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓]

สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://bit.ly/3bPBIFA> [๑๒ กันยายน ๒๕๖๓].

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://bit.ly/3o0YrRe> [๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓].

อำเภอมหาราช. Wikipedia. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอมหาราช> [๑๒ กันยายน ๒๕๖๓].

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๖) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สัมภาษณ์ พระครูอรุณวราสี. เจ้าคณะอำเภอมหาราช, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ พระครูสุขุมโชติธรรม. เจ้าคณะตำบลมหาราช, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ พระครูโสมสีกิตติคุณ. เจ้าคณะตำบลน้ำเต้า, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ นางอมรรัตน์ กริ่งไกร. นายอำเภอมหาราช, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ นายปรีดา ต้องประสงค์. กำนันตำบลมหาราช, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ นายฉานรามศวรรค์ กลมกล่อม. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑, ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ นายไพฑูรย์ ผดุงโภช. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ นายประดิษฐ์ ฝนทอง. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

๒. ภาษาอังกฤษ

1. Primary Sources

Bartz. A.E.. Basic Statistical Concepts. 4th ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1999.

Caplow. Theodore. **Principle of Organization**. New York: Barcourt Brace & World, 1964.

Don Hellriegel. **Management**. third edition. Addison - Wesley: Publishing Company WE, 1982.

E.N. Chapman. **Supervisor Survival Kit**. California: Science Research Associates Inc., 1995.

Edgar H. Schein.. **Organizational Psychology**. 2 nd. Englewood Cliffs. NJ: Prentice Hall. Inc. Encyclopedia of Education Evaluation. San Francisco: Jossey -Bass, 1970.

Ernest Dale. **Management: Theory and Practice**. New York: McGraw-Hill, 1973.

Etzioni. Amitai.. **Modern Organization**. Prentice Hall, 1964.

Fiedler. F. E.. **A Theory of Leadership Effectiveness**. New York: McGraw-Hill, 1967.

Georgopoulos and Tanenbaum.. **Management and Organizational Behavior Theories**. Greenwood. W.T.. Ed. South Western, 1962.

Gibson. J.H.. John. M.I. & James H.D. **Organizations: Behavior structure and Processes**. 4th ed. Austin. TX: Business Publications, 1982.

Gibson. J.H.. John. M.I. & James H.D. **Organizations: Behavior structure and Processes**. 4th ed. Austin. TX: Business Publications, 1982.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Gibson. J.H., John. M.I. & James H.D. *Organizations: Behavior structure and Processes*. 4th ed. Austin. TX: Business Publications, 1982.
- Gulick L and Unwick. **Papers on the Science of Administration**. New York: Institute of Public Administration, 1973.
- Herbert A. Simon. **Administrative Behavior**. New York: Macmillan, 1947.
- Hutchinson. John G.. **Organization: Theory and Classical Concepts**. New York: McGraw-Hill, 1967.
- Lawrence. Paul R. and Lorsch. Jay W. **Organization and Environment: Managing Differentiation and Integration**. Boston: Division of Research. **Graduate School of Business Administration**. Harvard University, 1967.
- Lee J. Cronbach. *Essentials of Psychological Testing*. 4th ed. New York: Harper & Row, 1971.
- Schein. Edgar.. **Organizational Culture and Leadership**. Emerald Group Publishing Limited, 1970.
- Seldin. Peter. **Evaluation and Developing Administration Performance**. San Francisco: Jossey-Bass, 1988.
- Talcott Parsons.. **Suggestion for a Sociological Approach to the Theory of Organizations in Complex Organizations: A Sociological Reader by Amitai Etzioni**. New York: Holt. Rinehart & Winston, 1964.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือของความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ธว ๘๐๐๕.๒/ ๖ ๐๖๑

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เจริญพร อ.ดร.กาญจนา คำจตุ

ด้วย พระมหากฤษธิชัย ฉายา กิตติธมฺโม นามสกุล นาคกล่อม รหัสประจำตัวนิสิต ๒๒๐๑๒๐๔๒๐๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอทหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเชื่อเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ดร.กาญจนา คำจตุ

ผู้ประสานงาน : พระมหากฤษธิชัย กิตติธมฺโม

โทรศัพท์ : ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐๐

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

(Try Out)

ผลการหาค่า Reliability (Alpha)

เรื่อง : ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขระดับของคณะกรรมการ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย : พระมหาฤทธิชัย กิตติธมฺโม (นาคกัณเฑาะ)

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.913	27

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	126.97	26.999	.689	.907
A2	127.43	27.013	.406	.914
A3	127.03	26.033	.796	.904
B1	126.97	27.206	.936	.905
B2	127.00	25.862	.910	.902
B3	126.93	28.616	.363	.911

Dr. J. K.
พระมหาฤทธิชัย กิตติธมฺโม, ค.ศ.

Item/Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
C1	127.03	27.413	.472	.911
C2	126.90	29.748	.000	.914
C3	126.93	29.513	.102	.914
D1	127.00	28.483	.360	.912
D2	127.00	27.034	.610	.908
D3	126.90	29.748	.000	.914
E1	126.93	28.616	.563	.911
E2	126.97	29.585	.405	.911
E3	127.00	28.207	.447	.911
F1	127.03	26.999	.732	.906
F2	126.93	29.857	-.071	.916
F3	126.97	29.757	-.027	.917
G1	127.03	27.757	.394	.912
G2	126.97	27.551	.539	.909
G3	127.00	25.724	.670	.907
H1	127.00	25.724	.670	.907
H2	126.93	28.340	.707	.909
H3	127.03	29.033	.436	.911
I1	127.23	25.771	.663	.907
I2	127.20	25.752	.683	.906
I3	127.07	26.961	.672	.907

Scale Statistics			
Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
131.90	29.748	5.454	27

Handwritten signature and text:
 မြန်မာနိုင်ငံတော်
 ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာန

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕.๒/๖ ๐๘๕

วิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ศาลาเฉลิมกรุง โทร. ๕ ๕๕๕ ๕ ๕๐๔
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอวังนันทน์
จังหวัดนครราชสีมา ๓๓๑๐๑
โทร. ๐๔๕ - ๒๔๕ - ๐๐๑ ต่อ ๒๒๐๒, ๒๒๐๓
Fax : ๐๔๕ - ๒๔๕ - ๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๒
Website : rpu.nrcu.ac.th
E-mail : rpu@nrcu.ac.th

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ใช้สิทธิเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เชิงคุณภาพ นายอำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สิ่งที่ยังมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาภคฤกษ์ธัญญา อาษา กิตติธมฺโม นามสกุล นาคกล่อม รหัสประจำตัวปชช.
๒๕๐๑๒๐๔๒๐๒ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณ
สงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้าน
หลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องที่จำเป็นสิ่งเก็บข้อมูลจากประชาชนในสำเกของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ปชช.ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้
จึงเจริญพรมาเทอญ รุดที่จาราณาให้พวณ.กนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธิญาณ, มล.ตร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

พ.ศ. ๒๕๖๕

นิพนธ์กรรัตน์ กิ่งนิกร
นายอำเภอเมืองราช

ผู้ประสานงาน : พระมหาภคฤกษ์ธัญญา กิตติธมฺโม
โทรศัพท์ : ๐๘๑-๒๕๕๕๒๕๐๘

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ฉ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

นามผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วิธีการสัมภาษณ์ ปีที่ศึกษา / ฉบับที่.....

หมายเหตุ.....

ส่วนที่ ๒ ข้อคำถามความคิดเห็นที่มีต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒.๑ ท่านคิดเห็นอย่างไร ในการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒.๒ ท่านคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับบทบาทของคณะสงฆ์ ต่องานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒.๓ ท่านคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับแนวคิดที่ว่า การพัฒนาชุมชนต้องใช้หลักการประสานงาน ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และจะต้อมีได้รับความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน

๒.๔ ข้อเสนอแนะ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก ข
รูปภาพสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระครูอรุณวรารัตน์ (สมพร อุดคมปัญญา) เจ้าคณะอำเภอเมืองราช

สัมภาษณ์ พระครูเกษมพัฒนาภรณ์ (ธีระวัฒน์ ฉันทชาโต) เจ้าคณะอำเภออุทัย

สัมภาษณ์ นางอมรรัตน์ กริ่งไกร นายอำเภอมหาราช พระนครศรีอยุธยา

ประวัติผู้ทำวิจัย

- ชื่อ-นามสกุล : พระมหากฤษธิชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม)
- เดือน/ปีเกิด : ตุลาคม ๒๕๒๒
- ภูมิลำเนา : เลขที่ ๕๓ หมู่ ๔ วัดโบสถ์ (มหาราช) อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- การศึกษา
- ๒๕๖๓ : พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ผลงานวิชาการ
- : พระมหากฤษธิชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม). (๒๕๖๓). การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมในพระไตรปิฎก. **นิตยสารพุทธจักรฉบับรวมเล่ม**. ฉบับเดือน กรกฎาคม-กันยายน พ.ศ.๒๕๖๓
- : พระมหากฤษธิชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม). (๒๕๖๔). พุทธศาสนากับการแผนพัฒนาประเทศ. **นิตยสารพุทธจักรฉบับที่ ๒** (มีนาคม-เมษายน พ.ศ.๒๕๖๔)
- ปีที่เข้าศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๖๓
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดโบสถ์ (มหาราช) อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- เบอร์โทร : ๐๙๙-๒๙๔-๒๘๘๘